

thuto

kgoro ya Thuto
REPABLIKI YA AFRIKA-BORWA

**Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba
Dikreiti tša 10 – 12
(Tsela ya go lthuta ya Kakaretšo)**

**MALEME
SEPEDI LELEME LA GAE**

Department of Education

Sol Plaatje House
123 Schoeman Street
Private Bag X895
Pretoria 0001
South Africa
Tel: +27 12 312-5911
Fax: +27 12 321-6770

120 Plein Street
Private Bag X9023
Cape Town 8000
South Africa
Tel: +27 21 465-1701
Fax: +27 21 461-8110

<http://education.pwv.gov.za>

© 2003 Department of Education

ISBN 1-919975-39-X

Design and Layout by: Seriti Printing (Pty) Ltd

MOKGWA WA GO ŠOMIŠA PUKU YE

Puku ye, ke lengwalo la pholisi mme le arogantšwe ka dikgaolo tše nne. Go bohlokwa gore mošomiši a bale le go nyalantšha tshedimošo go tšwa dikarolong tša go fapafapana tša puku ye. Ditlhalošo tša diteng tša kgaolo ye nngwe le ye nngwe ke tše di a latela:

■ **Kgaolo Ya 1 - Matsenyagae a Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba**

Kgaolo ye e hlaloša ditheo le dintlhatšhupo tša moakanyetšo tša Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo). E fa matseno a kharikhulamo go mošomiši/mmadi.

■ **Kgaolo Ya 2 – Matsenyagae a Lekala la go Ithuta la Maleme**

Kgaolo ye e hlaloša ditlhathollo, merero, bokaalo, dikgokaganyi tša thuto le mošomo le Dipelo tša go Ithuta tša Lekala la go Ithuta la Maleme. E fa tlhahlo Malemeng.

■ **Kgaolo Ya 3 – Dipelo tša go Ithuta le Maemo a Kelo, Diteng le Dikamano**

Kgaolong ye go hwetšwa Maemo a Kelo a Poelo ya go Ithuta ye nngwe le ye nngwe le diteng le dikamano tša thuto. Maemo a Kelo a beakantšhitšwe ka tsela yeo e thušago mmadi go bona kgatelopele ye e lebeletšwego go tloga kreiting ya 10 go fihla go ya 12. Maemo a Kelo a adilwe ka bophara mo matlakaleng a mabedi. Diteng le dikamano tše di šišinywago go šomišetšwa go ruta, go ithuta le go fihlelela Maemo a Kelo, di filwe mo mafelelong a kgaolo.

■ **Kgaolo Ya 4 –Kelo**

Kgaolo ye e hlaloša mokgwa wa go ela wo o dirišwago mo dithutong ka moka wo o šišinywago ke Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba. Bofelong bja kgaolo ye go na le peakanyo/lenaneo le le itšego la dikhouto, dikala le Ditlhaloši tša Bokgoni tša kreiti ye nngwe le ye nngwe. Ditlhaloši tša Bokgoni di beakantšwe ka tsela ye e lego gore mošomiši/mmadi a ka kgona go bona kgatelopele go tloga kreiting ya 10 go ya go kreiti ya 12.

■ **Dika**

Dika tše di latelago di šomišeditšwe go šupa/emela Dipelo tša go Ithuta, Maemo a Kelo, mephato, dikhouto, dikala, ditlhaloši tša bokgoni, diteng le dikamano.

= Poelo ya go Ithuta

= Maemo a Kelo

= Kreiti

= Khouto

= Sekala

= Ditlhaloši tša Bokgoni

= Diteng le Dikamano

DITENG

MOKGWA WA GO ŠOMIŠA PUKU YE	iii
DIAKRONIMI	ix
KGAOLO YA 1: MATSENYAGAE A SETATAMENTE SA KHARIKHULAMO YA SETŠHABA	1
DITHEO	1
Phetošo ya leago	2
Thuto ye e theilwego godimo ga dipoelo	2
Tsebo ya maemo a godimo le mabokgoni a maemo a godimo	3
Togaganyo le tšhomišo ya bokgoni	3
Kgatelopele	3
Nyalantšho le phetišetšo	3
Ditokelo tša botho, kaparetšo/boakaretši, toka ya tikologo le ya leago	4
Go bona mohola wa dithulaganyo tša tsebo ya setala/setšo	4
Kamogelo, boleng le bokgoni	5
MOHUTA WA MOITHUTI YO A UKANGWAGO	5
MOHUTA WA MORUTIŠI/MORUTIŠIGADI YO A UKANGWAGO	6
SEBOPEGO LE DINTLHATŠHUPO TŠA MOAKANYETŠO	6
Sebopego sa Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba	6
Diteng tša Ditatamente tša Thuto mo Lekaleng la Go ithuta la Maleme	8
DITŠHUPATSELA TŠA LENANEO LA GO ITHUTA/LENANETHUTO	8

KGAOLO YA 2: MATSENYAGAE A LEKALA LA GO ITHUTA LA MALEME	9
TLHALOŠIŠO	9
MORERO	9
BOKAALO	10
Kaparetšo/boakaretši	10
Magato a Polelo	11
DIKGOKANYI TŠA THUTO LE TŠA MOŠOMO	12
DIPOELO TŠA GO ITHUTA	13
Poelo ya go Ithuta ya 1: Go theeletša le go bolela	13
Poelo ya go Ithuta ya 2: Go bala le go lebelela	13
Poelo ya go Ithuta ya 3: Go ngwala le go hlagiša	14
Poelo ya go Ithuta ya 4: Thutapolelo le Tšhomišopolelo	14
KGAOLO YA 3: DIPOELO TŠA GO ITHUTA, MAEMO A KELO, DITENG LE DIKAMANO	16
Poelo ya go Ithuta ya 1: Go theeletša le go bolela	16
Poelo ya go Ithuta ya 2: Go bala le go lebelela	26
Poelo ya go Ithuta ya 3: Go ngwala le go hlagiša	36
Poelo ya go Ithuta ya 4: Thutapolelo le Tšhomišopolelo	44
DITENG LE DIKAMANO TŠA TŠEO DI DIRIŠWAGO GO FIHLELELA MAEMO A KELO	50
Tšhomišo ya ditšweletšwa go ruta leleme	50
Go kwešiša ka fao ditšweletšwa di hlamilwego ka gona	51

KGAOLO YA 4: KELO	55
MATSENO	55
MABAKA A GO ELA	55
MEHUTA YA KELO	56
Kelo ya motheo	56
Kelonyakišišo	56
Kelokago	56
Kelophetho	56
NA KELO E SWANETŠE GO DIRA ENG GONA E BE BJANG?	57
MOKGWA WA GO ELA	57
MEKGWA YA KELO	58
Kelo ka bowena	58
Kelo ka sethaka	58
Kelo ya sehlopha	58
MEKGWA YA GO KGOBOKETŠA BOHLATSE BJA KELO	58
Kelo ye e theilwego godimo ga kelotlhoko	58
Kelo ye e theilwego godimo ga melekwana	59
Kelo ye e theilwego godimo ga mešongwana	59
GO REKHOTA LE GO BEGA	59
Mekgwa ya go rekhota	59
Go bega maitekelo le diphihlelelo	61
DITLHALOŠI TŠA MAKGONI A DITHUTO	61

TLHATLOŠO	62
MOKGWA WO KARATA YA PEGO E SWANETŠEGO GO LEBELEGA KA GONA	62
KELO YA BAITHUTI BA BA NAGO LE MAPHEKO MO GO ITHUTENG	63
DITLHALOŠI TŠA BOKGONI TŠA LELEME LA GAE	64
TLHALOŠONTŠU	87

DIAKRONIMI

BMAB	Bolaodi bja Maithutelo bja Afrika-Borwa (SAQA)
DTS	Dithulaganyo tša Tsebo ya Setala (IKS)
KT	Kelotšweledi (CASS)
PMK	Phamokate (AIDS)
SKS	Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba (NCS)
TBMM	Twatši ya go Bolaya Mašole a mmele (HIV)
TMS	Tlhako ya Maithutelo a Setšhaba (NQF)
TTGD	Thuto ye e Theilwego Godimo ga Dipoelo (OBE)
TTK	Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo (GET)
TTT	Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego (FET)

KGAOLO YA 1

MATSENYAGAE A SETATAMENTE SA KHARIKHULAMO YA SETŠHABA

Kamogelo ya Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa (Molao wa 108 wa 1996) e beakanyeditše motheo wa phetošo le tlhabollo ya kharikhulamo mo Afrika-Borwa. Ketapele ya Molaotheo e gatelela gore maikemišetšo a Molaotheo ke go:

- alafa dikarologanyo tša maloba le go bopa setšhaba sa go thewa godimo ga mehola ya temokrasi, toka ya leago le ditokelo tša botho tša motheo;
- kaonafatša boleng bja maphelo a baagi bohle le go lokolla maamušo/bokgoni bja motho yo mongwe le yo mongwe;
- ala metheo ya setšhaba sa temokrasi se se lokologilego fao mmušo o theilwego godimo ga thato ya batho le gore moagi yo mongwe le yo mongwe a šireletšwe ka go lekana ke molao; le go
- aga Afrika-Borwa ye e kopanego ya temokrasi ye e kgonago go tšea maemo a yona a a e loketšego bjalo ka naga ye e ipušago magareng ga ditšhaba tša lefase.

Molaotheo o tšwela pele ka gore “ mongwe le mongwe o na le tokelo ... go tšwetša pele thuto yeo Mmušo o swanetšego go e aba ka tatelano le go dira gore e fihlelelwe go ya ka dikgato tše di amogelegago”.

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se thea motheo wa phihlelelo ya maikemišetšo a, ka go šupa Dipolelo tša Go ithuta le Maemo a Kelo, le go hlatholla ditheo tše bohlokwa le mehola ye e thekgago kharikhulamo.

DITHEO

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se theilwe godimo ga ditheo tše di latelago:

- phetošo ya leago;
- thuto ye e theilwego godimo ga dipolelo;
- tsebo ya maemo a godimo le mabokgoni a maemo a godimo;
- togaganyo le tšhomišo ya bokgoni;
- kgatelopele;
- nyalantšho le phetišetšo;
- ditokelo tša botho, kaparetšo/boakaretši, toka ya tikologo le ya leago;
- go bona mohola wa dithulaganyo tša tsebo ya setala/setšo; le
- kamogelego, boleng le bokgoni;

Phetošo ya Leago

Molaotheo wa Afrika-Borwa o bopa motheo wa phetošo ya leago setšhabeng ka morago ga kgethollo. Lebakakgolo la go fetoša Afrika-Borwa ka go diriša ditlabakelo tša mehutahuta le šušumetšwa ke gore go lokišwe ditlamorago tša kgethollo mo maphelong a batho kudukudu mo thutong. Maikemišetšo a phetošo ya leago mo go tša thuto ke go kgonthiša gore go se lekalekane ga maemo a thuto a peleng go lokišwe le gore makala ka moka a badudi a hwetša dibaka tša go lekana tša go ithuta. Gore phetošo ya leago e fihlelelwe, MaAfrika-Borwa ka moka a swanetše go tlišwa mo go tša thuto ka go lemoga bokgoni/maamušo a bona le go tloša ditšhitiša tša maitirelo tšeo di ka ba šitišago go hwetša maithutelo.

Thuto ye e theilwego godimo ga dipoelo

Thuto ye e theilwego godimo ga dipoelo ke motheo wa kharikhulamo mo Afrika-Borwa. E katana le go kgontšha baithuti bohle go fihlelela sehlowa sa bokgoni bja bona ka go laetša dipoelo tše di swanetšego go fihlelelwa mo bofelong bja thutišo. Thuto ye e theilwego godimo ga dipoelo e hlohleletša mekgwa wa go ruta woo malebiša a yona e lego moithuti le go diragatša. Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Dikreiti tša 10 – 12 se aga Dipoelo tša Go ithuta tša sona tša Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) ka go di thea godimo ga Dipoelohlokwa le Dipoelotlhabolli tšeo di filwego mafolofolo ke Molaotheo gomme tša tšweletšwa ka tshepetšo ya temokrasi.

Dipoelohlokwa di nyaka gore baithuti ba kgone go:

- lemoga le go rarolla mathata le go tšea dipheho ka go nagana ka tsinkelo le boikgopolelo bjo bo tseneletšego;
- šoma ka bokgwari le ba bangwe bjalo ka ditho tša sehlopha, mokgatlo le setšhaba;
- ipeakanya le go kgona go itaola mešomong ya bona ka boikarabelo le ka bokgwari;
- kgoboketša, sekaseka, rulaganya le go lekola tshedimošo ka tsinkelo;
- kgokagana ka bokgwari ka go diriša dibogelwa, maswao le/goba makgoni a polelo mo mekgweng ya go fapafapana;
- diriša saense le theknolotši ka bokgwari le ka tsinkelo, ba bontšha maikarabelo malebana le merero ya tikologo le go maphelo a ba bangwe; le go
- laetša kwešišo ya gore lefase ke sehloga sa dipeakanyo tše di nyalelanago le go lemoga gore dikamano tša tharollo ya mathata ga di tšwelele di le ka botšona fela.

Dipoelotlhabolli di nyaka gore baithuti ba kgone go:

- gopodišiša le go utolla mekgwa ya go fapafapana ya go ithuta ka bokgwari;
- kgatha tema bjalo ka baagi ba ba nago le boikarabelo mo bophelong bja ditšhaba tša tikologo, naga le tša lefase ka bophara;
- setša merero ya setšo le bokgabo go putlaganya dikamano tša go fapafapana tša phedišano;
- utolla dibaka tša thuto le tša mošomo; le go
- hlabolla dibaka tša merero ya tša kgwebo.

Tsebo ya maemo a godimo le mabokgoni a maemo a godimo

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba ya Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se ikemišeditše go hlabolla maemo a godimo a tsebo le mabokgoni go baithuti. Se thea ditetelo tša godimo tšeo baithuti ba Afrika-Borwa ba ka di fihlelelago. Toka ya leago e nyaka matlafatšo ya dikarolo tša badudi tšeo di bego di sa matlafala ka lebaka la tlhokego ya tsebo le mabokgoni. Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiti tša 10 – 12 se šupa bonnyane bja maemo a tsebo le mabokgoni ao a swanetšego go fihlelelwa mphatong wo mongwe le wo mongwe, le go thea maemo a godimo ao a ka fihlelelwago dithutong ka moka.

Togaganyo le tšhomišo ya bokgoni

Togaganyo e fihlelelwa mo thutong e tee, le go putlaganya dithuto tše dingwe le makaleng a go ithuta. Togaganyo ya tsebo le mabokgoni go selaganya dithuto le mafelo a mediro, e bohlokwa kudu go phihlelelo ya makgoni a a šomišwago bjalo ka ge bo hlalošwa mo go Tlhak ya Maithutelo ya Setšhaba. Maikemišetšo a tšhomišo ya bokgoni ke go logaganya makgoni a mararo a go ikgetha ga moswananoši e lego; bokgoni bja go dira, bokgoni bja go thea motheo le bja go gopodišiša. Ka go ikamanya le togaganyo le go šomiša makgoni, Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se nyaka go tšwetša pele togaganyo mo dithutong tša teori, tša go dira le tša go gopodišiša.

Kgatelopele

Ka lentšu le kgatelopele go hlalošwa mokgwa wo tsebo le mabokgoni a a phagamego le ao a raranego, a tšwetšwago pele. Ditatamente tša Thuto di laetša kgatelopele go tloga mphatong wo go ya go wo mongwe. Poelo ya go Ithuta ye nngwe le ye nngwe e latelwa ke ditlhalošo tše di laetšago maemo a bokgoni ao a lebeletšwego go fihlelelwa go poelo yeo. Maemo a Kelo a beakantšwe ka sebopego se se laetšago go gola ga maemo a bokgoni bjo bo lebeletšwego go ya ka kgato ka kgato. Diteng le dikamano mo go kgato ye nngwe le ye nngwe le tšona di tla laetša kgatelopele go tloga bonolong go ya bothateng.

Nyalantšho le phetišetšo

Nyalantšho e bolela ka kamano magareng ga maithutelo ao a lego gona dikgatong goba dikarolong tša go fapafapana tša Tlhako ya Maithutelo ya Setšhaba, ka tsela tšeo di tšwetšago pele serobana go tloga maithutelong a go ya go a mangwe. Se se bohlokwa kudu mabapi le maithutelo ao a welago lefapeng le tee. Ka ge Kgato ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego e tsupetšwe magareng ga Kgato ya Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo, le kgato ya Thuto ye e Phagamego, go bohlokwa gore Setifikeiti sa Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo), se nyalantšhwe le Setifikeiti sa Kgato ya Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo gammogo le maithutelo ao a lego ditseleng tša go ithuta tša go swana tša Thuto ye e Phagamego. Gore nyalantšho ye e fihlelelwe, tlhabollo ya Setatamente sa Thuto ye nngwe le ye nngwe se akareditše tsinkelo ye e tseneletšego ya ditetelo tša kgato ya matšwelantle mo Makaleng a Go ithuta ao a hwetšwago mo go Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo, le gore thuto ye e ukangwago ke ya maleba go boingwadišo bjo bo nyakegago bjo bo nyalelanago le thuto tša Thuto ye e Phagamego.

Phetišetšo yona e ra gore dikarolwana tše dingwe tša maithutelo (dithuto goba dikarolwana/diyuniti tša maemo) di ka šutišetšwa maithutelong a mangwe karolong ya thuto ye nngwe, fela ye e fapanego, gomme bobedi di wela legorong le tee la Tlhako ya Maithutelo ya Setšhaba. Go oketša phetišetšo ya thuto tše di fihletšwego Dikreiting tša 10 – 12, mekgwanakgwana ye e fapanego e ile ya utollwa, mohlala, thuto e tee e tšewa gore e na le boima bja dikrediti tše 20. Thuto tše dingwe tše di akareditšwego mo go Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) di bapetšega gabotse le dikarolwana/diyuniti tša maemo tšeo di ngwadišitšwego mo go Tlhako ya Maithutelo ya Setšhaba.

Ditokelo tša botho, kaparetšo/boakaretši, toka ya tikologo le ya leago

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se nyaka go tšwetša pele ditokelo tša botho, kaparetšo, toka ya tikologo le toka ya leago. Ditatamente tša Thuto ka moka tše di sa tšwago go hlabollwa di tladišwe ka ditheo le ditirišo tša toka ya leago le ya tikologo le ditokelo tša botho bjalo ka ge di hlathollwa ka go Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa. Kudukudu Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se setša ditaba tše di fapanego tša go swana le bodiidi, go se lekalekane, bomorafe, bong, leleme, bogolo, go se itekanele, le mabaka a mangwe.

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba ya Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se šomiša mokgwa wa kaparetšo ka go hlaloša bonnyane dinyakwa tše baithuti ka moka ba swanetšego go di fihlelela. Se amogela gore baithuti ka moka ba ka gatela pele go fihlelela mabokgoni ka botlalo ge ba ka fiwa thušo ye ba e hloko. Dinyakwa tša thuto, leago, maikutlo, semoya le tša mmele tša baithuti di tla hlokomedišišwa ge go akanyetšwa le go hlabolla Mananeo a go Ithuta a maleba le ka go diriša didirišwa tša kelo tša maleba.

Go bona mohola wa dithulaganyo tša tsebo ya setala/setšo

Mengwageng ya 1960 teori ye e hlalošago gore motho o ithuta ka go diriša mahlale a mantši e gapeleditše dirutegi go lemoga gore go na le mekgwa ye mentši ya tshpetšo ya tshedimošo go thuša go kgona go kwešiša lefase gomme ge motho a ka re o neela tlhalošišo ya tlhalefo ka boswa, o tla swanelwa ke go hlokomedišiša ditebanyo tše, tše di fapanego. Ka nako yeo dinaga tša Bodikela di be di bona mohola fela go bokgoni bjo bo kwagalago bja dipalontshetshere le bja tsebo ye itšego ya maleme, gomme ba lekanya gore batho ke dihlafeleli ge fela e le dikgoni/bomahlwaadibona makaleng ao. Gabjale batho ba lemoga go fapana ga dithulaganyo tša tsebo tšeo ka tšona ba kwešišago le go di diriša gore ba kwešiše lefase leo ba phelago go lona. Kwešišo ya dithulaganyo tša tsebo ya setala mono Afrika-Borwa e šupa sekgobothwana sa tsebo seo se ikepetšego go mokgwa wa boikgopolelo wa seAfrika le ditirišo tša leago tšeo di gotšego lebakeng la mengwaga ye diketekete. Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se tsentše dithulaganyo tša tsebo ya setala ka gare ga Ditatamente tša Thuto. Setatamente se se amogela gore naga ye e na le histori ye e humilego le bohwa tšeo e lego diabi tše bohlokwa kgodišong ya meetlo tšeo di tšwelelago ka go Molaotheo. Diponego tša go fapafapana go ya ka bontši bja tšona di tsentšwe go thuša ka tharollo ya bothata makaleng ka moka.

Kamogelego, boleng le bokgoni

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se ikemišeditše go fihlelela kamogelego ka go latišiša morero wa phetošo le ka go aba thuto ye e bapetšegago le ya mafase a mangwe, go ya ka boleng, bophara le botebo. Taolo ya boleng e tla laolwa ke dinyakwa tša Molao wa Bolaodi bja Maithutelo bja Afrika-Borwa (Molao 58 wa 1995), Melawana ya Taolo ya Boleng bja Thuto le Tlhahlo, le Molao wa Taolo ya Boleng wa Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo le wa Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego (Molao 58 wa 2001).

MOHUTA WA MOITHUTI YO A UKANGWAGO

Se se bohlokwa kudukudu go tšwetša batho pele ke meetlo yeo di tlišago kwešišo go maeto a rena a semoya le a monagano. *Manifesto on Values, Education and Democracy* Agostose 2001 (letlakala 9-10) e bolela gore:

Values and morality give meaning to our individual and social relations. They are the common currencies that help make life more meaningful than might otherwise have been. An education system does not exist to simply serve a market important as that may be for economic growth and material prosperity. Its primary purpose must be to enrich the individual, and by extension, the broader society.

Mohuta wa moithuti yo a ukangwago ke yo a tla bego a tletše ka mafolofolo a meetlo gomme a dira ka maikemišetšo a go tšwela šetšhaba mohola, seikokotlelo sa gagwe e le go hlompha temokrasi, tekatekano, serithi sa motho le toka ya leago bjalo ka ge di godišwa ka go Molaotheo.

Moithuti yo a tšwelelago kगतong ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego o swanetše go laetša phihlelelo ya Dipoelehlokwa le Dipoelethabolli tše di bontšhitšwego pejana mo pukwaneng ye. Dithuto mo karolong ya go ithuta ya mathomo, ka moka mmogo di kgothaletša phihlelelo ya Dipoelehlokwa le Dipoelethabolli, mola thuto tše itšego tša motheo le tša boikgethelo ka botšona di kgothaletša phihlelelo ya Dipoelehlokwa le Dipoelethabolli tše itšego.

Go tlaleletša tše di filwego mo godimo, baithuti ba ba alogilego kगतong ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego ba swanetše gore ba:

- kgone go tsena, go tšwelela thutong le tlhahlong tša khwalithi boleng ya godimo ka go sa felego;
- laetše bokgoni bja go nagana ka tlhaloganyo le ka go fetlekolla le ka botlotla le bophara; ba be ba
- kgone go fetišetša mabokgoni go tloga mabakeng a tlwaelo go ya go ao a sego a tlwaelo.

MOHUTA WA MORUTIŠI/MORUTIŠIGADI YO A UKANGWAGO

Barutiši/barutišigadi ka moka le bafahloši ba bangwe ke bakgathatema ba bohlokwa mo go fetšweng le go kaonafatšweng ga thuto mo Afrika-Borwa. Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12, (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) ka leihlo la kgopolo se bona barutiši/barutišigadi ba go ba le mangwalo, bokgoni, ba boikgafo le tlhokomelo. Ba tla kgona go phethagatša ditema tše ba swanetšego go di kgatha bjalo ka ge di laetšwa ka go Melao le Maemo a Bafahloši (Norms and Standards for Educators). Tše di akaretša le go ba baboelanyi ba go ithuta, banyakoredi bahlatholli le baakanyetši ba Mananeo a Go ithuta le didirišwa, baetapele, balaodi le baokamedi, dirutegi, banyakišiši le baithuti ba motšhaotšhele, maloko a setšhaba, badudi le baruti, baedi/balekodiši, le ditsebi tša thuto.

SEBOPEGO LE DINTLHATŠHUPO TŠA MOAKANYETŠO

Sebopogo sa Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se bopilwe ka Sengwalwa (tokumente) sa Kelokakaretšo, Tlhako ya Pholisi ya BoMaithutelo le Kelo le Setatamente sa Thuto.

Thuto mo go Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) di hlophilwe go ya ka Makala a Go ithuta.

Lekala la go Ithuta ke eng?

Lekala la go ithuta ke karogantšho yeo e šomago bjalo ka legae la dithuto tše di nyalelanago, ebile le thuša mo tlhagišong ya melawana ya tswakatswakanyo mo go Setifikeiti sa Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo). Karoganyo ya Makala a Dithuto Dikreiting tša 10 – 12 e etše hloko nyalantšho ya Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo le dikgato tša Thuto ye e Phagamego, gammogo le mekgwa ya tlhopho ya dinageng (mafaseng) tše dingwe.

Le ge e le gore tlhabollo ya Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) e tšere makala a lesomepedi a thulaganyo, a Tlhako ya Maithutelo ya Setšhaba bjalo ka mathomomayo a yona, go swanetše go gatelelwa gore makala ao a go rulaganya ga se gore ke Makala a Thuto goba makala a tsebo, fela a kopantšwe le dikarolo tša mešomo.

Tlhopho ye e latelago ya dithuto go ya ka Makala a go ithuta e diretšwe go thuša ka tswakantšho ya dithuto tše moithuti a ka di tšego:

- Maleme (Metheo);
- Bokgabo le Setšo;

- Dithuto tša Kgwebo, Khomese, Bolaodi le Tirelo;
- Tšweletšo, Bointšenere le Theknolotši;
- Disaense tša Botho le Leago gammogo le Maleme; le
- Disaense tša Fisika, Mmetse, Khomphutha, Bophelo le Temo.

Na thuto ke eng?

Thuto, go no tloga kgale, e be e hlathollwa, go ba tsebo ye e itšego ya borutegi. Kwešišo ye ya thuto e gatelela tsebo sebakeng sa mabokgoni, mehola le maikutlo/maitshwaro. Dithuto di be di tšewa ke ba bangwe go ba tše di emego felo gotee ebile di sa fetoge, gape di na le mellwane ye e sa šuteng. Mabakeng a mantši dithuto di be di gatelela tema ye e kgathilwego ke mafase a Bodikela mo tsebo.

Mo kharikhulamong ye e theilwego godimo ga dipelo bjalo ka Setatamete sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo), mellwane ya dithuto ga e bonale gabotse. Tsebo e logaganya teori, mabokgoni le mehola. Dithuto di tšewa go ba tše di fetogago, gape tše ka mehla di swanetšego go šetša tsebo ye mpsha le gona ye e fapanego, go akaretšwa le tsebo yeo kgale e bego e sa akaretšwe mo kharikhulamong ya semmušo.

Mo kharikhulamong ye e theilwego godimo ga dipelo, thuto e hlalošwa ka bophara ke Dipelo tša go Ithuta e sego kgobokantšho ya diteng fela. Ka Afrika-Borwa, Dipelo tša go Ithuta go ya ka moakanyetšo, di swanetše go iša phihlelelo ya Dipelohlokwa le Dipelotlhabolli. Dipelo tša go Ithuta di hlathollwa ka bophara ebile di kgona go fetogafetoga, go fa sebaka sa tsentšho/kakaretšo ya ditsenywa tša selegae

Poelo ya go Ithuta ke eng?

Poelo ya go Ithuta ke tlhalošo/pego ya ditlamorago tše di lebeletšwego tša go ruta le go ithuta. E hlaloša tsebo, mabokgoni le mehola tše moithuti a swanetšego go di fihlelela mo bofelong bja Karolo ya Thuto le Tlhahlo tše di tšweletšego.

Maemo a Kelo ke eng?

Maemo a Kelo ke dintlha tše di rego ge di kopantšwe di hlatholle seo moithuti a swanetšego go se tseba le go kgona go se laetša mphatong wo o itšego. A akaretša tsebo, mabokgoni le mehola ye e hlokegago go fihlelela Dipelo tša go Ithuta. Maemo a Kelo mo go Poelo ya go Ithuta ye nngwe le ye nngwe ka kakaretšo a laetša ka fao kgatelopele e bonagalago ka gona go tloga mphatong wo mongwe go ya go wo mongwe.

Diteng tša Ditatamente tša Thuto mo Lekaleng la go Ithuta la Maleme

Setatamente sa Thuto ye nngwe le ye nngwe mo Lekaleng la go ithuta Maleme se hlamilwe ka dikgaolo tše nne le tlhalošontšu.

- *Kgaolo 1, Matsenyagae a Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba:* Kgaolo ye ya go akaretša ke matsenyagae a Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go ithuta ya Kakaretšo)
- *Kgaolo 2, Matsenyagae a Lekala la go ithuta la Maleme:* Kgaolo ye e tšweletša dintlhatšhupo tša Lekala la Go ithuta Maleme. E hlamilwe ka tlhalošišo ya lekala la go ithuta, morero, bokaalo, dikgokanyi gare ga thuto le mešomo, le Dipoele tša go Ithuta tša lona.
- *Kgaolo 3, Dipoele tša go Ithuta, Maemo a Kelo, Diteng le Dikamano:* Kgaolo ye e tšweletša Dipoele tša go Ithuta le Maemo a Kelo ao a nyalelanago le tšona; gammogo le diteng le dikamano tša go thuša go fihlelela Maemo a Kelo.
- *Kgaolo 4, Kelo:* Kgaolo ye e thalathala ditheo tša kelo gomme e dira ditšhišinyo tša go rekhota le go bega ge go dirwa kelo. Gape e fa lenaneo la Ditlhalošišo tša Bokgoni bja dithuto tše di hlomamego.
- *Tlhalošontšu:* Mo go hlokegago, mareo a a kgethilwego le a a lego mabapi le thuto a hlalošitšwe ka boripana.

DITŠHUPATSELA TŠA LENANEO LA GO ITHUTA / LENANETHUTO

Lenaneo la go Ithuta le šupa thwii bokaalo bja go ithuta le kelo tša mephato ye meraro ya kgato ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego. Ke thulaganyo ye e hlokomedišišago gore baithuti ba fihlelele Dipoele tša go Ithuta tša mphato wo o itšego bjalo ka ge go laelwa/šupetšwa ke Maemo a Kelo. Ditšhupatsela tša Mananeo a go Ithuta di thuša barutiši/barutišigadi le Batšweletši/Bahlabolli ba Mananeo a go Ithuta go rulanganya le go akanyetša mananeo a boleng bjo bokaone a go ithuta, a go rutiša le a go ela.

KGAOLO YA 2

MATSENYAGAE A LEKALA LA GO ITHUTA LA MALEME

TLHALOŠIŠO

Leleme ke sedirišwa sa go hlohla menagano le go kgokagana. Phapano ya ditšo le kamano ya tša leago e tšweletšwa le go bopša gabonolo ka leleme. Go ithuta go šomiša leleme ka bokgwari go kgontšha baithuti go nagana le go ikgobokeletša tsebo, go itlhaloša, go tšweletša maikutlo le dikgopolo, go dirišana mmogo le batho le go laola maphelo a bona mo lefaseng.

MORERO

Go ya ka phapano ya maleme le ditšo mo Afrika-Borwa, badudi ba swanetše go ithuta maleme ka bontši gore go be le kgokagano go putlaganya mapheko a maleme, ba godiše tlhomphano le kwešišo ya ditšo le maleme. Maleme le ditšo tša go fapana tša Afrika-Borwa di tlotlilwe le go hlomphiwa mo molaotheong wa naga bjalo ka ge a dumeletšwe e le maleme a 11 a semmušo gape le ka go Pholisi ya Polelo Thutong ya gore batho ba ithute maleme a mangwe go tlaleletša leleme la gae (tlaleletšo ya malementši). Ke kgapeletšo gore bonnyane baithuti ba ithute maleme a mabedi dithutong tša Kgapeletšo, maleme a mangwe ba ka ithuta ona go tšwa dithutong tša Motheo le/goba tša Boikgethelo.

Tsebo ye e tseneletšego ya leleme la gae e tšwetšwa pele ka mo Karolong ya Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo, ebile e thuša go ala motheo wa go ithuta maletlaleletšo. Baithuti ge ba fihla kreiting ya 10, ba tlo ba ba šetše ba na le tsebo le boitemogelo bja maletlaleletšo, ebile ba ka no ba ba šetše ba šomišitše le lengwe dithutong go ithuta. Kharikhulamo ya Karolo ya Thuto Tlhahlo tše di Tšweletšego di fa baithuti dibaka tša go hlabolla le go matlafatša tsebo le bokgoni bja go diriša malementši. Ge baithuti ba ntše ba tšwela pele ka mephato ya bona, ba swanetše go kgona go šomiša polelo ka boreledi le ka nepagalo le ka nepagalo mo mabakeng a go fapafapana. Ba swanetše go ba le boikarabelo dithutong tša bona, ba laetše bokgoni bja go diriša polelo ka makgethe le ka bohlale mo maemong a a raraganego a ditlhohlo.

Mohlwaela wa tsebotlhaka yeo e hlokegago gore motho a kgathe tema mo setšhabeng, mo mešomong le mo moruong wa lefase ka bophara ngwagakgolong wa 21, bo godile, ga bo ame fela bokgoni bja go theeletša le go bolela, go bala, go ngwala le dithuto tša bogologolo tša molomo. Di akaretša mehuta ye mengwe ya tsebotlhaka bjalo ka tsebo ya phatlalatšoditaba, dithalwa, tshedimošo, khomputha, setšo le bokgoni bja go sekaseka. Kharikhulamo ya maleme e tla thuša baithuti gore ba kgone go itebanya le mathata ao ba ka lebanago nao bjalo ka badudi ba Afrika-Borwa le bjalo ka maloko a lefase ka bophara.

Kharikhulamo ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego e kgontšha baithuti bohle go fihlelela bontši bja dinyakwa tša Dipoelehlokwa le Dipoelelotlhabolli go akaretšwa le dinepo tše di latelago:

- Godiša le go tebofatša bokgoni bja polelo bjo bo tšweleditšwego mo karolong ya Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo, go akaretšwa mabokgoni a polelonaganwa ao a nyakegago go ithuta dithuto go putlaganya lenanethuto, le go ipshina ka ditšweletšwa gore baithuti ba kgone go theeletša, go bolela, go bala/go lebelela le go ngwala/go hlagiša ka boitshepo. Mabokgoni le maitshwaro a ke ona motheo wa thuto ya go ya go ile.
- Šomiša polelo ka nepagalo mererong ya go fapafapana ba šeditše baamogedi ba tshedimošo, morero le dikamano.
- Tšweletša le go fahlela dikgopolo, ditebelelo le maikutlo a bona ka boitshepo gore ba kgone go ba batsinkedi le basekaseki ba ba ikemeng.
- Šomiša polelo le boikgopolelo bja bona go tšweletša le go hlohloliša boitemogelo ka bophelo. Ka go lekodišiša ditšweletšwa tša bokgabo baithuti ba kgona go sekaseka maphelo le maitemogelo a bona gore ba kgone go itšeela lehlakore.
- Šomiša polelo go ikhumanela le go šomiša tshedimošo mo dithutong tša kharikhulamo ka bophara. Bokgoni bja go ikhweletša tshedimošo ke bokgoni bjo bohlokwa bophelong bja sehono ebile ke motheo wa thuto ya go ya go ile.
- Šomiša polelo bjalo ka setlabakelo sa go naganišiša taba ka tsitsinkelo. Nepo ye e lemoga gore tsebo e tšweletšwa poledišanong le nyalantšhong ya polelo le dikgopolo.
- Tšweletša dikakanyo tše di louditšwego ka ga ditaba tša maitshwaro le tša meetlo. Gore ba hlabolle peakanyo ya bona ya meetlo, baithuti ba swanetše go šogašogana le ditšweletšwa tše di akaretšago ditokelo tša botho le maikarabelo a go swana le ditokelo tša bana, basadi, bao ba sa itekanelago, batšofadi gammogo le dintlha tše di amanago le merafe, setšo, kgopolelo, maemo, ditumelo, bong, TBMM/PMK, bolokologi bja go itlhaloša, dikiletšo tša phatlalatšo le tikologo.
- Lekodišiša ka tsitsinkelo mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa. Baithuti ba tlo lemoga le go kgona go hlohla dikamano tša ditebelelo, mehola le maatla tše di ikepetšego ka gare ga ditšweletšwa.
- Lemoga go se lekalekane ga maemo a maleme a a fapafapanego gammogo le mehutahutana ya tirišo ya leleme. Baithuti ba tla kgona go hlohla kgatelelo ya leleme lefe goba lefe goba mohutahutana wa tirišo ya leleme mme ba šireletše ditokelo tša maleme a bona mo setšhabeng sa malementši.

BOKAALO

Kaparetšo/boakaretši

Go ruta le go ela maleme go swanetše go ba le sebaka sa go akaretša baithuti ka moka mme mekgwanakgwana e hwetšwe go thuša baithuti ka moka go fihlelela goba go tšweletša ditšweletšwa tša poledišano go ya ka go fapana ga tšona. Baithuti bangwe bao ba nago le mapheko ba ka no se kgone go fihlelela a mangwe a Maemo a Kelo bjalo ka ge a hlagišwa ka go Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba. Ka fao tše di latelago di swanetše go hlokomedišišwa:

- Mareo a bjalo ka ‘hlaloša’, ‘laodiša’, ‘bolela’, ‘bolela gape’, ‘kopanafatša’, ‘anega’, ‘ahlaahla’, le ‘efa’, le ‘botšiša’ a swanetšwe go kwešišwa gore a akaretša le mekgwa ka moka ya dipoledišano/kgokagano ka molomo, ka dika le ka diswantšho. Ka yona tsela yeo, lentšu le “go laodiša” le akaretša le kgokaganyo ka dika le ka diswantšho.
- Mareo a ‘theeletša’, ‘lebelela’, ‘bala’ le ‘go lebelela’ a akaretša mekgwa ya dipoledišano/kgokagano ka moka ya go swana le go bala dipounama le tšhomišo ya polelodika.
- Baithuti bao ba sa bonego ba ka nyaka didirišwa le dipuku tše di lego ka mongwalo wa Braille, digatišantšu, mongwalo wo mogolo, didirišwa tše di ka kgongwago le dithalwa. Lereo le ‘go akanya’ le ka hlagišwa ka sebopego. Ge go bolelwa ka ‘go bala’ go akaretšwa methopo ye bjalo ka Braille le dipuku tše di bolelago.

Magato a Polelo

Go ithuta leleme mo kगतong ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego go akaretša maleme a semmušo ka moka: Seafrikanse, Seisimane, Setebele, Sethosa, Sezulu, Sesotho, Sepedi (Sesotho sa Leboa), Setswana, Seswati, Sevenda le Setsonga, gammogo le Polelo ya dika (ditšhupo), gomme go ka akaretšwa le maleme a mangwe ao a dumeletšwego ke boto ye e bitšwago The Pan South African Language Board.

Ditatemente tša Thuto tša Leleme la gae, Lelemetlaleletšo la Pele le Lelemetlaleletšo la Bobedi di ka fetolelwa go maleme ao e sego a semmušo ao a dumeletšwego ebile maleme a a ka rutwa bjalo ka Dikarolwana tša Kharikhulamo tša Motheo goba tša Boikgethelo.

Maleme ka moka a ka rutwa mo magatong a a latelago:

- *Leleme la Gae:* Leleme la moithuti la gae le swanetše go matlafatšwa le go hlabollwa gore le tle le be motheo wo o tiilego wa go ithuta malemetlaleletšo. Mo kगतong ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego, maleme ka moka a semmušo mo Afrika-Borwa a na le Dipelo tša go Ithuta tša Leleme la Gae tša maemo a godimo, ao a bapetšegago le a ditšhabatšhaba. Se se sepelelana le dinyakwa tša molaotheo tša gore maleme ka moka a semmušo a be le maemo a a lekanago. Maemo a bokgoni a Leleme la Gae a swanetše go ba ao e lego gore a ka šomišetšwa go ruta le go ithuta. Mabokgoni a go theeletša le go bolela a tlo tšwetšwa pele le go hlabollwa le go kaonafatšwa empa kgatelelo mo maemong a e tlo ba go hlabolla mabokgoni a baithuti a go bala le go ngwala.
- *Lelemetlaleletšo la Pele:* Go ithuta Lelemetlaleletšo la Pele go godiša kgokagano ya malementši le kgokagano magareng ga ditšo tša go fapana. Dipelo tša go Ithuta tša Lelemetlaleletšo la Pele di ala motheo wa magato a go bolela ka bokgoni ao a fihlelelago magato a matseno a go ba kgontšha go ithuta ka nepagalo dithutong ka moka tša kharikhulamo. Mo Afrika-Borwa Lelemetlaleletšo la Pele le ka dirišwa go ba la go ithuta le go rutwa ke baithuti ba bangwe. Se se akaretša mabokgoni a polelonaganwa ya borutegi yeo e hlokegago ge go akanywa le ge go ithutwa. Se se akaretša maleme ka moka a semmušo. Go tla ba le kgatelelo ya go lekana mo go mabokgoni a go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala.

- *Lelemetlaleletšo la Bobedi:* Go ithuta Lelemetlaleletšo la Bobedi go tšwetša pele go bolela malementši le kgokagano magareng ga ditšo tša go fapana. Le ge mabokgoni a go bala le go ngwala a tlo hlabollwa, mo maamong a, go tlo gatelelwa kgodišo ya mabokgoni a go theeletša le go bolela. Maemo a Lelemetlaleletšo la Bobedi a swanetše go lebiša go kaonafatseng ga kgokagano bathong.

Kgatong ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego mo go karolwana ya Kgapeletšo, baithuti ka moka ba tlamegile go ithuta maleme a semmušo a mabedi. Bobedi bja maleme a e ka ba a ka Gae, goba le tee la ona le be maamong a Leleme la Gae gomme le lengwe le be maamong a Lelemetlaleletšo la Pele. Le lengwe la maleme a le swanetše go ba Leleme la go Ithuta le go Ruta. Mo dikarolwaneng tša Motheo le tša Boikgethelo, maleme a semmušo a ka rutwa mo maamong a Leleme la Gae, Lelemetlaleletšo la Pele le /goba Lelemetlaleletšo la Bobedi, go baithuti bao ba nago le kgahlego dithutong tša maleme le go tšwetša pele malementši.

DIKGOKANYI TŠA THUTO LE TŠA MOŠOMO

Mo kgatong ya Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo, maleme a rutwa mo karolong ya Go ithuta ya Maleme, mo kgatong ya Thuto le Tlhahlo, Lekala la go Ithuta la Maleme le kgokagana le Lekala la thulaganyo ya thuto: Dithuto tša Kgokagano le Leleme la Bolaodi bja Maithutelo bja Afrika-Borwa. Go kgonthiša gore go na le tšwetšopele go dirišitšwe ditheo tša go beakanya tša go swana le tše di tšwelelago ka go kgato ya Thuto le Tlhahlo tša Kakaretšo:

- mabokgoni a polelo a go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala ke ona motheo wa go hlabolla Dipolelo tša go Ithuta; le
- tirišo ya ditšweletšwa tša mehutahuta e fa baithuti sebaka se sebotse sa go utolla ditaba mabapi le bobona, tša naga ka bophara le tša ditšhabatšhaba le go aga tsebo ye e hlabollwago ya lefase.

Thuto ya maleme e ka bulela moithuti dikgoro tša go ithutela mešomo yeo e sepelelanago le tša maleme/dipolelo bjalo ka bojenale, phetolelo, go ruta polelo, kwalakwatšo, papatšo, bodiplomate bj.bj. Le ge go le bjalo go molaleng gore maleme ke motheo wa dithuto ka moka, e sego fela mo maphelong a ka mehla eupša le mafelong a mošomo. Go hwetša tsebo ya tša kgwebišano, go theilwe godimo ga bokgoni bja polelo bja moithuti. Mo makaleng a phenkgišano go tša theknolotši, go kgona go tsena ga moithuti go laolwa ke bokgoni bja go bolela. Leleme ke puladikgoro, fao e lego gore ge le rutwa ka go hlotša, dikgoba tša moithuti go tša mešomo di a sesefala.

Tsebotlhaka ke motheo wa go phethagatša mešongwana ya ka mehla, mme go kgatha tema go mabokgoni a tša bophelo ao moithuti a a hlokago go ka kalokana le lefase. Leleme ke sebetša se se ka tlišago kamano ye botse magareng ga moithuti le batho bao a phelago nabo mo setšhabeng ka sekgauswi mme šedi yeo leleme le swarwago ka yona, go tliša katlego goba go se atlege ga diphedišano tše ntši le bangwe.

DIPOELO TŠA GO ITHUTA

Bokaalo le merero yeo e hlalošitšwego mo godimo a tlemagantšwe go hlola Dipoele tša go Ithuta tše nne. Le ge dipoele tše di hlophilwe ka go arogana, di swanetše go logaganywa ge di rutwa le ge di elwa.

PI Poelo ya go Ithuta ya 1: Go theeletša le go bolela

Moithuti o kgona go theeletša le go bolela a šeditše merero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše di fapafapanego.

Baithuti ba kwešiša gore go bolela le go theeletša ke dintlha le ditiragalo tše bohlokwa tša leago tše di diragalago dikamanong tše itšego di diragalela mabaka a go fapana le baamogedi ba tshedimošo le gore dingwalomolomo le diretšistara tše di šomišwago di fapafapana go ya ka baamogedi ba tshedimošo. Ba lemoga le go šomiša dingwalomolomo le diretšistara ka nepagalo dikamanong tše di fapafapanego.

Go theeletša le go bolela ke motheo wa go ithuta dithuto ka moka. Ka mekgwanakgwana ye e nepagetšego ya go theeletša le go bolela, baithuti ba kgoboketša le go amantšha tshedimošo, go aga tsebo, go rarolla mathata, le go hlagiša dintlha le dikgopolo. Mabokgoni a bohlokwa a kgontšha baithuti go lemoga mehola le maikutlo ao a ikepetšego ka gare ga ditšweletšwa tša go fapana le go hlohla polelo ya kgethollo le yeo e jeletšago.

PI Poelo ya go Ithuta ya 2: Go bala le go lebelela

Moithuti o kgona go bala le go lebelela gore a kwešiše le go sekaseka ka tsitsinkelo, a kgone le go araba mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa.

Mabokgoni a go bala le go lebelela ao a hlabotšwego gabotse ke motheo wa tšwelopele le katlego dithutong go putlaganya kharikhulamo ebile a thuša le go kgatheng tema ka botlalo mo setšhabeng le mešomong. Baithuti ba ba le bokgoni bja go bala le go lebelela ditšweletšwa tša dingwalo le tše e sego tša dingwalo ka go fapafapana, go akaretšwa tša go bonwa, gore ba hwetše tshedimošo. Baithuti ba lemoga ka fao mehuta ya ditšweletšwa le kgetho ya tšhomišo ya mantšu e bonagatšago merero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tša setšweletšwa ka gona.

Baithuti ba šomiša mekgwanakgwana ye e fapanego ye e nabilego ya go bala le go lebelela go ya ka morero wa bona wa go bala le mohuta wa setšweletšwa. Ba kgona go kwešiša le go utolla ditlhalošo, ba šupa mehola, dikgopolelo gomme ba fetola ka tsitsinkelo. Ka go bala le go lebelela baithuti ba utolla le go tsinkela maphelo le phedišano ya bona le ba bangwe. Ka go bala dingwalo baithuti ba hwetša mohlala wa go ka ngwala tša bona.

Poelo ya go lthuta ya 3: Go ngwala le go hlagiša

Moithuti o kgona go ngwala le go hlagiša ditšweletšwa ka go naba a šeditše morero le baamogedi ba tshedimošo ka go fapafapana, a šomiša melawana, le dikagego tša ditšweletšwa tše di nepagetšego dikamanong tše di fapanego.

Go ngwala ke sebetša se maatla sa kgokagano se se kgontšhago baithuti go hlagiša megopolo le dikgopolo tša bona ka kgohlagano. Ka go fela ba ngwala dikamanong, mešongwaneng le makaleng a dithuto a go fapafapana, baithuti ba kgona go kgokagana le go itlhagiša ka nepagalo. Maikemišetšo ke go tšweletša bangwadi ba ba nago le bokgoni bja dilo tše ntši, bao ba tla šomišago mabokgoni a bona go tšweletša ditšweletšwa tša go ngwalwa, tša go bonwa le tša mahlakorentši go ya ka merero ya go fapafapana.

Poelo ya go lthuta ya 4: Thutapolelo le Tšhomišopolelo

Moithuti o kgona go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka nepagalo le ka bokgwari.

Ka go kopakopana le mehuthuta ya ditšweletšwa, baithuti ba kgona go godiša tšhomišo ya bona ya tlotlontšu le go šomiša kwešišo ya bona ya dikarolo tša polelo ka nepagalo. Ka go tšweletša tsitsinkelo ye e tseneletšego ba kgona go bona ka fao mehola le dikamano tša maatla di ikepetšego mo polelong le go lemoga ka fao polelo e ka huetšago ba bangwe ka gona.

KGAOLO YA 3

DIPOELO TŠA GO ITHUTA, MAEMO A KELO, DITENG LE DIKAMANO

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 1

Go theeletša le go bolela

Moithuti o kgona go theeletša le go bolela a šeditše merero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše di fapafapanego.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša tsebo ya mekgwa ye e fapanego ya go laodiša ye e dirišwago mererong ya go boledišana le ba bangwe:
 - ithuta ka, le go abelana dikgopolo, laetša kwešišo ya mareo, a swayaswaya ka ga maitemogelo, a šireletša maemo, a efa phetolo ye e sa itokišetšwago le go fa kanegelo;
 - thoma le go swarelela poledišano ka go tšweletša mekgwa ya maleba ya go šielana ka polelo, go tlaleletša dikgoba le go hlohleletša ge go nyakega;
 - fa le go latela ditšhupetšo le ditaelo ka nepagalo;
 - tšea karolo mo dikahlaahlong tša sehlopha ka go hlagiša dikgopolo le megopolo ya gagwe, go theeletša le go hlompha dikgopolo tša ba bangwe ge go boledišanwa ka ditaba tše bjalo ka tša kaparetšo/boakaretši, dikamano tša maatla, tikologo, mekgwa ya lephelo, phedišano le setšo, le tša mabapi le ditokelo tša botho;
- šomiša mabokgoni a go rerišana gore go fihlelelwe tumelelano;

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša tsebo ya mekgwa ye e fapanego ya go laodiša ye e dirišwago mererong ya go boledišana le ba bangwe:
 - ithuta ka, le go abelana dikgopolo, laetša kwešišo ya mareo, a swayaswaya ka ga maitemogelo, a šireletša maemo, a efa phetolo ye e sa itokišetšwago le go fa kanegelo;
 - thoma le go swarelela poledišano ka go tšweletša mekgwa ya maleba ya go šielana ka polelo, go tlaleletša dikgoba le go hlohleletša ge go nyakega;
 - fa le go latela ditšhupetšo le ditaelo tše di raraganego ka nepagalo;
 - kopakopana le bangwe ka bokgwari mo dikahlaahlong tša sehlopha ka go hlagiša dikgopolo le megopolo ya gagwe, go theeletša le go hlompha dikgopolo tša ba bangwe, le go tsena ka bogare go bušetša ditaba tseleng, ge go boledišanwa ka mohlwaela wa ditaba tše bjalo ka tša kaparetšo/boakaretši le dikamano tša maatla, le tša tikologo, mekgwa ya lephelo, phedišano le setšo le tša mabapi le ditokelo tša botho;
 - šomiša mabokgoni a go rerišana gore go fihlelelwe tumelelano;

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša tsebo ya mekgwa ye e fapanego ya go laodiša ye e dirišwago mererong ya go boledišana le ba bangwe:
 - ithuta ka, le go abelana dikgopolo, laetša kwešišo ya mareo, a swayaswaya ka ga maitemogelo, a šireletša maemo, le go fa phetolo ye e sa itokišetšwago le go fa kanegelo;
 - thoma le go swarelela poledišano ka go tšweletša mekgwa ya maleba ya go šielana ka polelo, go tlaleletša dikgoba le go hlohleletša ka bokgwari ge go nyakega;
 - fa le go latela ditšhupetšo le ditaelo tše di raraganego ka nepagalo;
 - kopakopana le bangwe ka bokgwari mo dikahlaahlong tša sehlopha ka go hlagiša dikgopolo le megopolo ya gagwe, go theeletša le go hlompha dikgopolo tša ba bangwe, le go tsena ka bogare go bušetša ditaba tseleng, ge go boledišanwa ka mohlwaela wa ditaba tše bjalo ka tša kaparetšo/boakaretši le dikamano tša maatla, le tša tikologo, mekgwa ya lephelo, phedišano le setšo le tša mabapi le ditokelo tša botho;
 - šomiša mabokgoni a go rerišana gore go fihlelelwe tumelelano;

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 1 (E tšwela pele)

Go theeletša le go bolela

Moithuti o kgona go theeletša le go bolela a šeditše merero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše di fapafapanego.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- kgatha tema dikahlaahlong tša dihlopha, dingangišanong, diforamong le dikopanong tša semmušo ka go latela melawana ya maleba ya tshepedišo;
- tsebiša seboledi ka nepagalo le go bea mantšu a tebogo;
- šomiša mabokgoni a go botšolliša le go bega ka ga dikutollo.

Kreiti ya 11

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- kgatha tema dikahlaahlong tša dihlopha, dingangišanong, diforamong le dikopanong ka go latela melawana ya maleba ya tshepedišo;
- tsebiša seboledi ka nepagalo le go bea mantšu a tebogo;
- šomiša mabokgoni a go botšolliša le go bega ka tsinkelo ka dikutollo mo go swanetšego.

Kreiti ya 12

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- kgatha tema dikahlaahlong tša dihlopha, dingangišanong, diforamong le dikopanong ka go latela melawana ya maleba ya tshepedišo;
- tsebiša seboledi ka nepagalo le go bea mantšu a tebogo;
- šomiša mabokgoni a go botšolliša le go bega ka tsinkelo ka dikutollo mo go swanetšego.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 1 (E tšwela pele)

Go theeletša le go bolela

Moithuti o kgona go theeletša le go bolela a šeditše merero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše di fapafapanego.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go rulaganya le go nyakišiša go itokišetša go fa polelo:
 - nyakišiša sererwa ka thušo a lebedišiša mohlwaela wa methopo;
 - beakanya dintlha ka nyalelano ka go kgetha dikgopolokgolo le dintlha tša maleba goba mehlala ya go fahlela;
 - lemoga le go kgetha dikagego, tlotlontšu, dikarolo tša polelo le melawana;
 - beakanya matseno le merumo ya maswanedi;
 - akaretša dithuši tša maleba tša go bonwa, tša go theeletšwa, tša go theeletšwa ebile di bonwa tše bjalo ka dikaratapapetla, diphoustara, dinepe, dislaete, diswantšho, mmino, medumo le dimedia tša elektroniki.

Kreiti ya 11

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go rulaganya le go nyakišiša go itokišetša go fa polelo:
 - nyakišiša sererwa ka go lebeledišiša mohlwaela wa methopo;
 - beakanya dintlha ka nyalelano le go kgetha dikgopolokgolo le dintlha tša maleba ebilego di nepagetše goba mehlala ya go fahlela;
 - lemoga le go kgetha kagego, tlotlontšu, dikarolo tša polelo le melawana ya polelo;
 - beakanya matseno le merumo ya maswanedi;
 - akaretša dithuši tša maleba tša go bonwa, tša go kwewa, le tša go theeletšwa ebile di bonwa bjalo ka dikaratapapetla, diphoustara, dinepe, dislaete, diswantšho, mmino, medumo le ditšweletšwa tša elektroniki.

Kreiti ya 12

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go rulaganya le go nyakišiša go itokišetša go fa polelo:
 - nyakišiša sererwa ka go lebeledišiša mohlwaela wo o nabilego wa methopo;
 - beakanya dintlha ka nyalelano le go kgetha dikgopolokgolo le dintlha tša maleba ebilego di nepagetše goba mehlala ya go fahlela;
 - lemoga le go kgetha kagego, tlotlontšu, dikarolo tša polelo le melawana ya polelo;
 - beakanya matseno le merumo ya maswanedi;
 - akaretša dithuši tša maleba tša go kwewa, tša go theeletšwa, le tša go theeletšwa ebile di bonwa bjalo ka dikaratapapetla, diphoustara, dinepe, dislaete, diswantšho, mmino, medumo le ditšweletšwa tša elektroniki.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 1 (E tšwela pele)

Go theeletša le go bolela

Moithuti o kgona go theeletša le go bolela a šeditše merero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše di fapafapanego.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go theeletša le go fa polelo ka thelelo le boikwagatšo:
 - lemoga le go šomiša ditlabakelo tša makgethe a poledišano tše bjalo ka makgethepolelo (dipotšišo tše di botšišwago go gatelela gomme di sa nyake karabo), go khutša le poeletšo;
 - šomiša ka nepagalo, segalo, tšweletšo ya lentšu, lebelo, kopantšhomahlo, leemo le dika tša ditho tša mmele;
 - kwagatša mantšu ntle le go kgopamiša tlhalošo;
 - laetša kwešišo ya ditaodišomolomo ka go rekhota dikgopolokgolo le/goba dikgopolotlaleletšo ka go ngwala dintlha, mananeotshwaiwa, dikakaretšo le go pharafreisa le/goba go di laodiša le go di hlaloša;
 - theeletša ka tsinkelo le go araba dipotšišo go kgonthišiša kwešišo.

Kreiti ya 11

Kr

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go theeletša le go fa polelo ka thelelo le boikwagatšo:
 - šomiša le go lekodišiša ditlabakelo tša makgethe a poledišano bjalo ka ditaodišokopanana, makgethepolelo (dipotšišo tše di botšišwago go gatelela gomme di sa nyake karabo), go khutša, le poeletšo;
 - šomiša le go araba ka nepagalo segalo, tšweletšo ya lentšu, lebelo, kopantšhomahlo, leemo le dika tša ditho tša mmele;
 - kwagatša mantšu ntle le go kgopamiša tlhalošo;
 - laetša kwešišo ya ditaodišomolomo ka go rekhota dikgopolokgolo le/goba dikgopolotlaleletšo, ka go ngwala dintlha, manaeotshwaiwa, dikakaretšo le go pharafreisa le/goba go di laodiša le go di hlaloša;
 - theeletša ka tsinkelo le go tšibogela dipotšišo go kgonthišiša kwešišo.

Kreiti ya 12

Kr

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go theeletša le go fa polelo ka thelelo le boikwagatšo:
 - šomiša le go lekodišiša ditlabakelo tša makgethe a poledišano bjalo ka ditaodišokopana, makgethepolelo (dipotšišo tše di botšišwago go gatelela gomme di sa nyake karabo) go khutša le poeletšo;
 - šomiša le go araba ka napagalo segalo, tšweletšo ya lentšu, lebelo, kopantšhomahlo, leemo le dika tša ditho tša mmele;
 - kwagatša mantšu ntle le go kgopamiša tlhalošo;
 - laetša kwešišo ya ditaodišomolomo ka go rekhota dikgopolokgolo le/goba dikgopolotlaleletšo, ka go ngwala dintlha, manaeotshwaiwa, dikakaretšo le go pharafreisa le/goba go di laodiša le go di hlaloša;
 - theeletša ka tsinkelo le go araba dipotšišo go kgonthišiša kwešišo.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 1 (E tšwela pele)

Go theeletša le go bolela

Moithuti o kgona go theeletša le go bolela a šeditše merero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše di fapafapanego.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša temogo ye e tseneletšego ya tšhomišo-polelo mabakeng a ge go boletwa:
 - šomiša le go lekodiša setaele le retšistara tša maleba tšeo di swanetšego morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano;
 - lemoga le go hlaloša mehuta ya polelo ka kwešišo ye e golago le kgahlegelo;
 - lemoga le go šomiša dithekniki tša go kgothaletša;
- lemoga dintlha tša go fahlela le dikgopolo mme a ahlogantšhe magareng ga dintlha le megopolo;
- dira dikakanyo le dikahlolo mme a fahlele ka bohlatse;
- lemoga ka fao tlhalošo e ka kgopamišwago ka go ntšha goba go tlaleletša ka tshedimošo ye nngwe ka boomo;
- lemoga le go hlaloša ditlamorago tša mehuta-polelo bjalo ka polelo ya sethekniki le jakon;
- lemoga tswalano magareng ga polelo le setšo, le magareng ga polelo le maatla;
- lemoga le go hlohla polelo yeo e lego molaleng ya maikutlo le go hlalefetša, tshekamelo ka lehlakoreng le tee, kgethollo le go bona dilo ka leihlo le šele bjalo ka mo go propaganda le papatšo.

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša temogo ye e tseneletšego ya tšhomišopolelo mabakeng a ge go bolelwa:
 - šomiša setale le retšistara tša maleba tšeo di swanetšego morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano;
 - lemoga le go hlaloša mehuta ya polelo ka kwešišo le kgahlegelo;
 - lemoga le go šomiša mohlwaela wo o nabilego wa dithekniki tša go phelea ka setšweletšwa;
 - lekodisa dintlha tša go fahlela le dikgopolelo mme a ahlogantšha dintlha le megopolo;
- dira dikakanyo le dikahlolo mme a fahlele ka bohlatse;
- hlaloša ka fao tlhalošo e ka kgopamišwago ka go ntšha goba go tlaleletša ka tshedimošo ye nngwe ka boomo;
- lemoga le go lekodiša ditlamorago tša mehuta-polelo bjalo ka ya sethekniki le jakon;
- lekodiša kamano magareng ga polelo le setšo, le magareng ga polelo le maatla;
- lemoga le go hlohla polelo ya go nyakurela ya maikutlo le go hlalefetša, tshekamelo ka lehlakoreng le tee, kgethollo le go bona dilo ka leihlo le šele bjalo ka mo go propaganda le papatšo.

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša temogo ye e tseneletšego ya tšhomišopolelo mabakeng a ge go bolelwa:
 - šomiša setaele le retšistara tša maleba tšeo di swanetšego morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano;
 - lemoga le go hlaloša mehuta ya polelo ka kwešišo le kgahlegelo;
 - lemoga le go šomiša mohlwaela wo o nabilego wa dithekniki tša go phelea ka setšweletšwa;
 - lekodisa dintlha tša go fahlela le dikgopolelo mme a ahlogantšha dintlha le megopolo;
- dira dikakanyo le dikahlolo mme a fahlele ka bohlatse;
- hlaloša ka fao tlhalošo e ka kgopamišwago ka go ntšha goba go tlaleletša ka tshedimošo ye nngwe ka boomo;
- lemoga le go lekodiša ditlamorago tša mehuta-polelo bjalo ka ya sethekniki le jakon;
- lekodiša kamano magareng ga polelo le setšo, le magareng ga polelo le maatla;
- lemoga le go hlohla polelo ya go nyakurela ya maikutlo le go hlalefetša, tshekamelo ka lehlakoreng le tee, kgethollo le go bona dilo ka leihlo le šele bjalo ka mo go propaganda le papatšo.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 2

Go bala le go lebelela

Moithuti o kgona go bala le go lebelela gore a kwešiše le go sekaseka ka tsitsinkelo, a kgone le go araba mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mekgwa ye e fapafapanego ya go bala le go lebelela, go kwešiša le go kgahlegelwa:
 - botšiša dipotšišo gore a fe ponelopele;
 - bala ditšweletšwa ka lebelo gore a kgone go ntšha dikgopolokgolo ka go bala dihlogo, matseno, ditemana tša mathomo le mafoko a matsenyagae a ditemana;
 - bala ditšweletšwa ka go kitimiša mahlo go humana dintlha tša go thekga nyakišišo;
 - bala ka thelelo le ka kelotlhoko go ya ka morero le mošomo;
 - akaretša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo, ka ntlha ka ntlha le/goba ka temana;
 - akanya ditlhalošo tša mantšu ao a sa tlwaelegago goba diswantšho mo dikamanong tše di kgethilwego ge a bala ka go šomiša tsebo ya popopolelo, bokgoni bja go hlopha mantšu ka monaganong go a kwešiša, dika tša tshedimošo, modumo, mmala, moakanyetšo, peakanyo le ka go šomiša dikwi;
 - badišiša, lebeledišiša le go kaonafatša go godiša kwešišo.

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mekgwa ye e fapafapanego ya go bala le go lebelela, go kwešiša le go kgahlegelwa:
 - botšiša dipotšišo gore a fe ponelopele;
 - bala ditšweletšwa ka go kitimisa mahlo gore a kgone go ntšha dikgopolokgolo ka go bala dihlogo, matseno, ditemana tša mathomo le mafoko a matsenyagae a matseno;
 - bala ditšweletšwa ka go kitimiša mahlo, go humana dintlha tša go thekga nyakišišo;
 - bala ka thelelo le ka kelotlhoko go ya ka morero le mošomo;
 - akaretša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo, ka ntlha le/goba ka temana;
 - akanya ditlhalošo tša mantšu ao a sa tlwaelegago goba diswantšho go mohlwaela wa dikamano ge a bala ka go šomiša tsebo ya popopolelo, bokgoni bja go hlopha mantšu ka monaganong, dika tša tshedimošo, modumo, mmala, moakanyetšo le peakanyo, le ka go šomiša dikwi;
- badišiša, lebeledišiša le go kaonafatša go godiša kwešišo.

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mekgwa ye e fapafapanego ya go bala le go lebelela, go kwešiša le go kgahlegelwa:
 - botšiša dipotšišo gore a fe ponelopele;
 - bala ditšweletšwa ka go kitimisa mahlo gore a kgone go ntšha dikgopolokgolo ka go bala dihlogo, matseno, ditemana tša mathomo le mafoko a matsenyagae a matseno;
 - bala ditšweletšwa ka go kitimiša mahlo, go humana dintlha tša go thekga nyakišišo;
 - bala ka thelelo le ka kelotlhoko go ya ka morero le mošomo;
 - akaretša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo, ka ntlha le/goba ka temana;
 - akanya ditlhalošo tša mantšu ao a sa tlwaelegago goba diswantšho go mhlwaela wo o nabilego wa dikamano ge a bala ka go šomiša tsebo ya popopolelo, bokgoni bja go hlopha mantšu ka monaganong, dika tša tshedimošo, modumo, mmala, moakanyetšo le peakanyo, le ka go šomiša dikwi;
- badišiša, lebeledišiša le go kaonafatša go godiša kwešišo.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 2 (E tšwela pele)

Go bala le go lebelela

Moithuti o kgona go bala le go lebelela gore a kwešiše le go sekaseka ka tsitsinkelo, a kgone le go araba mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- fa tlhalošo ya mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa tša go ngwalwa, tša go bonwa, tša go theeletšwa, le tša go theeletšwa ebile di bonwa:
 - hwetša tshedimošo e se kae le dintlha go ditšweletšwa;
 - hlaloša ka fao kgetho le tlogelo mo ditšweletšweng di huetšago tlhalošo;
 - lemoga phapano magareng ga dintlha le megopolo mme a fe karabo ya gagwe;
 - lemoga phapano gare ga tlhalošo ya mo pepeneneng le ye e iphihlilego;
 - hlaloša ntlhatebelelo ya mongwadi/moanegi/ moanegwa mme a fe bohlatse bja go tlaleletša go tšwa ditšweletšweng;
 - hlaloša maemo ao ditšweletšwa di ikokotletšego ka ona go phedišano le dipolotiki le tša setšo;
 - sekaseka khuetšo yeo mehutahuta ya polelo ya dika le makgethepolelo, dikapolelo tše di fapafapanego bjalo ka, tshwantšhišo, tshwantšhanyo, mothofatšo, phetolaina, mainatlangwa ka medumo, seka, papadišantšu, polelo ye e fi hlago taba, tlhagišo ya taba ka bohlale, phefolo, kgakantšho, kgegeo, kodutlo, paratokese, kganetši, anthesesese, tharollo, lithosese, phetheletšo;
 - hlaloša dikakanyo le dithumo tša mongwadi

Kreiti ya 11

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- lekodiša tlhalošo ya mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa tša go ngwalwa, tša go bonwa, tša go kwewa, le tša go theeletšwa ebile di bonwa:
 - hwetša tshedimošo ya maleba le dintlha go ditšweletšwa;
 - sekaseka ka fao kgetho le tlogelo mo ditšweletšweng di huetšago tlhalošo;
 - hlaloša phapano magareng ga dintlha le dikgopolelo mme a hlaloše karabo ya gagwe;
 - hlaloša phapano gare ga tlhalošo ya mo pepeneneng le ye e iphihlilego;
 - hlaloša ntlhatebelelo ya mongwadi/moanegi/moanegwa mme a fe bohlatse bja go tlaleletša go tšwa ditšweletšweng;
 - sekaseka le go hlaloša maemo ao ditšweletšwa di ikokotletšego ka ona go phedišano le dipolitiki le tša setšo;
 - sekaseka khuetšo yeo mehutahuta ya polelo ya dika le makgethepolelo, dikapolelo tše di fapafapanego bjalo ka tshwantšhišo, tshwantšhanyo, mothofatšo, phetolaina, mainatlhangwa ka medumo, seka, papadišantšu, polelo ye e fihlago taba, tlhagišo ya taba ka bohlafe, phefolo, kgakantšho, kgegeo, kodutlo, paratokese, kganetši, anthesesese, tharollo, lithosese, phetheletšo;
 - lekodiša dikakanyo le dithumo tša

Kreiti ya 12

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- lekodiša tlhalošo ya mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa tša go ngwalwa, tša go bonwa, tša go theeletšwa, le tša go kwewa e bile di bonwa:
 - hwetša tshedimošo ya maleba le dintlha go ditšweletšwa;
 - sekaseka ka fao kgetho le tlogelo mo ditšweletšweng di huetšago tlhalošo;
 - hlaloša phapano magareng ga dintlha le dikgopolelo mme a fahlele karabo ya gagwe;
 - hlaloša phapano gare ga tlhalošo ya mo pepeneneng le ye e iphihlilego;
 - sekaseka ntlhatebelelo ya mongwadi/moanegi/moanegwa mme a fe bohlatse bjo bo kgodišago bja go tlaleletša go tšwa ditšweletšweng;
 - sekaseka le go hlaloša maemo ao ditšweletšwa di ikokotletšego ka ona go phedišano le dipolitiki le tša setšo;
 - sekaseka khuetšo yeo mehutahuta ya polelo ya dika le makgethepolelo, dikapolelo tše di fapafapanego bjalo ka tshwantšhišo, tshwantšhanyo, mothofatšo, phetolaina, mainatlhangwa ka medumo, seka, papadišantšu, polelo ye e fihlago taba, tlhagišo ya taba ka bohlafe, phefolo, kgakantšho, kgegeo, kodutlo, paratokese, kganetši, anthesesese, tharollo, lithosese, phetheletšo;
 - lekodiša dikakanyo le dithumo tša

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 2 (E tšwela pele)

Go bala le go lebelela

Moithuti o kgona go bala le go lebelela gore a kwešiše le go sekaseka ka tsitsinkelo, a kgone le go araba mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- gomme a di bapiša le tša gagwe;
 - hlatholla le go lekodiša ditšweletšwa tša go thalwa tše di tlwaelegilego;
 - lemoga ditšweletšwa, le go di fahlela.
- hlaloša ka fao polelo le ditshwantšho di ka bontšhago le go betla mehola le maikutlo mo ditšweletšweng:
- lemoga le go hlaloša tša mehola, maikutlo le ditumelo tša setšo-phedišanong le tša sepolitiki bjalo ka maikutlo go tša bong, maemo, bogolo, ditswalano tša maatla, ditokelo tša botho, kaparetšo/boakaretši le tša tikologo;
 - hlaloša tlhago ya tlhaolo, tshakamelo ka lehlakoreng le tee le kgethollo.

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- mongwadi gomme a di bapiša le tša gagwe;
- hlatholla mohlwaela wa ditšweletšwa tše di thadilwego tša go tlwaelega;
- lemoga ditšweletšwa le go di fahlela ka mo go kgodišago.

- lekodiša ka fao polelo le ditshwano di ka bontšhago le go betla meholo le maikutlo mo ditšweletšweng:
 - lemoga le go hlaloša meholo, maikutlo le ditumelo tša setšo-phedišanong le tša sepolitiki bjalo ka maikutlo go tša bong, maemo, bogolo, ditswalano tša maatla, ditokelo tša botho kaparetšo/boakaretši le tša tikologo;
 - sekaseka tlhago ya tlhaolo, tshakamelo ka lehlakoreng le tee le kgethollo.

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- mongwadi gomme a di bapiša le tša gagwe.
- hlatholla le go lekodiša mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa tše di thadilwego tša go tlwaelega;
- lemoga ditšweletšwa le go di fahlela ka mo go kgodišago.

- lekodiša ka fao polelo le ditshwano di ka bontšhago le go betla meholo le maikutlo mo ditšweletšweng:
 - lemoga le go hlaloša meholo, maikutlo le ditumelo tša setšo-phedišanong le tša sepolitiki bjalo ka maikutlo go tša bong, maemo, bogolo, ditswalano tša maatla, ditokelo tša botho kaparetšo/boakaretši le tša tikologo;
 - sekaseka tlhago ya tlhaolo, tshakamelo ka lehlakoreng le tee le kgethollo mo ditšweletšweng le gore di huetša tlhalošo bjang.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 2 (E tšwela pele)

Go bala le go lebelela

Moithuti o kgona go bala le go lebelela gore a kwešiše le go sekaseka ka tsitsinkelo, a kgone le go araba mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- hlohlomiša le go sekaseka dikokwane tše bohlokwa tša ditšweletšwa le ka fao di thušago mo tlhalošong (*dikokwane tše di se lebelelwe eke di ikemetše di nnoši*):
 - * ditšweletšwa tša tirišano le tša bohلامي:
 - lemoga le go hlaloša, morero, sebopego le tšhomišo ya polelo mo tšweletšweng go putlaganya kharikhulamo bjalo ka dipego tša tshedimošo, tshepedišo, go bušetša dikanegelo, ditlhathollo, diphekgogo le ditlhalošo;
 - lemoga le go hlaloša khuetšo ya dithekniki tše bjalo ka ponagalo ya mongwalo ka go fapana ga ona le bogolo bja ditlhaka, dihlogo le dihlogwana.

- * ditšweletšwa tša bokgabo:

padi, kanegelokopana, kanegelotšhaba (dionwane le dikoša), ditaodišokopana:

- hlaloša kgodišo/tšweletšo ya thulaganyo, thulaganyotlaleletšo, thulano, moanegwa le tema ye e kgathwago ke molaodiši ge go swanetše;
- lemoga le go hlaloša melaetša le dikgwegwe mme a di tswalanya le ditemana tše dingwe tše di kgethilwego mo setšweletšweng;
- hlaloša ka fao boithekgo le tikologo di tswalanago le moanegwa le/goba kgwegwe;
- hlaloša moya(maikutlo), nako le tlemollo ya lehuto.

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- hlohlomiša le go lekodišiša dikokwane tše bohlokwa tša ditšweletšwa le ka fao di thušago mo tlhalošong (*dikokwane tše di se lebelelwe eke di ikemetše ka nnoši*):
 - * ditšweletšwa tša tirišano le tša bohلامي:
 - lemoga le go hlaloša, morero, sebopego le tšhomišo ya polelo mo ditšweletšweng go putlaganya kharikhulamo bjalo ka dipego tša tshedimošo, ditshepedišo, go bušeletša dikanegelo, ditlhathollo, phekgogo le ditlhalošo;
 - lemoga le go hlaloša khuetšo ya dithekniki tše bjalo ka ponagalo ya mongwalo ka go fapana ga wona le bogolo bja ditlhaka, dihlogo le dihlogwana;
 - * ditšweletšwa tša bokgabo:

padi, kanegelokopana, kanegelotšhaba (dininwane le dikoša), ditaodišokopana;

- sekaseka kgodišo/tšweletšo ya thulaganyo, thulaganyotlaleletšo, thulano, moanegwa le karolo ya molaodiši ge go nyakega;
- hlatholla le go lekodiša melaetša le dikgwekgwe, le go di tswalanya le ditsopolwa tše di kgethilwego mo go setšweletšwa ka moka;
- lekodiša ka fao boithekgo le tikologo di tswalanago le moanegwa le/goba kgwekgwe;
- hlatholla moya (maikutlo), nako, phekgogo ya kgegeo le dithumo (diphetho).

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- hlohlomiša le go lekodišiša dikokwane tše bohlokwa tša ditšweletšwa le ka fao di thušago mo tlhalošong (*dikokwane tše di se lebelelwe eke di ikemetše di nnoši*):
 - * ditšweletšwa tša tirišano le tša bohلامي:
 - lemoga le go hlaloša, morero, sebopego le tšhomišo ya polelo mo ditšweletšweng go putlaganya kharikhulamo bjalo ka dipego tša tshedimošo, ditshepedišo, go bušeletša dikanegelo, ditlhathollo, phekgogo le ditlhalošo;
 - lemoga le go hlaloša khuetšokhuetšo ya dithekniki tše bjalo ka ponagalo ya mongwalo ka go fapana ga wona le bogolo bja ditlhaka, dihlogo le dihlogwana;
 - * ditšweletšwa tša bokgabo:

padi, kanegelokopana, kanegelotšhaba (dininwane le dikoša), ditaodišokopana;

- sekaseka kgodišo/tšweletšo ya thulaganyo, thulaganyotlaleletšo, thulano, moanegwa le karolo ya molaodiši ge go nyakega;
- hlatholla le go lekodiša melaetša le dikgwekgwe le go di tswalanya le ditsopolwa tše di kgethilwego mo go setšweletšwa ka moka;
- lekodiša ka fao boithekgo le tikologo di tswalanago le moanegwa le/goba kgwekgwe;
- hlatholla moya (maikutlo), nako, phekgogo ya kgegeo le sephetho (bofelo).

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 2 (E tšwela pele)

Go bala le go lebelela

Moithuti o kgona go bala le go lebelela gore a kwešiše le go sekaseka ka tsitsinkelo, a kgone le go araba mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

theto (go akaretšwa le theto ya setšo/tumišo/gale):

- hlaloša ka fao kgethontšu, tshwantšhokgopolo le diletšwa tše di amago moya, tlhalošo le kgwekgwe;
- hlaloša ka fao dibopego tša methalotheto le tša ditematheto, morumokwano, mošito le maswaodikga di huetšago tlhalošo ka gona.

papadi/tiragatšo le thuto ya filimi:

- hlaloša kamano magareng ga poledišano le ditiragalo, le gare ga baanegwa le kgwekgwe;
- hlaloša thulaganyo, thulaganyotlaleletšo, tshwantšho ya baanegwa, thulano le morero wa papadi/tiragatšo;
- lemoga sebopego sa tiragatšo le go hlaloša ditšhupetšo tša sefala.

* ditšweletšwa tša go bonwa, tša go kwewa le tša mahlakorentši:

thuto ya filimi, papadi ya telebišene le ya seyalemoya:

- lemoga le go hlaloša molaetša le kgwekgwe le gore di ama bjang ditšweletšwa;
- hlaloša tšhomišo ya dithekniki tša go bonwa, tša go theeletšwa, le tša go kwewa ebile di bonwa bjalo ka tšhomišo ya mmala, hlogwana, tlhamego ya setšweletšwa, poledišano, mmino, modumo, tšhomišo ya mabone, thulaganyo ya kgatišo, go ageletša seswantšho, kagego le ponagalo ya seswantšo, dithekniki tša go šomiša khamera, go sepetša khamera, go hlagiša seswantšho ka go tšweletša dikarolwana dingwe mo pele dingwe kwa morago.

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

theto (go akaretšwa le theto ya setšo/tumišo/gale):

- hlaloša ka fao kgethontšu, tshwantšhokgopolo le diletšwa di amago moya, tlhalošo le kgwekgwe;
- hlaloša ka fao dibopego tša methalotheto le tša ditematheto, morumokwano, mošito le maswaodikga di huetšago tlhalošo ka gona.

papadi/tiragatšo le thuto ya filimi:

- sekaseka poledišano le ditiragalo, le tswalano ya tšona le baanegwa le kgwekgwe;
- lekodiša thulaganyo, thulaganyotlaleletšo, tshwantšho ya baanegwa, thulano le morero wa papadi/tiragatšo;
- hlatholla le go hlaloša sebopego sa tiragatšo le ditšhupetšo tša sefala.

- * ditšweletšwa tša go bonwa, tša go theeletšwa le tša mahlakorentši:

thuto ya filimi, papadi ya telebišene le ya seyalemoya:

- lemoga le go sekaseka molaetša le kgwekgwe le gore di ama bjang ditšweletšwa;
- lemoga tšhomišo ya dithekniki tša go bonwa, tša go theeletšwa le tša go kwewa ebile di bonwa bjalo ka tšhomišo ya mmala, hlogwana, tlhamego ya setšweletšwa, poledišano, mmimo, modumo, tšhomišo ya mabone, thulaganyo ya kgatišo, go ageletša seswantšho, kagego le ponagalo ya seswantšo, dithekniki tša go šomiša khamera, go sepetša khamera, go hlagiša seswantšho ka go tšweletša dikarolwana dingwe mo pele dingwe kwa morago.

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

theto (go akaretšwa le theto ya setšo/tumišo/gale):

- sekaseka ka fao kgethontšu, tshwantšhokgopolo le diletšwa di amago moya, tlhalošo le kgwekgwe;
- sekaseka ka fao dibopego tša methalotheto le tša ditematheto, morumokwano, mošito, maswaodikga di huetšago tlhalošo ka gona.

papadi/tiragatšo le thuto ya filimi:

- sekaseka poledišano le ditiragalo, le tswalano ya tšona le baanegwa le kgwekgwe;
- lekodiša thulaganyo, thulaganyotlaleletšo, tshwantšho ya baanegwa, thulano le morero wa papadi/tiragatšo;
- hlatholla, hlaloša le go lekodiša sebopego sa tiragatšo le ditšhupetšo tša sefala.

- * ditšweletšwa tša go bonwa, tša go theeletšwa le tša mahlakorentši:

thuto ya filimi, papadi ya telebišene le ya seyalemoya:

- lemoga le go sekaseka molaetša le kgwekgwe le gore di logagane bjang le dikarolwana ka moka tša ditšweletšwa;
- lemoga tšhomišo ya dithekniki tša go bonwa, tša go theeletšwa le tša go kwewa ebile di bonwa, bjalo ka tšhomišo ya mmala, mafokwana a tlhalošo, tlhamego ya setšweletšwa, poledišano, mmimo, modumo, tšhomišo ya mabone, thulaganyo ya kgatišo, go ageletša seswantšho, kagego le ponagalo ya seswantšo, dithekniki tša go šomiša khamera, go sepetša khamera, go hlagiša seswantšho ka go tšweletša dikarolwana dingwe mo pele dingwe kwa morago.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 3

Go ngwala le go hlagiša

*Moithuti o kgona go ngwala le go hlagiša
ditšweletšwa ka go naba a šeditše morero le
baamogedi ba tshedimošo ka go fapafapana, a
šomiša melawana le dikagego tša ditšweletšwa tše
di nepagetšego dikamanong tše di fapanego.*

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go beakanyetša go ngwalela morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše itšego:
 - hlaloša dinyakwa tša mešomo ya go fapana;
 - lemoga baamogedi ba tshedimošo ba ba lebantšwego le morero wo o itšego bjalo ka go laodiša, go thabiša, go kgothaletša, go fahlela, go hlaloša, go sedimoša, go sekaseka, go hlatholla le go hlalefetša;
 - lemoga le go hlaloša mehuta ya ditšweletšwa tše di tlogo tšweletšwa bjalo ka tša kakanyo, tshedimošo, tša bohلامي, ditšweletšwa tša tirišano le tša mahlakorentši;
 - tšea sephetho le go šomiša setaele sa maleba, ntlhakemo yeo a tlogo laodiša ditaba tša gagwe ka gona, le popego ya ditšweletšwa;
 - nyakišiša direrwa go tšwa methopong ya go fapafapana le go rekhota dikutollo;
 - lota, hwetša, kgetha, rulaganya le go logaganya dintlha tša tshedimošo tša maleba go tšwa methopong ya go fapafapana;
 - fetolela tshedimošo ye e kgethilwego go tšwa go mohuta wo mongwe go ya go wo mongwe, bjalo ka go tšwa go kerafo go ya go mokgwa wa temana;
 - tšweletša dikgopolo tša go nyalelana le go di beakanya ka go šomiša dithekniki tše bjalo ka dithalwasenaganwa, diswantšho, lenaneo la mantšu a bohlokwa le dikaratapapetla tša tatelano ya ditaba;
 - šomiša dielemente tše di kgethilwego tša go bonwa le tša moakanyetšo ka nepagalo.

Kreiti ya 11

Kr

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go beakanyetša go ngwalela morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše itšego:
 - hlaloša dinyakwa tša mešomo ye e phagamego;
 - lemoga baamogedi ba tshedimošo ba ba lebantšwego le morero wo o itšego bjalo ka go laodiša, go thabiša, go kgothaletša, go fahlela, go hlaloša, go sedimoša, go sekaseka, go hlatholla le go hlalefetša;
 - lemoga le go hlaloša mehuta ya ditšweletšwa tše di tlogo tšweletšwa bjalo ka tša kakanyo, tshedimošo, tša bohlami, ditšweletšwa tša tirišano le tša mahlakorentši;
 - tšea sephetho le go šomiša setaele sa maleba, ntlhakemo yeo a tlogo laodiša ditaba tša gagwe ka gona le popego ya ditšweletšwa;
 - nyakišiša ka boyena direrwa tša go raragana go tšwa methopong ya go fapanafapana le go rekhota dikutollo;
 - lota, hwetša, kgetha, rulaganya le go logaganya dintlha tša tshedimošo tša maleba ka boyena go tšwa methopong ye e nabilego ya go fapanafapana;
 - fetolela mohlwaela wa tshedimošo go tšwa go mohuta wo mongwe go ya go wo mongwe, bjalo ka go tšwa go kerafo go ya go mokgwa wa temana;
 - tšweletša dikgopolo tša go nyalelana le go di beakanya ka go šomiša dithekniki tše bjalo ka dithalwasenaganwa, diswantšho, lenaneo la mantšu a bohlokwa le dikaratapapetla tša tatelano ya ditaba;
 - šomiša mohlwaela wa dielemente tša go bonwa le tša moakanyetšo ka nepagalo.

Kreiti ya 12

Kr

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mabokgoni a go beakanyetša go ngwalela morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano tše itšego:
 - hlaloša dinyakwa tša mešomo ye e phagamego;
 - lemoga baamogedi ba tshedimošo ba ba lebantšwego le morero wo o itšego bjalo ka go laodiša, go thabiša, go kgothaletša, go fahlela, go hlaloša, go sedimoša, go sekaseka, go hlatholla le go hlalefetša;
 - lemoga le go hlaloša mehuta ya ditšweletšwa tše di tlogo tšweletšwa bjalo ka tša kakanyo, tshedimošo, tša bohlami, ditšweletšwa tša tirišano le tša mahlakorentši;
 - tšea sephetho le go šomiša setaele sa maleba, ntlhakemo yeo a tlogo laodiša ditaba tša gagwe ka gona le popego ya ditšweletšwa ka kgontšho;
 - nyakišiša ka boyena direrwa tša go raragana go tšwa methopong ya go fapanafapana le go rhekota dikutollo ka nepagalo;
 - lota, hwetša, kgetha, rulaganya le go logaganya dintlha tša tshedimošo tša maleba ka boyena go tšwa methopong ye e nabilego ya go fapanafapana;
 - fetolela mohlwaela wo o nabilego wa tshedimošo go tšwa go mohuta wo mongwe go ya go wo mongwe, bjalo ka go tšwa go kerafo go ya go mokgwa wa temana;
 - tšweletša dikgopolo tša go nyalelana le go di beakanya ka go šomiša dithekniki tše bjalo ka dithalwasenaganwa, diswantšho, lenaneo la mantšu a bohlokwa le dikaratapapetla tša tatelano ya ditaba;
 - šomiša mohlwaela wo o nabilego wa dielemente tša go bonwa le tša moakanyetšo ka nepagalo.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 3 (E tšwela pele)

Go ngwala le go hlagiša

Moithuti o kgona go ngwala le go hlagiša ditšweletšwa ka go naba a šeditše merero le baamogedi ba tshedimošo ka go fapafapana, a šomiša melawana le dikagego tša ditšweletšwa tše di nepagetšego dikamanong tše di fapanego.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mekgwanakgwana le dithekniki tša go ngwala go tšweletša dingwalokakanywa tša mathomo:
 - šomiša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletši ge go beakanywa;
 - leka mekgwanakgwana ya go šomiša kagego le setaele ge ba itlhamela ditšweletšwa;
 - lemoga le go šomiša ka nepagalo ditlabakelo tše di kgethilwego tša setaele le makgethepolelo bjalo ka polelo ya dika, kgethontšu, tlhalošo ye botsebotse, polelo ya mmoledi le setaele sa mong, segalo, dika, mmala, peakanyo ya mantšu le modumo;
 - šomiša mehutahuta ya mafoko le mafoko a botelele bjo bo fapanego le dibopego tša go fapana;
 - šomiša melawana ya go bopa ditemana go tliša nyalelano ya dikgopolo ka go diriša lefokohlogo, matseno le morumo, tatelelano ya ditemana ya go kwagala, tiragalo le poelo, papetšo le phapantšho;
 - šomiša makopanyi, makgokedi, mašala le mahlathi go tlišetša kgohlagano ya

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mekgwanakgwana le dithekniki tša maemo a godimo tša go ngwala go tšweletša dingwalokakanywa tša mathomo:
 - šomiša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletši ka bokgwari thulaganyong ge go beakanywa;
 - leka mekgwanakgwana ya go šomiša kagego le setaele ge ba itlhamela ditšweletšwa;
 - lemoga le go šomiša ka nepagalo ditlabakelo tše di kgethilwego tša setaele le makgethepolelo bjalo ka polelo ya dika, kgethontšu, tlhalošo ye botsebotse, polelo ya mmoledi le setaele sa mong, segalo, dika, mmala, peakanyo ya mantšu le modumo;
 - šomiša ka go naba mehutahuta ya mafoko, le mafoko a botelele le dibopego tša go fapana ka bokgwari;
 - šomiša melao ya go bopa ditemana ka nepagalo go tliša nyalelano ya dikgopolo ka go diriša lefokotaba, matseno le morumo, tatelelano ya go kwagala ya ditemana, tiragalo le poelo, papetšo le phapantšho;
 - šomiša makopanyi, makgokedi mašala, mahlathi go laetša kgohlagano ya dikgopolo.

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- laetša mekgwanakgwana le dithekniki tša maemo a godimo tša go ngwala go tšweletša dingwalokakanywa tša mathomo:
 - šomiša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletši ka bokgwari thulaganyong ge go beakanywa;
 - leka mekgwanakgwana ya go šomiša kagego le setaele ge ba itlhamela ditšweletšwa;
 - lemoga le go šomiša ka nepagalo mohlwaela wo o nabilego wa ditlabakelo tše di kgethilwego tša setaele le makgethepolelo bjalo ka polelo ya dika, kgethontšu, tlhalošo ye botsebotse, polelo ya mmoledi le setaele sa mong, segalo, dika, mmala, peakanyo ya mantšu le modumo;
 - šomiša ka go naba mehutahuta ya mafoko le mafoko a botelele le dibopego tša go fapana go tliša dipoelo;
 - šomiša melao ya go bopa ditemana ka nepagalo go tliša nyalelano ya dikgopolo ka go diriša lefokotaba, matseno le morumo, tatelelano ya go kwagala ya ditemana, tiragalo le poelo, papetšo le phapantšho;
 - šomiša makopanyi, makgokedi mašala le mahlathi go laetša kgohlagano ya dikgopolo.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 3 (E tšwela pele)

Go ngwala le go hlagiša

*Moithuti o kgona go ngwala le go hlagiša
ditšweletšwa ka go naba a šeditše morero le
baamogedi ba tshedimošo ka go fapafapana, a
šomiša melawana le dikagego tša ditšweletšwa tše
di nepagetšego dikamanong tše di japanego.*

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

dikgopolo.

- lekola gape, sekaseka, lekodiša mošomo wa gagwe, a ela šedi dikgopolo tša ba bangwe gore a hlagiše setšweletšwa sa mafelelo:
 - šomiša ditsela tše di ikgethilego tša go hlahloba le go lekodišiša mešomo ya gagwe ye a e ngwadilego le ya ba bangwe ye ba e ngwadilego go bona kaonafatšo;
 - lekola gape sengwalwa se se feleletšego maikemišetšo e le go kaonafatša nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo;
 - lekola gape ge e ka ba diteng, setaele, retšistara le ditlamorago di nepagetše go ya ka, morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano;
 - swarelela go ntlhaponelo ya mong le dintlheng tša go fahlela ka boitshepo bjo bo kaonafalago;
- kaonafatša kgethontšu, diboepo tša mafoko le ditemana, a ntšha go se kwešišege ge go dirišwa lentšu/lefoko leo le ka bago le ditlhalošo tše pedi, go gaba polelo, go touta, polelomotswako, polelo ya go kgopiša, jakon ya go hloka mohola le phapantšhonoko;
- laetša go ba le šedi go ditokelo tša botho le ditabatabana tša phedišano, setšo, tikologo le tša maitshwaro tše bjalo ka bong, merafe, bogole, bogolo, maemo, bodiidi, mekgwa ya lephelo, setlogo, bodumedi, lefase le le lomaganego, TBMM/PMK le malwetši a mangwe;
- lokišetša sengwalo sa bofelo ka go badišiša

Kreiti ya 11

Kr

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- lekola, sekaseka, lekodiša mošomo wa gagwe, a ela šedi dikgopolo tša ba bangwe gore a hlagiše setšweletšwa sa mafelelo:
 - šomiša ditsela tše di ikgethilego tša go hlahloba le go lekodišiša mešomo ya gagwe ye a e ngwadilego le ya ba bangwe ye ba e ngwadilego go leba kaonafatšong;
 - sekaseka sengwalwa se se feleletšego maikemišetšo e le go kaonafatša nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo;
 - lekodiša ge e ka ba diteng, setaele, retšistara le ditlamorago di nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano;
 - swarelela go ntlhatebelelo ya mong le dintlheng tša go fahlela ngangišanong ka boitshepo;
 - kaonafatša kgethontšu, dibopego tša mafoko le ditemana, a ntšha go se kwešišege ge go dirišwa lentšu/lefoko leo le ka bago le ditlhalošo tše pedi, go gaba polelo, go touta, polelomotswako, polelo ya go kgopiša, hloka le phapantšhonoko;
 - laetša go ba le šedi go ditokelo tša botho le ditabatabana tša phedišano, setšo, tikologo le tša maitshwaro tše bjalo ka bong, merafe, bogole, bogolo, maemo, bodiidi, mekgwa ya lephelo, setlogo, bodumedi, lefase le le lomaganego, TBMM/PMK le malwetši a mangwe;
 - lokišetša sengwalo sa bofelo ka go badišiša

Kreiti ya 12

Kr

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- lekola, sekaseka, lekodiša mošomo wa gagwe, a ela šedi dikgopolo tša ba bangwe gore a hlagiše setšweletšwa sa mafelelo:
 - šomiša ditsela tše di ikgethilego tša go hlahloba le go lekodišiša mešomo ya gagwe ye a e ngwadilego le ya ba bangwe ye ba e ngwadilego go leba kaonafatšong;
 - sekaseka sengwalwa se se feleletšego maikemišetšo e le go kaonafatša nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo;
 - lekodiša ge e ka ba diteng, setaele, retšistara le ditlamorago di nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le dikamano;
 - swarelela go ntlhaponelo ya mong le dintlheng tša go fahlela ka boitshepo le ka bokgoni;
 - kaonafatša kgethontšu, dibopego tša mafoko le ditemana, a ntšha go se kwešišege ge go dirišwa lentšu/lefoko leo le ka bago le ditlhalošo tše pedi, go gaba polelo, go touta, polelomotswako, polelo ya go kgopiša, mohola le phapantšhonoko;
 - laetša go ba le šedi go ditokelo tša botho le ditabatabana tša phedišano, setšo, tikologo le tša maitshwaro tše bjalo ka bong, merafe, bogole, bogolo, maemo, bodiidi, mekgwa ya lephelo, setlogo, bodumedi, lefase le le lomaganego, TBMM/PMK le malwetši a mangwe;
 - lokišetša sengwalo sa bofelo ka go badišiša

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 3 (E tšwela pele)

Go ngwala le go hlagiša

Moithuti o kgona go ngwala le go hlagiša ditšweletšwa ka go naba a šeditše morero le baamogedi ba tshedimošo ka go fapafapana, a šomiša melawana le dikagego tša ditšweletšwa tše di nepagetšego dikamanong tše di japanego.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- le go rulaganya;
- hlagiša setšweletšwa sa bofelo a hlokometše setaele sa maleba bjalo ka setšweletšwa sa go hlagišwa gabotse goba diphoustara tša go

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- le go rulaganya;
- hlagiša setšweletšwa sa bofelo a hlokometše setaele sa maleba bjalo ka setšweletšwa sa go hlagišwa gabotse goba diphoustara tša go goga šedi, tša mebalabala.

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- le go rulaganya;
- hlagiša setšweletšwa sa bofelo a hlokometše setaele sa maleba bjalo ka setšweletšwa sa go hlagišwa gabotse goba diphoustara tša go goga šedi, tša mebalabala.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 4

Thutapolelo le Tšhomišopolelo

Moithuti o kgona go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka nepagalo le ka bokgwari.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

goga šedi, tša mebalabala.

- lemoga le go fa ditlhalošo tša mantšu le go di šomiša ka nepagalo go mohlwaela wa ditšweletšwa:
 - šomiša tsebo ya mohlwaela wa paterone ya mopeleto, melao le melawana mantšung a maswa le/goba a bothata mme a itirele lenaneontšu la mopeleto;
 - šomiša dikhutsofatšo le diakronimi tše di tlwaelegilego;
 - šomiša dipukuntšu le thesorase ka bokgwari mererong ya go fapafapana bjalo ka go nyakišiša ditlhalošo, botšo le kwagatšo ya mantšu;
 - šomiša tsebo ka ga medu, dihlogo le meselana gore a hwetše tlhalošo ya mohlwaela wa mantšu;
 - šomiša bong, bontši le nyenyefatšo ka nepagalo;
 - šomiša moggwa wa papetšo mo mahlaoding le mahlathing ka nepagalo;
 - lemoga ka fao maleme a adimišanago mantšu ka gona, ka fao ditlhalošo tša mantšu di fetogago ka gona go ya le dinako, le ka fao mantšumaswa a hlangwago ka gona;
- lemoga kgakanego ye e tlišwago gantši ke dipolisemi, ditumatshwano le dingwalwatshwano, le go di šomiša ka nepagalo mo ditšweletšweng;
- šomiša mahlalošagotee, malatodi, dipharonimi tše di kgethilwego le lentšu le

Kreiti ya 11

Kr

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- lemoga le go fa ditlhalošo tša mantšu le go di šomiša ka nepagalo go mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa:
 - šomiša tsebo ya mohlwaela wo o oketšegago wa paterone ya mopeleto, melao le melawana mantšung a maswa le/goba a bothata mme a itirele lenaneontšu la mopeleto;
 - šomiša mohlwaela wo o nabago wa dikhutsofatšo le diakronimi ka nepagalo;
 - šomiša dipukuntšu le thesorase ka bokgwari mererong ya go fapafapana bjalo ka go nyakišiša ditlhalošo, botšo le kwagatšo ya mantšu;
 - šomiša tsebo ya medu, dihlogo le meselana gore a hwetše tšhomišo le tlhalošo ya mohlwaela wa mantšu;
 - šomiša bong, bontši le nyenyefatšo ka nepagalo;
 - šomiša mokgwa wa papetšo mo mahlaoding le mahlathing ka nepagalo;
 - lemoga le go hlaloša ka fao maleme a adimišanago mantšu ka gona, ka fao ditlhalošo tša mantšu di fetogago ka gona go ya le dinako, le ka fao mantšumaswa a hlangwago ka gona;
 - lemoga kgakanego ye e tlišwago gantši ke dipolisemi, ditumatshwano le dingwalwatshwano le go di šomiša ka nepagalo mo ditšweletšweng;
 - šomiša mohlwaela wa mahlalošagotee, malatodi, dipharonimi le lentšu le tee bakeng sa sekafoko ka nepagalo.

Kreiti ya 12

Kr

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- lemoga le go fa ditlhalošo tša mantšu le go di šomiša ka nepagalo go mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa:
 - šomiša tsebo ya mohlwaela wo o nabilego wa paterone ya mopeleto, melao le melawana mantšung a maswa le/goba a bothata mme a itirele lenaneontšu la mopeleto;
 - šomiša mohlwaela wo o nabilego wa dikhutsofatšo le diakronimi ka nepagalo;
 - šomiša dipukuntšu le thesorase ka bokgwari mererong ya go fapafapana bjalo ka go nyakišiša ditlhalošo, botšo le kwagatšo ya mantšu;
 - šomiša tsebo ya medu, dihlogo le meselana gore a hwetše tšhomišo le tlhalošo ya mohlwaela wo o nabilego wa mantšu;
 - šomiša bong, bontši le nyenyefatšo ka nepagalo;
 - šomiša mokgwa wa tekatekanyo le papetšo mo mahlaoding le mahlathing ka nepagalo;
 - lemoga le go hlaloša ka fao maleme a adimišanago mantšu ka gona, ka fao ditlhalošo tša mantšu di fetogago ka gona go ya le dinako, le ka fao mantšumaswa a hlangwago ka gona;
 - lemoga kgakanego ye e tlišwago gantši ke dipolisemi, ditumatshwano le dingwalwatshwano le go di šomiša ka nepagalo mo ditšweletšweng;
 - šomiša mohlwaela wo o nabilego wa mahlalošagotee, malatodi le dipharonimi ka nepagalo.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 4 (E tšwela pele)

Thutapolelo le Tšhomišopolelo

Moithuti o kgona go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka nepagalo le ka bokgwari.

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- tee bakeng sa sekafoko ka nepagalo.
- šomiša mafoko ao a hlamilwego ka tshwanelo ka mokgwa wo o kwešišegago le go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo:
 - hlaola le go šomiša dikarolopolelo tše bjalo ka maina, madiri, mašala, mahlaodi, maamanyi, mahlathi, marui, malahlelwa le maekiši, leba le mabotšiši ka nepagalo le kwešišego;
 - šomiša dipopego tša madiri le mathuši go hlaloša lebaka, medirišo le dihlogodiri ka nepagalo;
 - šomiša sediri, sedirwa le tiro ka nepagalo le go hlaloša tšhomišo ya tšona;
 - šomiša mafokonolo ka nepagalo a be a hlame mafokontši le mafokofokwana a mmakgonthe ka go šomiša dithabe, dikafoko le makopanyi;
 - šomiša polelotiriši le polelotirišwa ya maleba ditšweletšweng;
- šomiša polelotebanyi le polelotharedi ka nepagalo;
- šomiša kganetšo ka nepagalo;
- šomiša tatelano ye botse ya mantšu mme a kwešiše gore e huetša bjang tlhalošo;
- šomiša makgokedi ka nepagalo;
- šomiša maswaodikga ka nepagalo go tšweletša merero ye e itšego bjalo ka go tliša kwešišego, go laetša tswalano gare ga dikarolo tša polelo le tšhomišo ya tšona go oketša kgatelelo, goba go tšweletša khuetšo ya makgethepolelo le setaele;
- šomiša polelo makgethe bjalo ka dika,

Kreiti ya 11

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- šomiša mafoko ao a hlamilwego ka tshwanelo ka mokgwa wo o kwešišegago le go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo:
 - hlaola le go šomiša dikarolopolelo tše bjalo ka maina, madiri, mašala, mahlaodi, maamanyi, mahlathi, marui, malahlelwa le maekiši, leba le mabotšiši ka nepagalo le kwešišego;
 - šomiša dipopego tša madiri le mathuši go hlaloša lebaka, medirišo le dihlogodiri ka nepagalo;
 - šomiša sediri, sedirwa le tiro ka nepagalo le go hlaloša tšhomišo ya tšona;
 - šomiša mafokonolo ka nepagalo a be a hlame mafokontši le mafokofokwana a mmakgonthe ka go šomiša dithabe, dikafoko le makopanyi;
 - šomiša polelotiriši le polelotirišwa ka nepagalo gomme a hlaloša mešomo ya tšona ka moka ditšweletšweng;
 - šomiša polelotebanyi le polelotharedi ka nepagalo;
 - šomiša kganetšo ka nepagalo;
 - šomiša tatelano ye botse ya mantšu mme a kwešiša gore e huetša bjang tlhalošo;
 - šomiša makgokedi ka nepagalo;
 - šomiša maswaodikga ka tshwanelo go tšweletša merero ye e itšego bjalo ka go tliša kwešišego, go laetša tswalano gare ga dikarolo tša polelo le tšhomišo ya tšona go oketša kgatelelo, goba go tšweletša khuetšo ya makgethepolelo le setaele;
 - šomiša polelo ya dika bjalo ka dika, dikapolelo le diema tša maleba.

Kreiti ya 12

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- šomiša mafoko ao a hlamilwego ka tshwanelo ka mokgwa wo o kwešišegago le go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo:
 - hlaola le go šomiša dikarolopolelo tše bjalo ka maina, madiri, mašala, mahlaodi, maamanyi, mahlathi, marui, malahlelwa le maekiši, leba le mabotšiši ka nepagalo le kwešišego;
 - šomiša dipopego tša madiri le mathuši go hlaloša lebaka, medirišo le dihlogodiri ka nepagalo;
 - šomiša sediri, sedirwa le tiro ka nepagalo le go hlaloša tšhomišo ya tšona;
 - šomiša mafokonolo ka nepagalo a be a hlame mafokontši le mafokofokwana a mmakgonthe ka go šomiša dithabe, dikafoko le makopanyi ka nepagalo;
 - šomiša polelotiriši le polelotirišwa ka nepagalo gomme a hlaloša mešomo ya tšona ka moka ditšweletšweng;
 - šomiša polelotebanyi le polelotharedi ka nepagalo;
 - šomiša kganetšo ka nepagalo;
 - šomiša tatelano ye botse ya mantšu mme a kwešiša gore e huetša bjang tlhalošo;
 - šomiša makgokedi ka nepagalo;
 - šomiša maswaodikga ka tshwanelo go tšweletša mohlwaela wo o nabilego wa merero ye e itšego bjalo ka go tliša kwešišego, go laetša tswalano gare ga dikarolo tša polelo le tšhomišo ya tšona go oketša kgatelelo, goba go tšweletša khuetšo ya makgethepolelo le setaele;
 - šomiša mohlwaela wo o nabilego wa polelo ya dika bjalo ka dika, dikapolelo le diema tša maleba.

Kreiti ya 10

Kr

PI

Poelo ya go lthuta ya 4 (E tšwela pele)

Thutapolelo le Tšhomišopolelo

*Moithuti o kgona go šomiša dikarolo le melawana
ya polelo ka nepagalo le ka bokgwari.*

NK

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- dikapolelo le diema tša maleba;
- godiša go ba le šedi le tsitsinkelo polelong:
 - lemoga tirišo ya polelo go tšweletša ditlhalošo tša ntšu ka ntšu le tlhalošo ya dika, le tlhalošo ye e akanywago;
 - sekaseka mokgwa wo melaetša ya mo pepeneneng le ye e iphihlego, meholo le maitshwaro, di laetšago maemo a seboledi/moamogedi wa tshedimošo/mmadi/molebeledi;
 - lemoga le go hlohla polelo ye e sekamego, ye e tšweletšago kgethollo, ya maikutlo, ya go hlohleletša le ya go jeletša gore a tšweletše mekgwa ye mengwe ya go itlhaloša.

Kreiti ya 11

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- godiša go ba le šedi le tsitsinkelo polelong:
 - hlaloša tirišo ya polelo go tšweletša ditlhalošo tša ntšu ka ntšu le tlhalošo ya dika, le tlhalošo ye e akanywago;
 - sekaseka mokgwa wo melaetša ya mo pepeneneng le ye e iphihlego, meholo le maitshwaro, di laetšago maemo a seboledi/moamogedi wa tshedimošo/mmadi/molebeledi;
 - lemoga le go hlohla polelo ye e sekamego, ye e tšweletšago kgethollo, ya maikutlo, ya go hlohleletša le ya go jeletša gore a tšweletše mekgwa ye mengwe ya go itlhaloša.

Kreiti ya 12

Kr

Maemo a Kelo

Re lemoga se ge moithuti a kgona go:

- godiša go ba le šedi le tsitsinkelo polelong:
 - sekaseka le go hlaloša tirišo ya polelo go tšweletša ditlhalošo tša ntšu ka ntšu le tlhalošo ya dika, le tlhalošo ye e akanywago;
 - sekaseka le go hlaloša mokgwa wo melaetša ya mo pepeneneng le ye e iphihlego, meholo le maitshwaro, di laetšago maemo a seboledi/moamogedi wa tshedimošo/mmadi/molebeledi;
 - lemoga le go hlohla polelo ye e sekamego ka boimanyana, ye e tšweletšago kgethollo, ya maikutlo, ya go hlohleletša le ya go jeletša gore a tšweletše le go fahlela mekgwa ye mengwe ya go itlhaloša.

DITENG LE DIKAMANO TŠEO DI DIRIŠWAGO GO FIHLELELA MAEMO A KELO

Diteng le dikamano mo karolong ye, di filwe go phihlelelo ya Maemo a Kelo. Diteng tše di bontšhwago di swanetše go šomišwa ka tsela ye e lego gore di tla thuša moithuti go tšwela pele go ka fihlelela Dipoelo tša go Ithuta. Diteng di swanetše go šomela Dipoelo tša go Ithuta mme e se be sephetho ka botšona. Dikamano tše di šišinywago di tla kgontšha diteng gore di itseparele mo maemong ao moithuti a a kwešišago/ tsebago mme ka go dira bjalo a thuša mo go ruteng le go ithuteng. Morutiši o swanetše go lemoga le go šomiša dikamano tše di tlwaelegilego, le ge e le tše di sa fiwago mo, tše di tla nyalelanago le maitemogelo a baithuti. Diteng le dikamano ge di nyalantšhwa le phihlelelo ya Maemo a Kelo, di fa mohlala wa tšweletšo ya Lenaneo la go Ithuta. Ditšhupatsela tša Lenaneo la go Ithuta di tla fa dintlha ka botlalo mabapi le se.

Tšhomišo ya ditšweletšwa go ruta leleme

Ge lentšu le 'setšweletšwa' le dirišwa mo Ditatamenteng Tša Thuto tša Maleme, le na le ditlhalošo tše dintšintši tše di ka kgonagalago, go akaretšwa ditšweletšwa tša molomo, tša go ngwalwa, tša go bonwa, tša go theeletšwa, tša go bonwa di bile di theeletšwa le tša mahlakorentši. Dithutong ka moka tša maleme, go swanetše go dirišwa ditšweletšwa bjale ka mathomomayo, mme dingwalwa tša mehuta ye mengwe di tlo tšweletšwa e le ditšweletšwa tša tshepetšo. Ge ditemana tše di tšwelago pele ka go thatafa di dirišwa le go tšweletšwa mo kreiting ya 10 go fihla go ya 12, Maemo a Kelo a maleba le ona a laetša kgatelopele ya thatafo. Ditšweletšwa tše bonolo le tše di raranego ke motheo wa kgatelopele mo malemeng ka moka.

Ka gona, ditšweletšwa ke mothopo wo mogolo wa 'diteng' le 'dikamano' ge go ithutwa le ge go rutwa polelo ka mkgwa wa go e diriša le ka togagano.

Ditšweletšwa tšohle tše di dirišwago le go hlagišwa di swanetše go utollela moithuti:

- Tikologo ye e nonnego ka mehlala ya maleba ya tša phedišano, tša setšo le tša mafelo a histori tše di tlišago kwešišo ya bohwa bja maleme;
- Merero/kgwekgwe ye e hlohlago le go hlohleletša kwešišo ye bohlokwa ya maitshwaro a mabotse mo setšhabeng le go thabela phedišano-setho ye e amago tša maitshwaro/setšo, tše di lego bohlokwa go baithuti ba Afrika-Borwa;
- Mohlwaela wo o nabilego wa dintlhakemo;
- Mehlala ya polelobolelwa le polelongwalwa yeo e latelago melao ya popopolelo ka bophara gore e be mohlala go baithuti, le bona ba be le bokgoni bja go diriša polelo gabotse;
- Tšhekatsheko ya ditlwaelwa, dikgethollo le dikakaretšo go godiša bokgoni bja go nagana gabotse;
- Polelo ya go hlohleletša le go hlalefetša;
- Tswalano ya maatla lelemeng le magareng ga maleme;
- Tšwetšopele ya temogo ya baamogedi ba tshedimošo, maikemišetšo le dikamano gammogo le maikutlo, segalo le retšistara;

- Dipopego le dielemente tša mohlwaela wo o nabilego wa ditšweletšwa, go akaretša le dingwalo tša bokgabo;
- Dielemente tše di bonwago ka mahlo, tša go theeletšwa, tša go theeletšwa ebile di bonwa;
- Ditaele ka mehuhuta le ditlabakelo tša setaele tše bjalo ka mohlwaela wo o nabilego wa polelo ya makgethe le polelo ye motho a itlhamelago yona.

Mokgwa wa go ithuta polelo wo o theilwego godimo ga ditšweletšwa le mokgwa wa go ithuta polelo bjalo ka ge e dirišwa o ithekgile godimo ga tšhomišo le tšweletšo ye e sa emišego ya ditšweletšwa.

Mokgwa wa go ithuta polelo wo o theilwego godimo ga ditšweletšwa o nyakišiša ka fao ditšweletšwa di šomago ka gona. Maikemišetšo a mokgwa wo o theilwego godimo ga ditšweletšwa o kgontšha baithuti gore ba be le bokgoni, boitshepo le go ba babadi ba tsitsinkelo, bangwadi, babogi le bahlami ba ditšweletšwa. O ama go theeletša, go bala, go lebelela le go sekaseka ditšweletšwa gore motho a kwešiše ka fao di hlagišwago ka gona gammogo le khuetšo ya tšona. Ka tirišano ye e tseneletšego, baithuti ba ithuta go ba le bokgoni bja go sekaseka ditšweletšwa. Mokgwa wo o theilwego godimo ga ditšweletšwa o akaretša le go hlagiša mehuta ye e fapafapanego ya ditšweletšwa go lebišitšwe merero le batheeletši ba ba itšego. Mokgwa wo o tlišwa ke kwešišo ya ka fao setšweletšwa se hlamilwego ka gona.

Mokgwa wa go ithuta polelo bjalo ka ge e dirišwa o šupa gore ge a ithuta polelo, moithuti o swanetše go fiwa nako le sebaka se sentši sa go šomiša le go tšweletša polelo ka go bolela mo mererong ya phedišano goba tirišo. Go ithuta polelo go swanetše go ba tshepetšo ya tlhago, tshepetšo ya go hloka melawanalawana, ye e išwago ka phapošing fao tsebotlhaka ya makgoni a go bala/lebelela le a go ngwala/hlagiša a ithutwago ka mokgwa wa tlhago - baithuti ba bala ka go diriša mošomo wo montši wa go bala, gomme ba ithuta go ngwala ka go dira mošomo wo montši wa go ngwala.

Go kwešiša ka fao ditšweletšwa di hlamilwego ka gona

Ditšweletšwa di hlagišwa ka fase ga dikamano tše di itšego, go šeditšwe merero ye e itšego gammogo le go ba le seswantšho sa batheeletši monaganong. Mehuta ye e fapafapanego ya ditšweletšwa e na le mešomo ye e fapafapanego ebile e latela ditlwaelo tše di itšego mabapi le sebopego, setaele, popopolelo, tlotlontšu le diteng. Tše di bitšwa gore ke mehuta ya ditšweletšwa ye e fapafapanego. Baithuti ba swanetše go kgona go kwešiša le go kgona go tšweletša mehuta ye e fapanego ya mehuta ya ditšweletšwa.

Ditšweletšwa di kgona le go ba diipone tša maemo a setšo le sepolitiki a fao di hlolwago/hlangwago gona. Polelo ye e šomišwago mo setšweletšweng e rwala molaetša mabapi le maemo a tša setšo le sepolitiki a mongwadi goba mohlami. Ka fao setšweletšwa se na le go tšea lehlakore. Baithuti ba swanetše go kgona go hlatholla le go tšibogela mehola le maikutlo a ditšweletšwa.

Ka fao mo go mokgwa wo o theilwego godimo ga ditšweletšwa, polelo e phela e hlohlolišwa mo setšweletšweng, le setšweletšwa se hlohlolišwa go ya ka dikamano tša diteng tša tšona. Mokgwa wo o ama le go ela šedi melao ya polelo (popopolelo le tlotlontšu) bjalo ka ge e dirišitšwe mo setšweletšweng e sego ka

mokgwa wa boemanoši. Gore ba kgone go bolela ka ditšweletšwa, ba hloka tsebo ya mareo a maleba go ka hlaloša dikarolo tša popopolelo, tlotlontšu le setaele, le go bolela ka ga mehuta ya ditšweletšwa.

Ditšweletšwa di ka arolwa ka gore ke **ditšweletšwa tše di dirišwago** le **ditšweletšwa tše di hlagišwago**. Tše di bontšhwa botse mo mananeong a a latelago. Mananeo a ga se a swara mehuta ka moka ya ditšweletšwa - morutiši/morutišigadi o a dumelelwa go ka tlaleletša ka mehuta ye mengwe yeo e ka šomišwago ge go rutwa polelo ka mokgwa wa togaganyo. Maikemišetšo ka mananeo a ke go fa morutiši kgetho ye e nabilego mabapi le tše di dirišwago goba di hlagišwago. Dintlha ka botlalo mabapi le bogolo le boleng bja ditšweletšwa le retšistara, di bontšhwa mo go Ditšhupatsela tša Mananeo a go Ithuta.

DITŠWELETŠWA TŠE DI DIRIŠWAGO GE GO RUTWA LELEME LA KA GAE KA GO LOGAGANYA, KREITI YA 10 – 12

Ditšweletšwa tša bokgabo:

Dikanegelokopana
 Dinonwane
 Ditaodišo
 Ditaodišophelo
 Padi
 Papadi / Tiragatšo
 Taodišophelo ka mong
 Theto (go akaretšwa theto ya setšo/tumišo/gale)
 Thutofilimi

Mehuta ye mengwe ya tšeo di ka rutwago Dikreiting tša 10 – 12 ke: Ditšweletšwa tša tirišano, tša kgakollo, tša bohlami, tša go bonwa, tša go theeletšwa, tše di bonwago ebile di theeletšwa le tša mahlakorentši. Go dirišwe ditšweletšwa tša mehutihuta ge go rutwa polelo ka go logaganya mo mengwageng ye meraro ye.

Ditšweletšwa tša tirišano:

Difomo
 Dikgatišobaka
 Dintlha
 Dipapatšo
 Dipego tša semmušo le tša segwera
 Dipego tša dikgatišobaka le dikholomo
 Dipego tša dikuranta le dikholomo
 Diphatlalatšo
 Diphoustara
 Dipoledišano (tša go ngwalwa)
 Diproutšhara
 Diphamflete
 Dithelekramo
 Ditsebišo
 Ditshwayotshwayo
 Go ngwala ka gare ga pukutšatši
 Mangwalo a segwera le a semmušo
 Maphephetsebiši
 Melaetša ya e-meile
 Memorantamo
 Metsotso le mananeoothero
 Tša bophelo bja mohu
 Tša morulaganyi

Ditšweletšwa tša kgakollo:

Dipukukgakollo
 Dipukutlhalošo
 Ensaecklopedia
 Mananeo a dinako
 Pukuntšu
 Pukutaetšo ya dinomoro tša megala
 Pukutaetšo ya thelebišene
 Setulo

Ditšweletšwa tša bohlami:

Dikanegelo, dikanegelotšhaba
 Dikoša, dikoša tša setšo
 Dingwalwa
 Dinonwane tša kakanyotlhalošo, tsholo le tša pheteletšannete
 Dipoledišano
 Dipolelo
 Dipukutšatši
 Dithai
 Ditiragatšo
 Ditšweletšwa tša go ikgopolela tša baithuti
 Metlae

Ditšweletšwa tša go bonwa, tša go theeletšwa, tša go bonwa ebile di theeletšwa le tša mahlakorentši:

Dika
 Dikerafo/dithalwa/tlhopo
 Dinepe
 Dipapadi
 Dipapetla le mebepe
 Dipapatšo
 Dipontšho tša dislaete
 Dislaete
 Diswantšho
 Diswantšho tša go kwera
 Diswantšho tša go segiša
 Ditransperensi
 Di-video tša mmimo
 Go bala ditšweletšwa ka go hlaboša lentšu
 Mananeo a dithelebišene
 Mananeo a seyalemoya
 Maswao
 Mekgabišo
 Metlae ka diswantšho
 Metloko
 Tlhabataba
 Tše di gatišitšwego

**DITŠWELETŠWA TŠE DI HLAGIŠWAGO GE GO RUTWA LELEME LA KA GAE KA GO
LOGAGANYA, DIKREITI TŠA 10 – 12**

(Go ka tšweletšwa tše dingwe tša ditšweletšwa tše Dikreiting tša 10 – 12)

Ditšweletšwa tša tirišano:

Melaetša ya di-Emeile
Difekse
Difomo
Dikarata tša taletšo
Dipapatšo
Dipego (semmušo)
Dipego tša dikgatišobaka le dikholomo
Dipego tša dikuranta le dikholomo
Dipoledišano
Diproutšhara
Ditshwayotshwayo
Go ngwala ka gare ga pukutšatši
Mangwalo a semmušo a dikgopelo
a dingongorego, a go lebogiša
a go kgopela mošomo, a kgwebo
a go mema
a kwelobohloko
Mangwalo a segwera
Mangwalo a semmušo le segwera go ya
baphatlalatšing ba ditaba
Melaetša ya diselulafoune
Memorantamo
Metsotso le mananeoothero
Poskarata
Tokomane ya Boitsebišo le Phihlelelo
Tša bophelo bja mohu
Tša morulaganyi

Ditšweletšwa tsa bohلامي:

Ditaodišo: kanegelo, tlhaloši, ponagatši, kahlaahlo,
tlhagišo le ngangišano
Ditšibogelo go dingwalwa

Ditšweletšwa tša kgakollo:

Dikakaretšo
Dikopanafatšo
Dintlha
Diprojeke tša dinyakišišo
Ditšhupetšo
Ditaelo
Lenaneo la ditlhalošo tša mantšu
Mmepe wa monagano le dipapetla tša tatelano

**Ditšweletšwa tša go theeletšwa, tša go bonwa le
tša mahlakorentši:**

Dipapatšo
Dipoledišano
Dipolelo tša semmušo le tše e sego tša semmušo
Diphoustara
Diprotšeke tša dinyakišišo
Ditherišano
Ditlhagišwa tše di thadilwego/le tša medumo
Maphephetsebiši
Tlhabataba

Mehuta ye mengwe yeo e sa gapeletšego yeo e ka šomišetšwago go ikhumiša: Dipapadišo, dikanegelo, ditaba tša seyalemoya le thelebišene, ditshwantšhetšodikgao le dipapadi tša thelebišene, ditherišano tša sehlopha, dikanegelo/direto/dipapadi, ditshwantšho tša go kwera, ditshwantšho tša go segiša, metlae, maswao bj.bj

KGAOLO YA 4

KELO

MATSENO

Kelo ke karolo ye bohlokwahlokwa ya Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo). Ke tshepetšo ya go kgoboketša le go hlaloša bohlatse gore go hwetšwe tšwelopele ya moithuti ya go ithuta le go fa sephetho mabapi le makgoni a moithuti. Bohlatse bo ka kgoboketšwa dinakong le mafelong a go fapana, ka go šomiša mekgwa, ditlabakelo, ditsela le diphatlalatšo tša go fapafapana.

Go kgonthiša gore dipoelo tša kelo di ka hwetšagala le go šomišetšwa merero ya go fapafapana mo dinakong tše di tlogo, dipoelo di swanetše go rekhotwa. Go na le mekgwa ye e fapafapanego ya go rekhota tšwelopele ya baithuti. Ye mengwe ya mekgwa yeo e tla hlohlomišwa mo kgaolong ye. Mekgwa ye mengwe e ahlaahlwa go ya ka thuto ye e itšego mo go Ditšhupatsela tša Mananeo a go Ithuta.

Bakgathatema ba bantši ba na le kgahlego go mošomo wa baithuti mo Dikreiting tša 10 – 12. Mo go akaretšwa baithuti ka bobona, batswadi, bahlokomedi, bathekgi ka ditšhelete, dikgoro tša thuto tša diprofense, Kgoro ya Thuto ya Setšhaba, Kantoro ya Tona ya tša Thuto, bengmešomo le mafelo a godimo a tša Thuto le Tlhahlo. Gore go hwetšagale goba go be le tshedimošo ka ga tšwelopele le makgoni a baithuti, dipoelo tša dikelo di swanetše go begwa. Go na le ditsela tše dintši tša go fa dipego. Mo kgaolong ye, go tla lekodišwa mokgwa wa go fa pego ka go ngwala fela, go lebeletšwe kelophetho. Ditšhupatsela tša Mananeo a go Ithuta le tša Kelo di ahlaahla mekgwa ya go rekhota le go bega ka ga dikelo tše di dirwago mo dikolong le ka ntle gammogo le go fa tlhahlo go dintlhakelo tša thuto tše di itšego.

MABAKA A GO ELA

Pele ga ge morutiši goba morutišigadi a ka ela bokgoni bja baithuti, go bohlokwa gore morero wa kelo o kwešišegego gabotse. Go kwešiša le go tseba morero wa kelo go dira gore go be le nyalelano magareng ga morero le mekgwa ya kelo, gore sephetho sa kelo seo se tla tšewago e be seo se nepagetšego go ya ka morero.

Go na le mabaka a mantši ao a dirago gore baithuti ba lekolwe. Magareng ga a mangwe, kelo e thuša go lebeledišiša tšwelopele le go fa pego, kelonyakišišo ye e lebeletšego go tloša mapheko dithutong, kgethong, go hlahleng, go feng thekgo dithutong, go ntšhiweng ga mangwalo a bohlatse le go hlatlošweng.

Mo go kharikhulamo ye, go ithuta le go ela bokgoni bja baithuti ke selo se tee. Kelo e thuša baithuti gore ba ele mohola wa go ithuta. E ba thuša go ba le tshedimošo ka ga tšwelopele ya bona le go ba kgontšha go ba le boikarabelo le go tšea diphetho mabapi le go ithuta ga bona. Se se šupa gore kelo e fa tshedimošo ya ge ekaba

go ruta le go ithuta go ba le katlego mabapi le phihlelelo ya dipelo tše di lebeletšwego. Ge kelo e laetša go se be le tšwelopele, gona dithulaganyo tše di dirilwego di ka fetošwa mme gwa hlangwa tše diswa.

MEHUTA YA KELO

Karolo ye e ahlahlaha mehuta ye e latelago ya dikelo:

- kelo ya motheo;
- kelonyakišišo;
- kelokago; le
- kelophetho.

Kelo ya Motheo

Kelo ya motheo e bohlokwa mathomong a mphato, empa e ka ba le mo mathomong a sediko sefe se goba sefe sa go ithuta. E šomišetšwa go hwetša seo baithuti ba šetšego ba se tseba le gona ba se kgona. Yona e thuša go rulaganywa mananeo ditiragatšo le tšweletšopele ya Lenaneo la go Ithuta. Go rekhota ga yona ga go ka sebopego se se itšego.

Kelonyakišišo

Kelo ye nngwe le ye nngwe e ka šomišetšwa go nyakišiša, go hwetša seo goba tše di hlalago mapheko a go ithuta. Kelonyakišišo e thuša gore go hwetšwe mekgwa ya go fa thekgo ya maleba goba go bona tlhokego ya go hwetša thušo ya ditsebi gore go tle go be le kaonafalo le tšwelopele. E šoma bjalo ka ntlhanetefatšo ya go thuša go hlalošiša maikemišetšo a Lenaneo la go Ithuta, goba go lekodiša go rutwa/ruta moo go sego gwa phethagatšwa, e le ka maikemišetšo a go tliša mekgwa ya go kaonafatša.

Kelokago

Kelo ye nngwe le ye nngwe ye e šomišetšwago go sedimoša moithuti ka mošomo wa gagwe e phethagatša morero wa kelokago. Kelokago e bohlokwahlokwa mo go ruteng le go ithuteng. E lekodiša le go fa thekgo mo go ithuteng. Bakgathatema ka moka ba šomiša mohuta wo wa kelo go hwetša tshedimošo ka ga tšwelopele ya baithuti. Tshwayotshwayo ya go aga (ya mohola) ke karolo ye bohlokwa ya kelokago mabapi le nepo ya go aga.

Kelophetho

Ge kelo e šomišetšwa go rekhota tše di humanwego ge go elwa makgoni goba mošomo wa moithuti, e phethagatša morero wa kelophetho. Kelophetho e fa seswantšho se se feleletšego ka bokgoni bja moithuti goba tšwelopele ya gagwe mo nakong ye e itšego. Kelophetho e ka diragala bofelong bja tiragatšo ya go ithuta,

mafelelong a yuniti ya thuto le mafelelong a kotara, kgwedi, bogareng bja ngwaga goba mafelelong a ngwaga. Kelophetho e swanetše go beakanywa le gona go šomišwa ka mekgwanakgwana ya go fapanafapana go kgontšha baithuti gore ba laetše makgoni a bona.

NA KELO E SWANETŠE GO DIRA ENG GONA E BE BJANG?

Kelo e swanetše go:

- kwešišwa ke moithuti le setšhaba ka bophara;
- nepa gabotse;
- logaganywa le go ruta le go ithuta;
- thewa godimo ga dinyakwa tše di beilwego pele tša Maemo a Kelo;
- fa baithuti sebaka seo se oketšegileng;
- hloka bosodi le gona e dumelele moithuti go tšea nako ya gagwe
- dumelela go fetola kgopolo/mokgwa ge go nyakega;
- šomiša ditlabakelo tše di fapanego; le
- šomiša mekgwanakgwana ya go fapafapana;

MOKGWA WA GO ELA

Kelo ya barutiši ya mošomo wa baithuti e swanetše go tshephagala kudu. Se se ra gore dikahlolo tša morutiši ka bokgoni bja baithuti di amogelege le ge dinako di fapana, go dilekolwa le baswai ba go fapafapana. Kahlolo ye e hwetšwago ka kelo e swanetše go amogelega; ke gore, sephetho se swanetše go ba mabapi le dintlhathuto tše di lekolwago.

Ka ge kelo ka e tee ka e tee e ka se tshephagale goba ya amogelega ka boyona, sephetho ka ga tšwelopele ya moithuti se swanetše go tšewa ka morago ga dikelo tša go feta botee. Se ke motheo wa Kelotšweledi. Kelotšweledi ke mokgwa wa kelo wo o theilwego mo go tšeweng sephetho ka go hlokomedišiša dikelo le ditiragalo ka moka tše di bilego gona dinakong tša go fapafapana ge go ithutwa. Kelotšweledi e akaretša dikelo ka moka tše di bilego gona mo ngwageng, go šomišwa mekgwa ya go fapafapana ya kelo bjalo ka molekwana, ditlhahlobo, diprotšeke le mešomo. Go akaretšwa dikelo tša go laodiša, go ngwala le tša taetšo. Bohlatse ka moka bjo baithuti ba bo tšweletšago bjalo ka karolo ya Kelotšweledi bo kgobokeletšwa ka gare ga potfolio. Dithuto ka go fapafapana di na le dinyakwa tša tšona mabapi le seo se swanetšego go ba ka gare ga potfolio. Se se ahlaahlwa ka botlalo mo go Ditšhupatsela tša Mananeo a go Ithuta.

Kelotšweledi e theilwe godimo ga phapoši gammogo le sekolo mme e hlokomedišiša go tšwetša pele kgafetšakgafetša ga kelo bjalo ka karolo ya go ruta le go ithuta. Letšatši ka letšatši ge barutiši ba dutše ba ruta, ba kgona go tseba baithuti ka botlalo, ka go ba botšiša dipotšišo, go ba lekodiša ka go ba lebelela ge ba dirišana le ba bangwe le go kopakopana le bona.

Kelotšweledi e swanetše go dirwa go dikarolo tša kharikhulamo tšeo di ka lekolwago bokaone ka go ngwala melekwana le mešomo, le go dikarolo tšeo di ka lekolwago bokaone ka mekgwa ye mengwe, bjalo ka taetšo, go šomiša mekgwa ya go diragatša goba go bontšha bohlatse bja se go ithutilwego ka go bolela.

MEKGWA YA KELO

Kelo ka bowena

Dipoelo tša go Ithuta ka moka le Maemo a Kelo di pepeneneng. Baithuti ba a tseba gore go lebeletšwe eng go tšwa go bona. Ka fao, baithuti ba ka kgatha tema ye bohlokwa ya kelo ka go ela bokgoni bja mošomo wa bona (ba itekola) pele ba o fa morutiši. Go lebeledišiša mošomo wa mong ke karolo ye bohlokwa ya go ithuta.

Kelo ka sethaka

Kelo ka sethaka, ka tšhomišo ya lenaneotshwaiwa goba lenaneotekolo (rubriki), e thuša baithuti bao mošomo wa bona o lekolwago le bao ba lekolago. Go fana dinyakwa tša kelo go matlafatša baithuti go ela bokgoni bja mešomo ya bona le ya ba bangwe.

Kelo ya sehlopha

Bokgoni bja go šoma gabotse mo sehlopheng ke bjo bongwe bja Dipoelohlokwa. Go ela bokgoni bja mošomo wa sehlopha go ama go lebelela bohlatse bja gore baithuti ba a šomišana, ba a thušana dihlopheng. Se se akaretša le go lebeledišiša ge e ka ba baithuti ba kgona go šomišana, go thušana, go arolelana mešongwana, le go ka kopanya dintlha tša yo mongwe le yo mongwe gore go dirwe setšweletšwa se tee. Kelo ya sehlopha e lebelela tshepetšo le setšweletšwa. E akaretša makgoni a phedišano, tšhomišo ya nako, tšhomišo ya didirišwa gammogo le dintlhatlamo tša sehlopha gammogo le tšweletšo ya sehlopha.

MEKGWA YA GO KGOBOKETŠA BOHLATSE BJA KELO

Go na le mekgwa ya go fapafapana ya go kgoboketša bohlatse bja kelo. Ye mengwe ya yona e ahlaahlwa ka mo tlase.

Kelo ye e theilwego godimo ga kelotlhoko

Mekgwa ya go kgoboketša bohlatse ka dikelo tše di theilwego godimo ga keletlhoko gantši ga e tšee sebopego se se itšego, mme e dumelela go rekhotwa ga mehutahuta ya bohlatse ya baithuti ba go fapafapana mo dinakong tša go fapafapana. Mohuta wo wa kelo gantši o lebišitšwe go mešongwana yeo baithuti ba

swanetšego go dirišana gore go tšweletšwe sephetho goba setšweletšwa sa bona ba le mmogo. Kelotlhoko e swanetše go ba ka maikemišetšo mme go šomišwe setlabakelo sa tebelelo se se nepagetšego.

Kelo ye e theilwego godimo ga melekwana

Kelo ye e theilwego godimo ga melekwana e na le sebopego se se itšego sa go kgontšha barutiši go ka kgoboketša bohlatse bja go swana bja baithuti ka moka, ka tsela e tee le gona ka nako e tee. Mohuta wo wa kelo o tšweletša bohlatse bjoo bo ka netefatšwago ka dintlha goba meputso ye e itšego. Melekwana le ditlhahlobo e sa le karolo ye bohlokwa ya Kharikhulamo ge di šomišwa ka tshwanelo ka ge di efa bohlatse bjo bobotse ka ga tsebo yeo e hweditšwego.

Kelo ye e theilwego godimo ga mešongwana

Maikemišetšo a mokgwa wa kelo ye e theilwego godimo ga mešongwana goba go taetšo ke go laetša ge e ka ba baithuti ba kgona go diriša tsebo yeo ba e kgobokeditšego mo mabakeng a a sa tlwaelegago goba ka ntle ga phapoši. Kelotaetšo e akaretša go diragatša dikarolo tša dithuto, go lekola ka fao baithuti ba diragatšago teori. Dintlha-kelo, maemo goba melawana yeo mošongwana o tla lekolwago go ya ka yona e hlalošwa ka mekgwa ya go fapafapana bjalo ka dirubriki goba lenaneo la mešongwana, e thuša morutiši/morutišigadi go dira kelo ya seprofesenale go lekola bokgoni bja moithuti yo mongwe le yo mongwe.

GO REKHOTA LE GO BEGA

Go rekhota le go bega go ama go kgoboketša dintlha tše di hweditšwego ge go lekolwa gore di lekodišišwe di be di phatlalatšwe ka tsela ye e nepagetšego ebilego e kwešišega.

Mekgwa ya go rekhota

Go na le mekgwa ye e fapafapanego ya go rekhota. Gantši go fela go eba bothata go ka aroganya mekgwa ya go rekhota go mekgwa ya go lekodiša (swaya) maitekelo a baithuti.

Mehlala ya mehuta ya go rekhota ke ye e latelago:

- dikala tša go lekanyetša;
- lenaneo la mešongwana goba lenaneotshwaiwa; le
- dirubriki.

Ye nngwe le ye nngwe e ahlaahlwa mo ditemaneng tše di latelago.

Dikala tša go lekanyetša

Dikala tša go lekanyetša ke mokgwa wo mongwe le wo mongwe wa go swaya, fao seka (bjalo ka A goba B) goba moputso (bjalo ka 5/10 goba 50%) o hlalošwago ka botlalo go nyalantšha moputso wo o bontšhwago le tlhalošo ya makgoni ao a lebeletšwego go fihlelela moputso woo. Tlhalošo e bohlokwa go feta moputso wo o filwego mo tshepetšong ya go ruta le go ithuta ka ge e efa baithuti ponagalo ye kaone ka ga seo se fihleletšwego le gore ke kae le gona ke ka lebaka la eng go ithuta ga bona go se gwa fihlelela seo se bego se nepilwe. Mokgwa wa kgale wa go swaya o be o šomiša dikala tša go lekanyetša ntle le go fa tlhalošo ka botlalo, go be go se bonolo go hwetša katlego le bofokodi bja baithuti mo go dipoelo tše di lebeletšwego. Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se šomiša sekala sa dintlha-tshela go laetša phihlelelo.

Lenaneo la mešongwana goba lenaneotshwaiwa

Lenaneo la mešongwana goba lenaneotshwaiwa le ba le ditlhalošo tše di hlalošago maitekelo a moithuti mo mošongwaneng wo o itšego. Ge go ka lemogwa gore tlhalošo ya se itšego mo go lenaneotshwaiwa, moithuti ka maitekelo a gagwe a ka no ba a se kgotsofaditše, tlhalošo yeo e tla swaiwa. Ditlhalošo ka moka tše di swailwego mo lenaneong di hlaloša bokgoni bja moithuti. Mananeotshwaiwa a bohlokwa mo dikelong ka dithaka goba sehlopha.

Dirubriki (mananeotekolo)

Dirubriki ke kopantšho ya maemo a tekanyetšo le tlhalošo ya maemo. Di hlaloša maemo ka go fetafetana ga ona go ya ka bogolo le boleng mme a na le dintlhatšhupo tše di hlalošago bonnyane goba maemo a a amogegago a maitekelo go tebelelo ye nngwe le ye nngwe. Dirubriki di nyaka gore morutiši a tsebe gabotse seo se nyakegago go ya ka Poelo ya go Ithuta. Go na le mehuta ye mebedi ya dirubriki, ye e akaretšago le ye e tsitsinkelago. Rubriki e ka ba ye e akaretšago, e lekola bokamoka bja karolo ya mošomo le maemo a a lebeletšwego go tiišetša maemo a a hlokegago, mola ye e tsitsinkelago, e ala dintlhanantlhana tša mošomo gabotse. Ditšhupatsela tša Mananeo a go Ithuta di fa mehlala ya dirubriki tše dingwe tše di ikgethago go ya ka dithuto.

Go beakanya rubriki, morutiši o swanetše go tšea sephetho se se latelago:

- Ke dipoelo dife tše di lebeletšwego?
- Ke Maemo a Kelo afe ao a nepišitšwego ka mošongwana?
- Ke bohlatse bofe bjoo bo swanetšego go kgoboketšwa?
- Ke dikarolwana dife tša go fapafapana tša mošomo tšeo di swanetšego go lekolwa?
- Ke ditlabakelo dife tša kelo tše di swanetšego gore di ka šomišetšwa dikarolo tša mošomo tše di lekolwago (bjalo ka tshepetšo le setšweletšwa)?
- Ke tsebo efe yeo e swanetšego go bonagala?
- Ke makgoni afe ao a swanetšego go šomišwa goba ke tiragalo efe ye e swanetšego go dirwa?

- Ke dibaka dife tšeo di tšwelelago go fa moithuti sebaka sa go tšweletša dikgopolelo, mohola le maikutlo a a tšwelelago mo mešongwaneng le gore ke dife tše di swanetšego go lekolwa le gona bjang?
- Na ekaba rubriki e tee e ka šomišetšwa Dipolo tša go Ithuta ka moka le Maemo a Kelo a mošongwana goba ekaba mošongwana o nyaka dirubriki tše dintšinyana?
- Gabotsana ke dirubriki tše kae tše di hlokegago mo mošongwaneng?

Go bohlokwa gore morutiši a bontšhane rubriki le baithuti pele ba ka dira mošongwana wo ba o filwego. Rubriki e hlalošiša se bohlokwa ge go ithutwa le ge go diragatšwa. E ba setlabakelo se bohlokwa sa kelo ka bowena.

Go bega maitekelo le diphihlelelo

Go bega maitekelo le diphihlelelo go sedimoša bakgathatema bohle (batho ka kakaretšo) bao ba nago le kgahlego ka ga seo baithuti ba se fihleletšego. Ka morago ga gore bohlatse bo kgoboketšwe bo be bo hlalošišwe, barutiši ba swanetše go rekhota diphihlelelo tša baithuti. Dikelophetho tše di lebanego di swanetše go dirwa gore pego e tšweletše ka phethagalo maemo ao moithuti a a fihleletšego.

Tlhalošo ya Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo) se itswalanya le sekala sa phihlelelo ya dintlha-tshela. Sekala seo se ka tsela ye mo go Lenaneo 4.1

Lenaneo 4.1: Sekala sa phihlelelo sa Tlhalošo ya Kharikhulamo ya Setšhaba Dikreiting tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo)

Khoutu ya tekanyetšo	Ditlhalošo tša Bokgoni	Meputso (%)
6.	Bokgoni bjo bobotse kudukudu	80-100
5.	Bokgoni bjo bobotse kudu	60-79
4.	Bokgoni bja go kgotsofatša	50-59
3.	Bokgoni bjo bo lekanego	40-49
2.	Bokgoni bja go išega	30-39
1.	Bokgoni bja go hlaelela kudu	0-29

DITLHALOŠI TŠA MAKGONI A DITHUTO

Go thuša go bea sekala sa diphihlelelo tša Dipolo tša go Ithuta mo Dikreiting tša 10 – 12, Ditlhalošo tša Bokgoni di hlalošitšwe go tliša phapano go seo se lebeletšwego mo mphantong gore baithuti ba swanetše go se tseba le go kgona go se fihlelela. Sekala sa dintlhatshela tša makgoni se hlaloša go ya ka thuto ye nngwe le nngwe go mphato wo mongwe le wo mongwe. Ditlhalošo tše di tla thuša barutiši go ela bokgoni bja baithuti le go ba bea maemong a maleba a phetantšho. Ditlhalošo di akaretša seo se hlalošitšwego ka botlalo mo go

Dipoelo tša go Ithuta le Maemo a Kelo mme di fa dintlha tše bohlokwa tše di bontšhago phihlelelo go phetantšho ye e itšego. Maemo a a fapanego a phihlelelo gammogo le magato a dipersente tša gona di bontšhwa mo go Lenaneo 4.1.

Go ya ka motheo le tshepetšo ya kelo ye e theilwego godimo ga dipoelo, dikelo ka moka tša sekolong tša ka gare le tša ka ntle, di swanetše go ya ka dinyakwa tše di beilwego (maemo-tekanyetšo). Meputso le ge go le bjalo, e ka šomišetšwa, go lekodišiša/lekanya mešongwana ya kelo ye e itšego, empa mešongwana ya kelo e swanetše go elwa ka botlalo go ya ka dirubriki e sego ka go no swaya dikarabo tše di nepagetšego le go fa meputso go ya ka maswao ao a filwego. Ditlhaloši tša Bokgoni tša thuto di hlatholla bonnyane bja bokgoni, tsebo, boitshwaro le mehola yeo e ka laetšwago ke moithuti go laetša phihlelelo ya bokgoni kगतong ye nngwe le ye nngwe ya sekala sa phihlelelo.

Ge morutiši/balekodi/baedi ba rulaganya mošongwanakelo/potšišo, ba swanetše go hlokomedišiša gore mošongwana (potšišo) woo o mabapi le ntlha/karolo ye e itšego ya poelo yeo e swanetšego go lekolwa. Maemo a Kelo ao a nepišetšwego a šomišwa ge go rulaganywa rubriki ya go lekola mošongwanakelo/potšišo. Ditlhaloši tša dintlhatšhupetšo di swanetše go hlagiša gabotse bonnyane bja maemo a phihlelelo go karolo ye nngwe le ye nngwe mo sekaleng sa tekanyetšo.

Ditlhaloši tša Bokgoni tša thuto ye, di tšwelela mafelelong a kgaolo ye.

TLHATLOŠO

Tlhatlošo mo Dikreiting tša 10 le 11 e tla ba ya kelo ya mo sekolong fela, gomme e swanetše go tlangwa ke mabaka a go swana le a Setifikeiti sa Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego. Dinyakwa, mabaka, melao ya go kopanya, le ya go fetišetša mephatong ye mengwe e hlalošitšwe ka botlalo mo go Tlhako ya Morero wa Kelo wa Boithutelo ya Dikreiti tša 10 – 12 (Tsela ya go Ithuta ya Kakaretšo).

MOKGWA WO KARATA YA PEGO E SWANETŠEGO GO LEBELEGA KA GONA

Go na le ditsela tše ntši tša go beakanya karata ya pego, eupša go ba kaone ge e ka no ba bonolo, kgang ke ge e swere ditshedimošo tše bohlokwa ka moka. Karata ya pego e swanetše go fa tshedimošo mabapi le tšwelopele ye e feleletšego ya moithuti go akaretša:

- bokgoni bjo bo fihleletšwego mabapi le dipoelo;
- fao moithuti a nago le bokgoni kudu;
- thekgo ye e nyakegago goba e filwego, ge go hlokega;
- tshedimošo yeo e agago ye e laetšago maitekelo a gagwe ge a bapetšwa le a peleng gammogo le ditlhokwa tša thuto; le
- tšwelopele ya moithuti ge a ithuta go ithuta.

Godimo ga fao, karata ya pego e swanetše go akaretša tše di latelago:

- leina la sekolo;
- leina la moithuti;
- mphato wa moithuti;
- ngwaga le kotara;
- fao go saenago motswadi goba moemedi wa motswadi;
- fao go saenago morutiši le hlogo ya sekolo;
- letšatšikgwedi;
- letšatšikgwedi la go tswalelwa le la go bulwa ga dikolo;
- setempe sa sekolo; le
- ditlhalošo tša go tla sekolong ga moithuti.

KELO YA BAITHUTI BA BA NAGO LE MAPHEKO MO GO ITHUTENG

Tlhahlobo le kelo ya baithuti ba ba nago le mapheko mo go ithuteng, di tla dirwa go ya ka ditšhišinyo tša mekgwa ye mengwe ya go amantšhwa bjale ka ge go tšweletšwa mo go kgatišo ye e bitšwago *Policy and Assessment for Senior Certificate as it relates to learners who experience barriers to learning*, gomme e mabapi le baithuti bao ba gahlanago le mapheko mo go ithuteng.

Lebelela sengwalwa sa melawana ya Pegosemmušo, seo hlogo ya sona e lego, *Special Needs Education: Building an Inclusive Education and Training System*.

DITLHALOŠI TŠA BOKGONI TŠA LELEME LA GAE

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

6

S

Sekala

80%-100%
Bokgoni bjo bobotse
kudukudu

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 10 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bobotse kudukudu a ka:

- bolela le go hlagiša ka boitshepo ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo; laetša kelohloko ye e hlamegilego gabotse ya polelo a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go lemoga, hlatholla, sekaseka le go hlaloša tshedimošo go mohlwaela wa merero; šomiša polelo a laetša thelelo le boikwagatšo bja maemo mo mabakeng a go fapana a kgokagano.
- lemoga, hlatholla, sekaseka le go hlaloša ka bokgwari ditšweletšwa ka boitshepo ge a bala le ge a lebelela; laetša kwešišo ya go kgahliša mme a gatelela ka go tia le ka go netefatša dikgopolo tša gagwe; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo botsebotse; bontšha šedi go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tša nepagalo ye e golago tše di nago le boithlamelo, nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo; ngwala malebana le baamogedi ba go fapana ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego; beakanya dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka mokgwa wa tshwarelelo, wa tlhohleletšo le wa bohلامي ebile a laetša bohlatse bja setaele sa mong se se hlabologago; bušeletša le go rulaganya dingwalwa ka boikemo go kgonthiša kaonafatšo.

Kreiti ya 11

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 11 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bobotse kudukudu a ka:

- bolela le go hlagiša ka boitshepo ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ka tshwarelelo le ka tseparelo; laetša kelohloko ya maemo a godimo ya polelo a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša tshedimošo go mohlwaela wo o nabilego wa merero; šomiša polelo a laetša thelelo le boikwagatšo bja maemo mo mabakeng a go fapana a kgokagano.
- hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša ditšweletšwa ka boitshepo le ka bokgwari, ge a bala le ge a lebelela; laetša kwešišo ye kgolo mme a gatelela le go netefatša dikgopolo tša gagwe mo go kwagalago; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bobotsebotse; bontšha šedi go mohlwaela wa ditebelelo le dintlha tša setšo.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tša go nepagala tše di nago le boitlhamelo, nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo; ngwala ka bokgoni malebana lebaamogedi ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego tša ditšweletšwa; beakanya dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka mokgwa wa tshwarelelo, tlhohleletšo le wa bohلامي, laetša bohlatse bjo bo bonalago bja setaele sa mong; bušetša le go rulaganya dingwalwa ka boikemo go kgonthiša kaonafatšo ye e tseneletšego.

Kreiti ya 12

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 12 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bobotse kudukudu a ka:

- bolela le go hlagiša ka boitshepo ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ka tshwarelelo le ka tseparelo; laetša kelohloko ya maemo a godimo ya polelo a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go hlatholla, sekaseka, lekodiša le go amantšha tshedimošo go mohlwaela wo o nabilego wa merero; šomiša polelo a laetša thelelo le boikwagatšo bja maemo mo mabakeng a mehutahuta a kgokagano.
- hlatholla, sekaseka, lekodiša le go amantšha ditšweletšwa ka boitshepo le ka bokgoni ge a bala le ge a lebelela; laetša kwešišo ye e nonnego mme ka go kgodiša a gatelela le go netefatša dikgopolo tša gagwe; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bobotsebotse; bontšha šedi go mohlwaela wo o nabilego wa ditebelelo le dintlha tša setšo.
- ngwala le go hlagiša ka tseparelo ditšweletšwa tša boitlhamelo, tše di nago le nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo ebile di nepagetše; ngwala ka bokgoni malebana le baamogedi ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego ka go fapana; beakanya dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka mokgwa wa tshwarelelo, tlhohleletšo le wa bohلامي, laetša bohlatse bjo bo bonalago bja setaele sa mong; hlabolla le go kaonafatša dingwalwa ka boikemo go hlagiša setšweletšwa se se hlamegilego gabotse.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

6

S

Sekala

**80%-100%
Bokgoni bjo bobotse
kudukudu
(E tšwela pele)**

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka boitshepo le ka nepagalo ye e golago; lemoga, hlatholla, sekaseka le go hlaloša phapano ye e iphihlilego ditlhalošong le ditšhomišong tša mantšu gammogo le go dibopego tša mantšu; lemoga, sekaseka, hlaloša le go šomiša dikarolo tša go fapana tša mafoko go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bobgwane bja setaele; laetša tšhomišo ye botsebotse ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 11

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka boitshepo, nepagalo le ka bolokologi; hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša phapano ye e iphihlilego ditlhalošong le ditšhomišong tša mantšu gammogo le go dibopego tša mantšu; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša dikarolo tša mafoko tša go fapafapana go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bokgoni bja setaele; a laetša tšhomišo ye botsebotse ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 12

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka boitshepo, nepagalo le ka bolokologi; sekaseka ka tsitsinkelo, hlatholla, lekodiša, hlaloša phapano ye e iphihlilego ditlhalošong le ditšhomišong tša mantšu gammogo le go dibopego tša mantšu; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša dikarolo tša mafoko tša bothata, go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bokgoni bja setaele; laetša tšhomišo ye botsebotse ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

5

S

Sekala

60%-79%

Bokgoni bjo bobotse kudu

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 10 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bobotse kudu a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo gantši ka boitshepo; laetša kelohloko ye e oketšegago ya polelo, a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsintsinkelo go lemoga, hlatholla, sekaseka, le go hlaloša tshedimošo go merero ye e fapanego; šomiša polelo gantši ka thelelo le boikwagatšo mo mabakeng a go fapana a kgokagano.
- lemoga, hlatholla, sekaseka, le go hlaloša ditšweletšwa gantši ka boitshepo ge a bala le ge a lebelela; gatelela le go fahlela dikgopolo tša gagwe ka kwešišo; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bobotse kudu; laetša šedi go ditebelela le dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše gantši di nago le boitlhamelo, nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo empa ka nepagalo ye e sa felelago; ngwala malebana le baamogedi ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego; beakanya dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka mkgwa wa tshwarelelo, wa tlhohleletšo le bohلامي ebile a laetša bohlatse bja setaele sa mong se se hlabologago; bušeletša le go rulaganya dingwalwa gantši ka boikemo go kgonthiša kaonafatšo ya dingwalwa tše.

Kreiti ya 11

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 11 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bobotse kudu a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ka boitshepo; laetša kelohloko ye e hlabolotšwego ya polelo, a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša tshedimošo go merero ye e fapanego; šomiša polelo gantši ka thelelo le boikwagatšo mo mabakeng a go fapana a kgokagano.
- hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša ditšweletšwa ka boitshepo le bokgwari ge a bala le ge a lebelela; laetša kwešišo ya go kgahliša ge a gatelela le ge a fahlela dikgopolo tša gagwe; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bobotse kudu; laetša šedi go diponelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- hlagiša gantši ditšweletšwa tša boitlhamelo, nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo ge a ngwala le ge a hlagiša; ngwala malebana le le baamogedi ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego; beakanya dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka mokgwa wa tshwarelelo, bohlami le tlhohleletso, laetša bohlatse bja setaele sa mong; bušeletša le go rulaganya dingwalwa gantši ka boikemo go kgonthiša kaonafatšo ya dingwalwa tše.

Kreiti ya 12

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 12 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bobotse kudu a ka:

- bolela le go hlagiša ka boitshepo ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ka tshwarelelo le ka tseparelo; laetša kelohloko ye e hlabolotšwego o kudu ya polelo a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go lemoga, hlatholla, sekaseka le go lekodiša tshedimošo ka nepagalo go merero ye e fapanego; šomiša polelo gantši ka thelelo le boikwagatšo mo mabakeng a go fapana a kgokagano.
- hlatholla, sekaseka, lekodiša le go amantšha ditšweletšwa ka boitshepo le bokgwari ge a bala le ge a lebelela; laetša kwešišo ye e bonalago mme a gatelela ka go kgahliša le go netefatša dikgopolo tša gagwe; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bobotse kudu; bontšha šedi go mohlwaela wa diponelo le dintlha tša setšo.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tša boitlhamelo, nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo; ngwala malebana le baamogedi ba go fapana ba tshedimošo, merero le dikamano le dikagego ka bokgwari; beakanya dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka mokgwa wa tshwarelelo, tlhohleletšo le wa bohlami, laetša bohlatse bja setaele sa mong; bušeletša le go rulaganya dingwalwa gantši boikemo go kgonthiša kaonafatšo ya dingwalwa tše.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

5

S

Sekala

60%-79%

**Bokgoni bjo bobotse
kudu
(E tšwela pele)**

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka boitshepo le nepagalo ye e hlabologago; lemoga, hlatholla, sekaseka le go hlaloša gantši phapano ye e iphihlilego ditlhalošong le ditšhomišong tša mantšu gammogo le dipopego tša mantšu; lemoga, sekaseka, hlaloša le go šomiša dikarolo tša go fapana tša mafoko go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bokgwari bja setaele; laetša tšhomišo ye botse kudu ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 11

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka boitshepo le nepagalo ye e golago; mabakeng a mantši a hlatholla, sekaseka le go hlaloša, phapano ye e iphihlilego ditlhalošong le ditšhomišong tša mantšu gammogo le dibopego tša mantšu go akaretšwa le ao ditlhalošo tša gona di fihlagetšego; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša gantsi dikarolo tše di fapafapanego tša mafoko go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bokgwari bja setaele; laetša tšhomišo ye botse kudu ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 12

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

- šomiša melao le melawana ya dikarolo tša polelo ka nepagalo le ka boitshepo; hlatholla, sekaseka lekodiša le go hlaloša phapano ye e iphihlilego ditlhalošong le ditšhomišong tša mantšu gammogo le go dibopego tša mantšu; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša dikarolo tše di fapafapanego tša mafoko go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bokgwari bja setaele; laetša tšhomišo ye botse kudu ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

4

S

Sekala

50%-59%
Bokgoni bja go
kgotsofatša

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 10 moithuti yo a nago le bokgoni bja go kgotsofatša a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ka boitshepo bja go išega; laetša kelohloko ya go išega ya polelo, a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go lemoga, hlatholla le go hlaloša tshedimošo go merero ye e fapanego empa a hwetša bothata go sekaseka le go hlaloša; šomiša polelo ka thelelo le boikwagatšo bjo bo amogelegago mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- lemoga le go hlatholla ditšweletšwa ka boitshepo bjo bo amogelegago, ge a bala le ge a lebelela, eupša a hwetša bothata go hlatholla le go sekaseka setsweletšwa; gatelela le go fahlela dikgopolo tša gagwe ka kwešišo e amogelegago; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo amogelegago; bontšha šedi ya go amogelega go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo ya go amogelega; ngwala gabotsenyana malebana le baamogedi ba go fapana ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego tša go fapana; beakanya dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka botlalo le tsepelelo ya go išega empa ka bohlatse bjo bonnyane bja boitlhamelo le setaele sa mong; bušeletša le go rulaganya dingwalwa ka tlhahlo e se kae go kgonthišiša kaonafatšo ya dingwalwa tšeo.

Kreiti ya 11

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 11 moithuti yo a nago le bokgoni bja go kgotsofatša a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ka boitshepo bja go išega; laetša kelohloko ye e oketšegago ya polelo, a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompfo; theeletša ka tsitsinkelo go hlatholla le go hlaloša tshedimošo go merero ye e fapanego empa a dika-dika ge a sekaseka le ge a lekodiša; šomiša polelo ka thelelo le boikwagatšo bjo bo amogelegago mo mabakeng a go fapana a kgokagano.
- hlatholla le go hlaloša ditšweletšwa ka boitshepo bjo bo amogelegago ge a bala le ge a lebelela empa a gakaneganyana ge a sekaseka le ge a lekodišiša; gatelela le go fahlela dikgopolo tša gagwe ka kwešišo ye amogelegago; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo amogelegago; bontšha šedi ye e bonagalago go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo ya go amogelega; mabakeng a mantši a ngwalo malebana le baamogedi ba fapanego ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego tša go fapana; beakanya dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka botlalo le tsepelelo ka go išega empa a na le bohlatse bjo bonnyane bja boitlhamelo le setaele sa mong; bušetša le go rulaganya dingwalwa ka tlhahlo e se kae go kgonthišiša kaonafatšo ya dingwalwa tše.

Kreiti ya 12

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 12 moithuti yo a nago le bokgoni bja go kgotsofatša a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ka boitshepo; laetša kelohloko ya polelo, a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompfo; theeletša ka tsitsinkelo go hlatholla le go sekaseka tshedimošo go merero ye e fapanego empa a dika-dika ge a sekaseka le ge a lekodiša; šomiša polelo ka thelelo le boikwagatšo bjo bo amogelegago mo mabakeng a go fapana a kgokagano.
- hlatholla, le go sekaseka ka boitshepo bo se kae ge a bala le ge a lebelela empa a laetša go se itshephe go se nene ge a lekodiša le ge a amantšha; laetša kwešišo ge a gatelela le ge a netefatša dikgopolo tša gagwe; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo amogelegago; bontšha šedi go mohlwaela wa ditebelelo le dintlha tša setšo.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo ya go amogelega; ngwalo malebana le baamogedi ba fapanego ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego; beakanya gantši dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka botlalo le tsepelelo ya go išega empa ka bohlatse bjo bonnyane bja boitlhamelo le setaele sa mong se se hlabologago; bušetša le go rulaganya dingwalwa ka tlhahlo e se kae go kgonthišiša kaonafatšo.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

4

S

Sekala

50%-59%
Bokgoni bja go
kgotsofatša
(E tšwela pele)

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša a le go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ebile a e šomiša ka nepagalo ye e amogelegago; lemoga, hlatholla, sekaseka le go hlaloša ka nepagalo ye e amogelegago, ditlhalošo tše di fihlagetšego le ditšhomišo tša mantšu gammogo le dibopego tša mantšu tše di tlwaelegilego; lemoga, sekaseka, hlaloša le go šomiša dikarolo tše di fapafapanego tša mafoko go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bokgwari bja setaele empa go eba le diphošo tsa go ba pepeneneng; laetša tšhomišo ye e ya go amogelega ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 11

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ebile a e šomiša ka nepagalo ye e amogelegago; hlatholla, sekaseka le go hlaloša ka nepagalo ye e amogelegago, ditlhalošo le ditšhomišo tša mantšu gammogo le diboego tša mantšu go akaretšwa le ao ditlhalošo tša gona di fihlagetšego; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša dikarolo tše di fapafapanego tša mafoko go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bohlami le bokgwari bja setaele empa go eba le diphošo; laetša tšhomišo ye e amogelegago ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 12

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša dikarolo le melawana ya polelo ka nepagalo ye e amogelegago; hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša phapano ye e iphihlilego ditlhalošong le ditšhomišong tša mantšu gammogo le go diboego tša mantšu ka nepagalo ye e amogelegago; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša dikarolo tše di fapafapanego tša mafoko go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo le bokgwari bja setaele empa a dira diphošo tše nnyane; laetša tšhomišo ye e amogelegago ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

3

S

Sekala

40%-49%
Bokgoni bjo bo
lekanego

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 10 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bo lekanego a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ye e lekanego; laetša kelohloko ye e lekanego ya polelo, a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go lemoga, go hlatholla tshedimošo, mo go lekanego go sekaseka le hlaloša tshedimošo go merero ye e fapanego; šomiša polelo a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo lekanego mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- lemoga le go hlatholla ditšweletšwa ka nepagalo ge a bala le ge a lebelela empa a hwetša bothata ge a sekaseka le ge a hlaloša tshedimošo; laetša kwešišo, a fa a ba a tiišetša dikgopolo tša gagwe empa ga se gantši a di fahlela ka katlego; bala ka go hlaloša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo; bontšha šedi ye e lekanego go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- fa tlhokomedišo ye e lekanego ya boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo ge a ngwala le ge a hlagiša ditšweletšwa; ngwala mo go lekanego malebana le baamogedi ba ba fapanego ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego; hlabolla mo go lekanego dikgopolo le dintlha tša go fahlela empa ka bohlami, a sa hlaloše ka botlao, le tsepelelo e le ye nnyane; laetša bohlatse bjo bo lekanego bja setaele sa mong; bušetša le go rulaganya dingwalwa fela ka tlhahlo ya go tseenelela go kgonthišiša kaonafatšo ye e lekanego ya dingwalwa tšeo.

Kreiti ya 11

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 11 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bo lekanego a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ye e lekanego; laetša kelohloko ye e lekanego ya polelo, a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo mo go lekanego go hlatholla tshedimošo go merero ye e fapanego empa a swara bothata ge a sekaseka, lekodiša le ge a hlaloša tshedimošo; šomiša polelo a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo lekanego mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- hlatholla le go sekaseka ditšweletšwa mo go lekanego ge a bala le ge a lebelela empa a hwetša bothata ge a lekodiša le ge a hlaloša tshedimošo; laetša kwešišo ye e lekanego ge a efa le go fahlela dikgopolo tša gagwe; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo lekanego; bontšha šedi ye e lekanego go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- fa tlhokomedišo ye e lekanego ya boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo ge a ngwala le ge a hlagiša ditšweletšwa; ngwala mo go lekanego malebana le baamogedi ba ba fapanego ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego; hlabolla mo go lekanego dikgopolo le dintlha tša go fahlela empa a laetša bohلامي bo bo nnyane, a sa hlaloše ka botlalo, le tsepelelo e le ye nnyane; laetša bohlatse bjo bo lekanego bja setaele sa mong; bušeletša le go rulaganya dingwalwa empa a nyaka tlhahlo ya go tsenelela go kgonthišiša kaonafatšo ye e lekanego ya dingwalwa tše.

Kreiti ya 12

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 12 moithuti yo a nago le bokgoni bjo bo lekanego a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo ye e lekanego; laetša kelohloko ye e lekanego ya polelo, a be a diriše polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go hlatholla le go sekaseka tshedimošo mo go lekanego go merero ye e fapanego empa o swara bothata go lekodiša le go amantšha tshedimošo; šomiša polelo a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo lekanego mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- hlatholla le go sekaseka ditšweletšwa mo go lekanego ge a bala le ge a lebelela empa a hwetša bothata ge a lekodiša le go amantšha tshedimošo; laetša kwešišo ye e lekanego tsenelelo ebile a efa le go fahlela dikgopolo tša gagwe; bala ka go hlaboša lentšu a laetša thelelo le boikwagatšo bjo bo lekanego; bontšha šedi ye e lekanego go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- fa tlhokomedišo ye e lekanego ya boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo ge a ngwala le ge a hlagiša ditšweletšwa; ngwala mo go lekanego malebana le baamogedi ba ba fapanego ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego; hlabolla mo go lekanego dikgopolo le dintlha tša go fahlela empa a laetša bohلامي, peakanyo ye e tletšego le ka tsepelelo ye nnyane; laetša bohlatse bjo bo lekanego bja setaele sa mong; bušeletša le go rulaganya dingwalwa empa o nyaka tlhahlo go kgonthišiša kaonafatšo ye e lekanego ya dingwalwa tše.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

3

S

Sekala

40%-49%
Bokgoni bjo bo
lekanego
(E tšwela pele)

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša mo go lekanego dikarolo le melawana ya polelo ebile ka nako tše dingwe a di šomiša ka nepagalo; lemoga le go hlatholla mo go lekanego ditlhalošo tša mantšu le dipopego tša wona empa a swara bothata go sekaseka le go hlaloša ditšhomišo tša wona, mme a ka lemoga fela go sa ye kae diphapano tše di iphihlilego; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša dikarolo tša mafoko mo go lekanego go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo empa a dira diphošo tše di lego pepeneneng; laetša tšhomišo ye e lekanego ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 11

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša mo go lekanego dikarolo le melawana ya polelo ebile ka nako tše dingwe a di šomiša ka nepagalo; hlatholla le go sekaseka mo go lekanego ditlhalošo tša mantšu empa a swara bothata go hlaloša ditšhomišo le dipopego tša wona, mme a ka lemoga go sa ye kae diphapano tše di iphihlilego; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša dikarolo tša mafoko ka nmo go lekanego tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo empa a dira dipošo tše di lego pepeneneng; laetša tšhomišo ye e lekanego ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 12

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša mo go lekanego dikarolo le melawana ya polelo ebile ka nako tše dingwe o di šomiša ka nepagalo; hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša mo go lekanego diphapano tše di iphihlilego magareng ga ditlhalošo, ditšhomišo le dipopego tša mantšu; lemoga, sekaseka, lekodiša le go šomiša dikarolo tša mafoko mo go lekanego go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo empa ka nako ye nngwe a dira dipošo; laetša tšhomišo ye e lekanego ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

2

S

Sekala

30%-39%
Bokgoni bja go išega

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 10 moithuti yo a nago le bokgoni bja go išega a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa empa a fela a timelelwa ke nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo; šomiša polelo empa o laetša tlhokego ye e šiišago ya kelohloko ya polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša gannyane ka tsitsinkelo goba a lemoga, hlatholla, sekaseka le go hlaloša gannyane tshedimošo go merero ye e fapanego; šomiša polelo ka thelelo le boikwagatšo bjo bonnyane mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- lemoga le go hlatholla ka sewelo ditšweletšwa ge a bala le ge a lebelela empa o goga boima go sekaseka le go hlaloša tshedimošo ye e itšego; laetša kwešišo goba go hlagiša dikgopolo tša gagwe ka sewelo o di fahlela gannyane; bala ka go hlaboša lentšu a eta a kgaotša, ka thelelo le boikwagatšo bjo bo hlaelago; bontšha šedi ya go hlaela go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše di hlaelago boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo mme ga a hlokome diše baamogedi ba ba fapanego ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego ge a ngwala; hlabolla dikgopolo le dintlha tša go fahlela goba go laetša bohlami goba setaele sa mong ka sewelo; bušeletša le go rulaganya dingwalwa fela ka tlhahlo ye e sa kgaotšego empa o laetša kaonafatšo yenyanyane.

Kreiti ya 11

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 11 moithuti yo a nago le bokgoni bja go išega a ka:

- bolela le go hlagiša ka sewelo ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo; laetša kelohloko ye e hlaelago ya polelo a e šomiša go laetša šedi le tlhompho; theeletša ka bothata go hlatholla le go sekaseka ebile e hwetša bothata bjo bogolo go lekodišišeng le go hlalošeng tshedimošo go merero ye e fapanego; šomiša polelo ka thelelo le boikwagatšo bja sewelo mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- hlatholla le go sekaseka ka sewelo ditšweletšwa ge a bala le ge a lebelela empa o ba le bothata bjo bogolo ge a lekodiša le go hlaloša tshedimošo; laetša kwešišo goba go hlagiša dikgopolo tša gagwe ka sewelo empa ga a atlege go di fahlela; bala ka go hlaboša lentšu a eta a kgaotša ka thelelo le boikwagatšo bjo bo hlaelago; bontšha šedi ye e hlaelago go ditebelelo tša dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše di hlaelago boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo mme ga a hlokomediše baamogedi ba ba fapanego ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego ge a ngwala; godiša dikgopolo le dintlha tša go fahlela goba go laetša bohلامي goba setaele sa mong ka sewelo; bušeletša le go rulaganya dingwalwa ka tlhahlo ye e sa kgaotšego empa o laetša kaonafatšo ya go hlaelela.

Kreiti ya 12

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 12 moithuti yo a nago le bokgoni bja go išega a ka:

- bolela le go hlagiša ka sewelo, ditšweletšwa tše di nago le nyalelano le kgohlagano ya dikgopolo; laetša kelohloko e se kae ya polelo le go e šomiša go laetša šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo ka sewelo go hlatholla, sekaseka, lekodiša le go amantšha tshedimošo go merero ye e fapanego; šomiša polelo ka thelelo le boikwagatšo bja sewelo mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- hlatholla ka sewelo ditšweletšwa ge a bala le ge a lebelela empa o swara bothata go sekaseka, go lekodiša le go amantšha tshedimošo; laetša kwešišo goba go hlagiša dikgopolo di se kae tša gagwe empa a goga boima go di fahlela; bala ka go hlaboša lentšu a eta a kgaotša thelelo le boikwagatšo bjo bo hlaelago; bontšha šedi ya go hlaela go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše di hlaelago boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo mme ga a fe tlhokomedišo ye e lekanego ya baamogedi ba ba fapaneng ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego ge a ngwala; hlabolla dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka botlalo bja maleba empa ka tsepelelo ya go fetoga-fetoga, le ntle le bohlatse bja bohلامي goba setaele sa mong; bušeletša le go rulaganya dingwalwa ka tlhahlo ye e sa kgaotšego empa o laetša kaonafatšo ya go hlaelela.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

2

S

Sekala

30%-39%
Bokgoni bja go išega
(E tšwela pele)

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša ka sewelo dikarolo le melawana ya polelo mme o swara bothata go di šomiša ka nepagalo; lemoga le go hlatholla ka bothata ditlhalošo tša mantšu le dipopego tša wona tše di tlwaelegilego mme o swara bothata go sekaseka le go hlaloša ditšhomišo tša wona; lemoga, sekaseka, hlaloša le go šomiša ka sewelo dikarolo tša mafoko tše di tlwaelegilego ka nepo go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo empa a dira diphošo tše di šiišago; laetša tšhomišo ye e hlaelago ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 11

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

- kwešiša le go šomiša ka sewelo dikarolo le melawana ya polelo ka nepagalo; hlatholla le go sekaseka gantši ka bošaedi ditlhalošo tša mantšu ka go fapana ga tšona mme a be le bothata go lekodiša le go hlaloša ditšhomišo tša mantšu le dipopego tša wona tše di tlwaelegilego; lemoga, sekaseka, hlaloša le go šomiša ka sewelo dikarolo tša mafoko ka nepo go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo empa o dira diphošo tša go šiiša; laetša tšhomišo ye e hlaelago ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 12

Kr

Ditlhaloši tša Bokgoni

- bontšha kwešišo e se kae ya dikarolo le melawana ya polelo empa o di šomiša ka nepagalo ka sewelo; hlatholla le go sekaseka ditlhalošo tša mantšu a a tlwaelegilego empa a be le bothata bjo bogolo go lekodiša le go hlaloša ditšhomišo tša mantšu le dipopego tša wona; lemoga, sekaseka, hlaloša le go šomiša dikarolo tša mafoko go tšweletša tšhomišo ya ka mehla ya polelo empa ka katlego ye e hlaelago mme o dira diphošo; laetša tšhomišo ye e hlaelago ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 10

Kr

K

Khouto

1

S

Sekala

0%-29%
Bokgoni bja go
hlaelela kudu

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 10 moithuti yo a nago le bokgoni bja go hlaelela kudu a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tšeo gantši di se nago nyalelano ya dikgopolo; go laetša kelohloko ya polelo, le go diriša polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho ka sewelo kudu; go theeletša ka tsitsinkelo le go lemoga, go hlatholla tshedimošo le go hlaloša merero ye e fapanego ku sewelo kudu; šomiša polelo ka go hloka thelelo le boikwagatšo bjo bonnyanennyane mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- lemoga, hlatholla, sekaseka le go hlaloša ka sewelo kudu ditšweletšwa ge a bala le ge a lebelela; hlagiša dikgopolo tša gagwe ka bothata mme a di fahlela ka sewelo; bala ka go hlaboša lentšu ka bošaedi ka go hloka thelelo le boikwagatšo bjo bonnyanennyane; laetša šedi ye nnyanennyane go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tšeo di laetšego boitlhamelo bjo bonnyanennyane nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo; šitwa go hlokomediša baamogedi ba ba fapanego ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego tše di fapanego ge a ngwala; šitwa ke go ngwala ka kwešišego goba go laetša bohlatse bja setaele sa mong, mme dintlha tša go fahlela di hlakahlakane mo elego gore setšweletšwa ga se hlalošege; bušetša le go rulaganya dingwalwa ka sewelo kudu go phošolla goba go kaonafatša sengwalwa.
- kwešiša fela dikarolo le melawana ya polelo ya motheo mme a šitwa ke go di šomiša ka nepagalo ka sewelo kudu; lemoga, hlatholla sekaseka le go hlaloša ka sewelo kudu ditlhalošo tša mantšu le dipopego tša wona tše di tlwaelegilego; šomiša mafoko ao a se nago popego ya go kwagala le kwešišego; laetša tšhomišo ye nnyanennyane ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 11

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 11 moithuti yo a nago le bokgoni bja go hlaelela kudu a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše di hlaelago kudu nyalelano ya dikgopolo; laetša kelohloko ya polelo ka bothata, mme a šitwa ke go diriša polelo ye e bontšhago šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo go hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša tshedimošo go merero ye e fapanego ka sewelo kudu; šomiša polelo ka thelelo le boikwagatšo bjo bonnyanennyane mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- hlatholla, sekaseka, lekodišiša le go hlaloša ka sewelo kudu ditšweletšwa, ge a bala le ge a lebelela; laetša kwešišo goba hlagiša dikgopolo tša gagwe le go di fahlela ka sewelo kudu; bala ka go hlaboša lentšu ka bošaedi, ka thelelo goba boikwagatšo bjo bo nnyanennyane; laetša šedi ye nnyanennyane go ditebelelo le dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše di laetšago boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo ye nnyanennyane; šitwa go hlokomešiša baamogedi ba go fapana ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego tše di fapanego ge a ngwala; ngwala ka kwešišego ka sewelo, mme, o hloka bohlatse bja setaele sa mong; hlagiša dikgopolo le dintlha tša go fahlela le ge di hlakahlakane; bušetša le go rulaganya dingwalwa ka bothata go phošolla goba go kaonafatša sengwalwa.
- kwešiša fela dikarolo le melawana ya polelo ya maemo a tasetlase mme a di šomiša ka nepagalo ka sewelo; hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša ka sewelo ditlhalošo tša mantšu le dipopego tša wona tše di tlwaelegilego; ka sewelo a šomiša dibopego tše di nepagetšego tša mafoko ka morero wa tirišo; laetša tšhomišo ye nnyanennyane ya popopolelo le tlotlontšu.

Kreiti ya 12

Kr

B

Ditlhaloši tša Bokgoni

Mo bofelong bja Kreiti ya 12 moithuti yo a nago le bokgoni bja go hlaelela kudu a ka:

- bolela le go hlagiša ditšweletšwa tše empa nyalelano ya dikgopolo e hwetšwa ka sewelo kudu; laetša kelohloko ya go fokola ya polelo le go e šomiša go bontšha šedi le tlhompho; theeletša ka tsitsinkelo ka bothata go hlatholla, sekaseka, lekodiša le go amantšha tshedimošo go merero ye e fapanego; šomiša polelo ka thelelo le boikwagatšo bjo bonnyanennyane mo mabakeng a a tlwaelegilego a kgokagano.
- bala le go lebelela ditšweletšwa empa o swara bothata bja go šiiša go hlatholla, sekaseka lekodiša le go amantšha tshedimošo; laetša kwešišo logoba hlagiša ka sewelo dikgopolo tša gagwe le go di fahlela; bala ka go hlaboša lentšu ka bošaedi, ka thelelo goba boikwagatšo bjo bo nnyanennyane; šitwa ke go laetša šedi ye nnyanennyane go ditebelelo tša ba bangwe le go dintlha tša setšo tša go fapana.
- ngwala le go hlagiša ditšweletšwa tše di hlaelago kudu boitlhamelo, nyalelano, kgohlagano ya dikgopolo le nepagalo; šitwa go hlokomešiša baamogedi ba go fapana ba tshedimošo, merero, dikamano le dikagego tše di fapanego ge a ngwala; hlagiša dikgopolo le dintlha tša go fahlela ka go tladika, go hloka botebo goba ka poeletšo ya go hloka mohola mme a hloka le setaele sa mong; bušetša le go rulaganya dingwalwa fela ka tlhahlo ye e sa kgaotšego empa gantši o šitwa ke go laetša kwešišo goba go phošolla.
- kwešiša fela dikarolo le melawana ya polelo ya motheo mme o di šomiša ka nepagalo sewelo; hlatholla, sekaseka, lekodiša le go hlaloša ka sewelo ditlhalošo tša mantšu le dibo tša wona; ka sewelo a šomiša dibopego tše di nepagetšego tša mafoko ka morero wa tirišo; laetša tšhomišo ye nnyanennyane ya popopolelo le tlotlontšu.

TLHALOŠONTŠU

akronimi – ke lentšu leo le bopšago ka ditlhaka tša mathomo tša mantšu mme le kgona go bitšega

baamogedi ba tshedimošo ba go fapana – ka sekgale re be re tla re ke babadi ba dipuku. Re ba bitša ka tsela ye ka gore batho bao ba balago dingwalwa ke ba go bona le ba go se bone. Ke batho bao ba amogelago tshedimošo ka go e theeletša ka ditsebe, ka go e bala ka mahlo mo e ngwadilwego gona, ka go e bala ka matsogo ge e ngwadilwe ka mongwalo wa braille goba ba e bona ge e hlagišwa ka polelo ya dika

baboelanyi – ke batho bao ba tlišago tsebo mo baithuting, ba ba kopanya le se ba sa se tsebego

balekodiši – morutiši/morutišigadi ge a ruta o fela a ela bokgoni bja tsebo goba tšwelopele ya baithuti pele ga dithuto, ge ba ithuta goba ge ba fetša go ithuta; ka gona ba bitšwa balekodiši

bapetša – go lekola gore dilo di a swana naa

boikemo – go dira dilo o sa ikokotlele ka yo mongwe empa ka go ikemela o nnoši

bokaalo – se se hlaloša bogolo, bophara le diteng tša mošomo gore bo nabile go fihla kae

bokgoni – moithuti ge a ithuta ka sekolong o ikgobokeletša tsebo yeo e mo kgontšhago go diragatša sengwe. sona se a se humanego ke bokgoni

bokgwari bjo bo tseneletšego – ke go diragatša ka bothakga bja maemo a godimodimo

boleng – go ba bolina goba go ba bonolo ga setšweletšwa sa go rutwa

bonnyane – e hlaloša bonnyane bja palo ye e dumeletšwego

bophara – se se hlaloša bogolo bja mošomo gore bo nabile go fihla kae

dibaka – seo se thušago motho go fihlelela maikemišetšo a gagwe

dikamano – ditšweletšwa/dingwalo ge di dirišwa ka phapošing di amogelwa go ya ka seo go bolelwago ka sona, di kwešišwa go ya ka dikamano tša dipoledišano ka nako yeo

dikarolo tša mafoko – ke ditho tšeo mmogo di bopago lefoko bjalo ka sediri, sedirwa, thabe bjalo bjalo

dikgokaganyi – dikarolwana tša polelo tša go tiišetša kgokagano mafokong bjalo ka makopanyi, mabopi le makgokedi

diphatlatšitaba – tšona ke ditšweletšwa tšeo di kwalakwatšago ditaba goba dipapatšo go swana le dikuranta, dikgatišišobaka, diyalemoya, thelebišene bjbj

ditemana tša tirišano – ditemana tšeo di ngwalwago ke batho ka mehla ge ba leka go ikopantšha le ba bangwe goba go boledišana le bona; di dirišwa gantši mo dikantorong tša mešomo goba meagong ya go šomela

dithalalo tša borutegi – maeto ao motho a a tšeago ka monaganong ge a tšwela pele ka dithuto, monagano o ralala le naga go leka go kwešiša ditshedimošo

dithalwa – ke seo se tšweletšwago ka go dirišwa botaki bja sethekniki, se se thadilwego

dithalwasenaganwa/mmepe wa monagano – ke sethalwa seo se dirišwago ge go ithutwa go laetša kgwekgwe goba hlogo, mo dintlhakgolo le dikgopolo di beakanywago gona ka go thalwa

ditheo – ditsela goba melao ya taolo mo dithutong

ditherišano – poledišano gare ga batho ba babedi goba go feta fao maikemišetšo e le go ikhumanela tsebo ka dintlha tše di itšego

ditlamorago – khuetšo yeo e hlolegago ge motho a bala setšweletšwa, temana goba lefoko e tlišwa ke mokgwa wo mantšu a dirišitšwego ka gona

dithhaloši – ke ditatamente goba mafoko a a hlalošago sengwe

dithlohlo – dilo tšeo di dirago gore motho a nagane kudu a leka go rarolla bothata

ditshwano – seswantšho goba sethalwa seo se bonwago ka mahlo goba se bonwa mo monaganong

ditsela tša mešomo – baithuti ge ba tsena dikolo ba kgetha mešomo yeo ba nyakago go e latela, ka gona ba tlo sepela ba šeditše tše di dirwago mo go sepelago bašomi ba yona mešomo yeo moithuti a e kgahlegelago

ditsenywa – dintlha dingwe tšeo di akareditšwego mo setšweletšweng goba sengwalo

ditšhupatsela – dintlha tšeo di hlalago motho, di laetša tsela yeo motho a ka e latelago ge a dira

ditšhupatsela tša mananeo a go ithuta – ke tlhahlo ye e filwego morutiši/morutišigadi gore a kgone go kwešiša thuto ye ya Dipelo tša go Ithuta le Maemo a Kelo mo mephatong ka moka ya Thuto ye e tšweletšego le Tlhahlo, mokgwa wo e ka beakanyetšwago ka gona ngwaga ka moka

ditaodišomolomo – ke dikgopolo tšeo di tšweletšwago ka go anegwa goba go laodišwa, retwa le ka go opelwa. ke ka moo re rego ke tša molomo goba ke ditšweletšwa tše di laodišwago

ditšweletšwa/ditlhangwa tša mmakgonthe – ke ditšweletšwa tšeo di šomišwago ka mehla empa e se tša bokgabo, mohlala, diphatlalatšwa tša dikgatišobaka le dikuranta, dikgatišo tša seyalemoya le thelebišene, dipapatšo, maina a dihlagišwa, diproutšhara tša boeti, difomo tša mmušo le mehlala ya mangwalo a nnete

ditšweletšwa tše di bonwago – ke ditemana tšeo di hlagišitšwego ka go thalwa goba diswantšho mme di balwa ka go di lebelela

ditšweletšwa/ditlhangwa – kgopolo ye e itšego yeo mong wa yona a lekago go boledišana le bangwe ka yona. E ka tšweletšwa ka go ngwalwa, gomme e ka bitšwa temana, puku goba sengwalwa. Ge e tšweletšwa ka go thalwa goba ka tše di bonwago re ka re ke seswantšho; ka tša go kwewa re ka re ke kanegelo. Dingwala, diswantšho le dikanegelo tše di bitšwa ditšweletšwa

ditšweletšwa tša tirišano – tšona ke tša go swana le mangwalo, metsotso ya dikopano, dipego, dimemorantamo bjalo bjalo

gatela pele – go tšwela pele

go ba le šedi le tsitsinkelo – ke bokgoni bja go sekaseka temana go lemoga le go hlaloša tirišo ya mantšu/dikarolwana tše dingwe

go gaba polelo – go ngwala temana mme o e tlopela ka mantšu le ao a se nago mohola

go fahlwa – go rata go sekamela kgopolong goba mekgwa ye itšego mo o feleletšago o tšea lehlakore ge o sekaseka

go se fapoge – go dira selo ka phegelelo le kgotlelelo o sa fetoge, o iša pele ka tiragatšo

go sekamela lehlakoreng – mo ke gore ge motho a theeditše tshedimošo a ka e kwešiša go fapana le bangwe, a sekamela ka thoko ye nngwe ya kwešišo

godiša – ngwana ge a le tlhokomelong ya motswadi goba mofepi o a godišwa

hlabollwa – go kaonafatša gore go be le tšwelopele. ge go hlabollwa dingwalwa ke ge mmadi a phošolla tšhomišo ye e fošagetšego ya mantšu, mopeleto le diphošo tša kwagatšo go setšweletšwa, a ntše a lekola gore tatelano ya dikgopolo le kgohlagano e gona

hlaloganya – go kgona go utolla tlhalošo mo mantšung ao a dirišitšwego mo mafokong goba ditemaneng goba ge go balwa ditšweletšwa go thwe o a hlaloganya

hlohlomiša – go nyakišiša ka tsitsinkelo, go fatišiša taba goba tiragalo

itlhaloša – go tšweletša goba go hlagiša maikutlo

jakon – ke mareo a a ikgethago go ya ka mehuta ya mešomo goba dihlopha tša batho ba ba itšego

kagego – mokgwa woo mantšu a bopegilego ka gona

kanegelotšhaba – dinonwane tšeo di bego di anegelwa bana, ke lefa la setšhaba

kaparetšo/boakaretši – ke ye nngwe ya ditheo yeo e hlohleletšago gore thuto e fiwe batho bohle

karolo – go laetša maemo a mephato ye e itšego go ya ka thuto ya dipoelo, mohlala; dikreiti tša 10 – 12 e wela kगतong ya Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego Pele

kelo – ke tsela tša go fapafapana tša go lebeledišiša bokgoni bjo ngwana a ikgobokeletšago bjona ge a ntše a ithuta

kelophetho – ke kelo ye e dirwago ka maikemišetšo a go tšweletša baithuti kगतong ye e latelago goba go ba abela mangwalo a mabokgoni ao ba nago le ona

kgethollo – go hloka kgotlelelano gare ga batho, sehlopha le mo dikgopolong

kgobokantšho – dintlha tšeo di kgobokeditšwego

kgoboketša – go tšwa lesolo la go ikhumanela dintlha tšeo di ka akaretšwago sehlopheng se tee

kgohlagano – dikgopolo ge di kgokagane ka gare ga temana, di kgokagantšhwe ke makopanyi goba mašala, temana yeo e na le kgohlagano ya dikgopolo

kgokagano – ke poledišano gare ga ditho tše pedi, batho ge ba ikopantšha le ba bangwe ba a kgokagana

kgontšho – go diragatša dilo ka makgethe

kgopamiša – lefoko goba setšweletšwa ge se balwa, moamogedi o humana tlhalošo ye e itšego yeo a e kwešišago. ge lefoko goba setšweletšwa se se sa kwagale re re tlhalošo ya lona e kgopame, ga e kwešišagale

kgwekgwe – mooko wa taba mo setšweletšweng

kholomo – go dikgatišobaka goba dikuranta go fela go e ba le sekgoba seo mmegi wa ditaba a tšweletšago dikgopolo tša gagwe ka ga dintlha tša bophelo ka kakaretšo. Sebaka se se bitšwa kholomo ya mmegi yo a itšego. Mohlala; go ka ba le kholomo ya tša maphelo, tša selapa, tša thuto

latelanya dikgopolo – beakanya dikgopolo ka tshwanelo ka go latelelana

lebelediša – go kitimiša mahlo mo sengwalweng maikemišetšo e le go ikhumanela tsebo ye e itšego go swana le ge o nyaka leina mo pukung ya dinomoro tša megala, goba go bona dinako tša dipese goba ditimela mo seteišeneng

lebelela – ke go lahlela mahlo dingwalong le ditšweletšweng tše di bonwago, go di boga

lefapa – dithuto tše di nyalelanago ge di beakantšhitšwe felo go tee mo di ka šomago bjalo ka legae la dithuto di bopa lefapa

lefokotaba – lefoko la mathomo mo temaneng leo le akaretšago mooko wa temana yeo, le laetsa sererwa

lehlalošagotee – lentšu leo ka tlhalošo le swanago le lengwe mo polelong, bjalo ka thipa le mphaka

lekanyetša – ke go hlahloba e le go leka go lekola gore mošomo o phethagetše

lelatodi – lentšu leo ka tlhalošo e lego leganetši la le lengwe mo polelong, bjalo ka nona le ota

leleme la ka gae – ke polelo ye e aparetšego tikologo yeo bana ba golago ka gare ga yona, ka gae le mo motseng mme ke yona ya pele yeo ba ithutago go nagana ka yona. Go a kgonega go ba le dipolelo tše pedi goba go feta, tša ka gae, ka gona baithuti ba ka ba le maleme a mabedi a ka gae

lelemetlaleletšo – leleme leo go ithutwago lona morago ga go ithuta leleme la ka gae

lenaneotekolo – rubriki ke mo go ngwadilwego dikraeteria tša go swaya taodišo goba sengwalwa

lengwalo la pegelo – ke sengwalwa goba pukwana mo go yona go hlagago kakaretšo ka ga tsela yeo e latetšwego ge go hlangwa ditatamete tša kharikhulamo tša dithuto ka moka tše di tlo go rutwa mo kगतong ye ya Thuto Tlhahlo ye e tšwetšego le Pele

logaganya – go nyalantšha dintlha goba dikgopolo

mabopi – ke dihlogo le meselana, ka nako ye nngwe di dirišwa go laetša lefelo

maadingwa – ke mantšu a a adimilwego malemeng a mangwe ka ge leleme le a hloka

maemo a borutegi – go hlalošwa mangwalo a dithuto ao motho a ikhumanetšego wona ao a laetšago gore o rutegile go fihla kae; ge go thwe mangwalo ga go bolelwe fela ka dipampiri

Maemo a Kelo – ke bokgoni bja polelo, tsebo le mehola bjo moithuti a tlogo bo laetša ge a lekolwa, ka gona ke ditsela tše di tlogo dirišwa go ela Poelo ya Go ithuta.

maemo – le dirišitšwe ka mekgwa ye meraro 1: go hlalošwa sehlopha sa batho go ya ka maemo a bona, ke ba maemo a godimo goba a tlase go ya ka tsela ye ba phelago ka gona 2: maleme a rutwa go ya ka maemo a gore ke leleme la ka gae goba la tlaleletšo la pele goba la bobedi 3: ge go lekolwa tšwelopele ya baithuti ge ba ithuta goba ba rutwa ba tla fihlelela maemo a a itšego a kelo ka gona go bolelwa ka Maemo a Kelo

maikutlo – e šomišitšwe gabedi go laetša moya wo o renago mo poledišanong goba mo setšweletšweng sa bokgabo. La bobedi e laeditše tsela yeo motho a ikwago

makgethepolelo – dipotšišo tše di botšišwago go gatelela gomme di sa nyake karabo

maeto a bodutwana – ke seo re ka rego ke go nagana taba o ralala le naga ka monagano

makgoni – ke bokgoni bjo moithuti a bo laetšago ge a ithuta; ge a le a mantši a bitšwa makgoni

malementši / dipolelontši – tsebo ya maleme a mantši le bokgoni bja go a bolela

mangwalo – ke ditifikeiti tšeo di amogelwago bofelong bja dithuto

matsenyagae – ke lefoko la mathomo la temana, e ka ba la temana ya matseno, mmele goba morumo

mehola – go hlalošwa maitshwaro goba mekgwa ya bophelo yeo e hlohleletšago phedišano mo bathong, yeo e hlomphiwago ke badudi ba motse, e fetišetšwago melokong ye e tlogo

mehuta ya polelo – polelo ya setsotsi, ya seleng, ya semmotwana bj.bj.

melawana – mekgwa le ditaetšo mo tšhomišong ya polelo

moakanyetšo/tlhamo – ke selo seo se tlhamilwego ka go thala goba ka go se bopa

mohlwaela – lentšu le le dirišitšwe go laetša bontši bja seo go bolelwago ka sona

mehuta ya ditšweletšwa – dipuku ge di ngwadilwe di ka arolwa go ya ka mehuta ya tšona; mehuta ye e ya ka gore puku ke kanegelo goba ke direkto bj.bj. ge e le dikanegelo, ke tše kopana goba tše telele, mo di ka bitšwa, go no fa mohlala, kanegelokopana. mehutihuta ye e bitšwa mehutangwalo. Empa ka lebaka la gore ditšweletšwa ga se tša go ngwalwa fela, le tša molomo, tša go opelwa, di gona, lentšu le mehuta ya ditšweletšwa ke lona leo le tlogo šomišwa sebakeng sa mohutangwalo.

mokgwaphetla gatšo – ke mokgwa wo o šomišwago go fihlela dipoelo. Ke statetši.

moakanyetso go akanyetša – ke go hlama selo tša thalwa

mongwalo – bogolo/mohuta wa ditlhaka tše di šomišwago ge go tlanywa

morero – e laetša maikemišetšo go swana le a setšweletšwa , e ka laetša kgwekgwe ya sengwalwa

nyalelano – tswalano ya dikgopolo tšeo di sepelelanago, yeo e dirago gore dikgopolo di kgokagane ka gare ga temana goba setšweletšwa e bitšwa nyalelano

nepagalo – go diragatša selo ka tshwanelo goba ka bokgwari bjo bogolo

nepiso – tsepelela selo ka mahlo

ntlhakemo –

- ke tebelelo ya molaodiši goba mongwadi ge a laodiša / ngwala. Molaodiši goba, mongwadi a ka bega taba ka motho wa pele nke ke yena a e laodišago, **mohlala. Ke rile ge ke fihla sepetelele** goba ka motho wa boraro, **mohlala. O rile ge a fihla sepetelele** goba a ka di diriša ka bobedi ka nako e tee. Moamogedi wa tshedimošo/mmadi ge a bala goba a boga setšweletšwa se o kgona go hlaologanya ntlhakemo ya molaodiši goba mongwadi.

ntlhaponelo – ke dikgopolo tša mongwadi

ntlhatšhupo – ke ditshwayotshwayo difitšhara tša seo se bopšago goba se thalwago

paterone ya mopeleto – mo polelong mantšu a peletwa ka mokgwa wo o itšego, tsela yeo ke paterone

nyalantšho – go hlalošwa kamano ye e bago gona magareng a mangwalo a dithuto mo maemong a go fapana goba mo gare ga dikgato tša go fapanafapana tša Tlhako ya Maithutelo a Setšhaba

nyalelano – ke ge mafoko mo temaneng a nyalelana, dikgopolo di kgokagana mme di bopa kgopolo ye e phethagetsego mo temaneng goba setsopolweng

papetšo – e bonagala gantši mo mahlaoding, go laetša phapano

phamokate – Twatši ya go bolaya mašole a mmele, e bitšwa AIDS ka sejahlapi

phapano – ntwala ye e bago gona gare ga baanegwa goba gare ga batho bao ba lebanego le maemo a a itšego, ntwala gare ga baanegwa mo dingwalweng e fela e hlolwa ke kgahlegelo ya go fapana mo menaganong ya bona

peakanyo ya mantšu – tlhalošo ya lentšu e na le go hlaga go ya ka lefelo leo le beilwego gona

phapantšhonoko (malapropisimi) – go gakantšha dinoko tša lentšu goba go gakantšha mareo (mohlala: lebirishi sebakeng sa leribiši)

pharafreis – go akaretša temana ka mantšu a gago eupša o sa e khutsufatše

phetantšho – tekanyetšo ya maemo le dikgato go ya ka go fetafetana

pheteletšo – ge motho a bolela ka go feteletša tlhalošo ya selo seo a bolelago ka sona

phetošo – dilo ge di fetolwa go di kaonafatša le go tliša tlhabollo

phihlelelo – go ikhumanela maikemišetšo a motho a nago nao, go a fihlelela

poelo – ke tiragalo yeo e laetšwago go laetša gore moithuti o kwešišitše

Poelo ya go Ithuta– ke tlhalošo ya ditlamorago tše di lebeletšwego tša go ruta le go ithuta, e hlaloša tsebo, mabokgoni le mehola yeo moithuti a ka e fihlelelago mo bofelong bja kgato

poelohlokwa – ke poelo ye e hlokegago gore motho a kgone go katana le bophelo le go inaganela

polelo ya go hlaletša – go jeletša, go fenyha ka polelo, go tshwenya batho le go ba huetša

polelo ya go hlohletša – polelo yeo e tsošago maikutlo a a tebilego, ya go hlohla maikutlo

polelo ya maikutlo – polelo ye e tsošago maikutlo a a tebilego

polelo ye e lebanego – polelo e lebane ge e šomišitšwe lebakeng le le swanetšego goba le le lebanego mohl. *bašaa!* go lebane ge Matome a re mošaa go bašimane ba bangwe, fela ga se go lebane gore a re batho ba bagolo a re bašaa

polelo ye e šomišwago go ithuta polelo – ke polelo ye e šomišwago ge go hlalošwa polelobolelwa ka polelo le popopolelo. E akaretša mareo a bjalo ka “diteng,”morero,”sehloa” le “poledišano

polelo ye e tapilego – seka goba sekapolelo seo se šomišitšwego gantši fao e bilego se fetša se se sa ba le boleng bo itšego

polelomotswako – polelo ye e šomišwago ge go bolelwa go iketlilwe eupša e se polelo ye e ka ngwalwago ya semmušo

polelo-semmotwana – polelo yeo e šomišwago ke batho ba lefelo le le itšego, mme e fapana le tše dingwe tša go swana le yona. Yona ga se ye e šomišwago dikolong goba ge go ngwalwa

ponelopele – ntlha goba kgopolo yeo o e bonago e sešo ya tšwelela mo sengwalweng

popopolelo – go akaretša thuto ya dibopego le ditlhalošo tša mantšu, tšhomišo ya wona, popafoko, dithuto tša medumo le diphetogo tša wona, melao ka kakaretšo ya tirišo ya polelo.

putlaganya – ntlha ge e bonagala mo go ntši mo setšweletšweng re ka re e a putlaganya

retšistara – kgetho ya mantšu a maleba ge go bolelwa, gore a šomišwe ka go tshwanela poledišano

rulaganya – ke mošomo wa go phošolla mopeleto, tirišo ya mantšu le melao ya polelo maikemišetšo e le gore sengwalwa se kwagale, gape se be le kgokagano. Thulaganyo mo go diphatlalatšitaba e ra go kgetha medumo le diswantšho mme tša beakanywa lefsa

sebopego/tlhamego – lefoko ge le hlamilwe le ba le sebopego goba foromo; seo se bitšwa tlhamego

sediko – mo mafelong a go ithutela go ka bewa nako, goba se ka sekgowa ba rego ke saekele, ya gore thuto e tla tšea nako ye kae, mme re e bitša sediko sa go ithuta.

sehlowa – ke karolo ye bohlokwa ya setšweletšwa ye e lego magomo a phego le kgakgano

seka – go bolela ka go sepediša sefahlego goba ditho tše dingwe tša mmele bjalo ka go tšhikinya hlogo go laetša go dumela goba kwano

sekala sa phihlelelo – ke kelo ya phihlelelo, yeo e ka laetšwago ka meputso goba ka dipersente

selebelelwa – ditšweletšwa tšeo tshedimošo e humanwago ka go se boga goba go se lebelela

semmotwana – ke polelo ye e bolelwago motsaneng wo o itšego mo setšhabeng; le ge e le Sepedi fela se fapana le polelo ya semmušo ka go šomiša mantšu, kwagatšo le dibopego tše dingwe tša polelo

seswantšho – sethalwa se se tshwantšhitšwego se laetša selo goba senepe

setatamete sa thuto – ke ditlhalošišo tšeo di hlalago morutiši ka seo se swanetšego go rutwa dikreiting ka dikolong, go akaretšwa tsebo, mabokgoni, maitshwaro le mehola

šušumetša – ke go lokela selo ka go se gapeletša e se mo se swanetšego go ba gona

tebelelo – mo dinonwaneng ke lehlakore la moanegi ge go bapetšwa le la baamogedi ba tshedimošo

tekatekano – ke go swana ga dilo, ge di lekana ka maemo go se ye e nyatšegago, di hlomphiwa ka go swana

temogišišo ya bokgabo – go tšibogela bokgabo mo lelemeng gore o kgone go itemogela lehumo leo le sa felego mo go ditšweletšwa

thesorase (thesaurus) – puku yeo e nago le mananeotšu kudu ya mahlalošagotee

theto – ke mehuta ya direkto, go lebeletšwa thetotumišo/gale/setšo, eletši, sonete le lehlologelwa

thwalego – mkgwa wa go dumela baithuti go tšwa le go tsena mo mafelong a go fapafapana mo kगतong ye ya Thuto le Tlhahlo Pele ye e tšwetšego ntle le go lahlegelwa ke meputso/mabokgoni ao ba a kgonnegogo goba ba a kgobokeditšego ge ba lekolwa

tlaleletšo ya dipolelontši – ke ge motho a ithuta leleme goba maleme morago ga go ithuta leleme la ka gae. Leleme le ga le tšee sebaka sa la ka gae, empa le rutwa mmogo le lona. Ge leleme la go ruta le tšea sebaka sa la ka gae, gona se se bitšwa phokotšo ya dipolelontši

tlemaganyo ya mafoko – ge go bopša mafokontši, mafoko a mmalwa a a tlemaganywa

tlhalošo ya dika – tlhalošo ye e iphihlilego e se molaleng maikemišetšo e le go bopa seswantšho se se itšego

mohl. tshwantšhišo, mothofatšo, pebofatšo

tlhalošo ya ntšu ka ntšu – ke tlhalošo ya lentšu ye e lego molaleng, mola tlhalošo ya dika yona e le tlhalošo ye e iphihlilego ye e sego molaleng

tlhalošopedi – ge go tšwelela ditlhalošo tše pedi go ya le ka moo mantšu a šomišitšwego ka gona mo lefokong 'ke sepela le moratho' e ka hlaloša gore re sepela mmogo goba ke tlo tšea moratho ka ya le yena mo ke dulago

tthatlologanyo – dikgopolo tšeo di tšwelelago mo ditšweletšweng tša poledišano di beakanywa ka go latelelana ga tšona go ya ka tlhalošo ya tšona. Ge go le bjalo go na le tthatlologanyo

tokomane ya boitsebišo le phihlelelo – yona e bitšwa CV ka sejahlapa

tsebotlhaka – ke bokgoni bja go bala le go šomiša tsebo go tšwa ditšweletšweng, le go ngwalela maikemišetšo a a fapanego. Ke setlabakelo sa bohlokwa sa go kgona go kwešiša lefase ka bophara. Mehuta ya ditsebotlhaka ke dithalwa, tše di bonwago, tsebotlhaka ya dipalopalo le ya ekonomi

tsepelelo – lebanya mahlo lefelong goba kgopolong ye e itšego, go nepiša

tshpetšo – ke tiragatšo goba se ka sekgowa ba se bitšago prosese

tšhomišo ye e tlopelago ya mantšu – tšhomišo ka boati ya mantšu le mafoko ao le ge a ka tlogelwa go ka se be le phetogo mo tlhalošong. Batho ge ba tšweletša goba ba ngwala ditemana ba na le go šomiša mantšu a mantši a go ba le tlhalošo ye tee mo nkabe a sa a tlopelele ka gore a bolelela selo se tee. Ge temana e tletše kudu ka mantšu mo ebilego bothakga bja setšweletšwa bo fokotšega re re e tlopetšwe ka mantšu

tšhomišopolelo – go ithuta popopolelo efela o lebeletše le tirišo ya polelo

tshwantšhišo – mantšu, dikafoko le mafoko ao a bopago seswantšho mo menaganong ya babadi goba baamogedi ba tshedimošo ge ba bala ditšweletšwa

tshwantšho – go bona dilo di swana e le gore di a fapana, ke gore go tshwantšha dilo

tsošološo – ke thekniki yeo e dirišwago go phediša diswantšho tšeo di emego felo go tee gore di bonagale nke di a sepela

tsupetšwe – selo ge se tsene goba se tsentshitšwe lefelong le le itšego ka go tsenelela

tswalanyo – kamano ye e bago gona gare ga dikgopolo tše itšego ye e dirago gore di tswalane

tšwelopele – ke go gatela pele mo bophelong, go golela pele ka bokgoni bjo bo fihleletšwego

thulaganyo – ke tsela yeo puku e rulagantšwego ka gona, mo tlhagišo ya ditaba go fihla sehloweng le tharollo ya lehuto e laeditšwego

thulaganyotlaleletšo – ke ditaba tšeo di tlaleletšago thulaganyo gore dintlha dingwe di hlagišwe

